

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

Harmoniserad valutaeffektsredovisning enligt IAS 21

- en översikt av valutaexponering inom sex koncerner

Magisteruppsats i företagsekonomi & Kandidatuppsats i företagsekonomi
Extern redovisning
Vårterminen 2012
Handledare: Thomas Polesie
Författare: Maria Einestedt & Giorgina Holm Pileborg

Sammanfattning

**Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet,
Extern redovisning, Magisteruppsats och Kandidatuppsats, VT 2012**

Författare: Maria Einestedt och Giordina Holm Pileborg

Handledare: Thomas Polesie

Titel: Harmoniserad valutaeffektsredovisning enligt IAS 21 - en översikt av valutaexponering inom sex koncerner

Bakgrund och problem: Inom EU har normgivande organ inom redovisning länge försökt att harmonisera medlemsländernas externredovisning. Ett gemensamt regelsystem - IFRS implementerades för svenska noterade koncerner med början år 2005. Under många år har valutaeffektsredovisningen varit ett komplicerat och omdebatterat område. Före implementeringen av IFRS år 2005 redovisade svenska koncerner valutaeffekter i enlighet med RR 8 *Effekter av ändrade valutakurser*. Efter koncernernas konvertering till IFRS sker redovisning av valutaeffekter istället enligt IAS 21 *Effekterna av ändrade valutakurser*. IAS 21 har tillkommit i ett försök att harmonisera redovisning av valutaeffekter mellan koncerner inom EU. Samtidigt ska den finansiella information koncernerna lämnar uppfylla ett antal kvalitativa egenskaper.

Författarna har ansett området kring valutaexponering vara av intresse att titta närmare på då området tidigare varit mycket omdebatterat samt att redovisningen och omräkningen av olika valutor är komplicerad.

Syfte: Studiens syfte är granska utvalda koncerner och via teori samt empiri utreda problematik, skillnader samt likheter i olika koncerners valutaeffektsredovisning under åren 2002 - 2011.

Avgränsningar: Sex utvalda svenska koncerner inom olika branscher granskas i detta examensarbete. Koncernerna är verksamma inom industribranschen, konsumentvarubranschen samt inom bankverksamhet och granskas under åren 2002 - 2011 för att få en god översikt av vad implementeringen av IFRS har inneburit för harmoniseringen av den externa redovisningen avseende valutaeffektsredovisning. Studien behandlar inte säkringsredovisning, dock kommer en nödvändig översikt ges för området. Inom respektive koncern granskas transaktionsexponering och translationsexponering.

Metod: Undersökningen bygger på granskning av sammanlagt sextio årsredovisningar för utvalda koncerner under tidsperioden 2002-2011. Koncernerna som granskats är NCC, SKF, Nordea, Nobia, Cinnober samt Kappahl. Vidare har även ytterligare information inhämtats från två av koncernerna. Inhämtat empiriskt material har sedan analyserats utifrån studiens teorikapitel och författarna har därefter kommit fram till ett antal slutsatser samt rekommendation till fortsatt forskning inom området.

Resultat och slutsatser: Redovisning av valutaeffekter är ett mycket komplicerat område. Vissa granskade koncerners valutaeffektsredovisning är förstälig medan andras inte går att tyda/följa avseende olika transaktioner. Textavsnitt avseende omräkning av valuta är snarlik inom samtliga granskade koncerner medan själva omräkningarna i vissa koncerner är optimala att följa och i andra absolut inte kan följas. Kredit- och försäkringsbranschen är mycket svår att följa.

Även om området är komplicerat så har stora framsteg skett avseende harmonisering samt utveckling under studiens granskade år. Gällande redovisningens uppfyllande av kvantitativa egenskaper har vissa aspekter försämrats medan andra förbättrats.

Förslag till fortsatt forskning: Studien har visat att flera koncerner tillämpar dagskursmetoden för omräkning av valuta. Kan detta innebära att dagskursmetoden redan är ett exempel på en globaliserad redovisningsmetod? Även transaktionsexponering för områdena förvärv/avyttring av tillgångar samt uppkomst/reglering av skulder, vilket är ett eget område, kan vara av intressanta att granska närmare.

Nyckelord: Valutaexponering, IAS 21, Harmonisering.

Förkortningar	7
1. Inledning	8
1.1. Bakgrund.....	8
1.2. Problemformulering.....	9
1.2.1. Motivering	9
1.3. Problemfrågor	10
1.4. Syfte.....	10
1.5. Avgränsning	10
1.6. Begreppsförklaring	10
2. Resonemang och perspektiv	11
2.1. Redovisningens intressenter	11
2.2. Perspektiv på den finansiella rapporteringsmodellen.....	12
2.2.1. Redovisningens harmonisering inom EU.....	13
2.2.2. Finansiell rapportering i Sverige	14
2.3. Redovisningens kvalitativa egenskaper.....	15
2.4. Allmänt accepterade principer	16
3. Metod	17
3.1. Undersökningsansats.....	17
3.2. Studieobjekt	17
3.2.1. Koncerner inom byggbranschen samt tillverkningsindustrin	17
3.2.2. Koncerner inom bank/finansverksamhet:.....	18
3.2.3. Bolag inom detaljhandel:	18
3.3. Datainsamling	19
3.4. Tillvägagångssätt	19
3.5. Validitet och reliabilitet.....	19
3.6. Kritiskt förhållningssätt	19
3.6.1. Metodkritik.....	19
3.6.2. Källkritik.....	20
4. Teori.....	21
4.1. Grundläggande definitioner	21
4.2. Valutaexponering	21
4.3. IAS 21 - Effekterna av ändrade valutakurser	22
4.3.1. Rapportering av transaktioner i utländsk valuta till funktionell valuta	23
4.3.2. Rapportering i presentationsvaluta	25
4.3.3. Avyttring av en utlandsverksamhet.....	25
4.3.4. Uppllysningar	26

4.3.5.	IAS 21 - koppling till komplementära standarder	26
4.3.6.	IAS 21 - Koppling till konkurrerande standarder	27
4.4.	RR 8 - Effekter av ändrade valutakurser.....	28
4.5.	Valutaomräkningsmetoder.....	29
4.5.1.	Svensk praxis.....	30
4.5.1.1.	Dagskursmetoden översikt.....	30
4.5.1.2.	Monetära metoden översikt.....	31
4.5.2.	Internationell praxis	31
4.5.2.1.	Temporala metoden översikt.....	31
4.5.2.2.	Current-non-Currentmetoden översikt.....	32
4.5.3.	Dagskursmetoden	32
4.5.3.1.	Omräkningskurs	32
4.5.3.2.	Kursdifferens.....	33
4.5.4.	Monetära-icke-monetära metoden.....	33
4.5.4.1.	Omräkningskurs	34
4.5.4.2.	Kursdifferens.....	34
4.5.5.	Dagskursmetoden versus monetära-icke-monetära metoden.....	34
4.5.6.	Valutasäkringar av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet	35
4.6.	Koncernmässiga övervärden.....	36
4.7.	Redovisning av företag i höginflationsländer	37
5.	Empiri.....	38
5.1.	Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet.....	38
5.2.	NCC.....	38
5.2.1.	Transaktioner	39
5.2.2.	Omräkningsexponering	40
5.2.3.	Ändringar i standarder.....	42
5.2.3.1.	Självständiga utlandsverksamheters värdering i förvärvsanalysen	42
5.2.3.2.	Omvärdering av goodwill i utländsk valuta.....	42
5.2.4.	Upplysningar	42
5.3.	SKF.....	43
5.3.1.	Transaktionsflöden och flödeseffekter	43
5.3.2.	Omräkningsexponering	44
5.3.3.	Ändrade redovisningsprinciper	45
5.3.4.	Upplysningar	46
5.4.	Nordea	46
5.4.1.	Utländsk valuta transaktionsflöde.....	47

5.4.2.	Nordeas omräkning av utländska verksamheter	47
5.4.3.	Ändrade redovisningsprinciper	48
5.4.4.	Uppllysningar	48
5.5.	Cinnober	49
5.5.1.	Cinnobers valutaflöde	49
5.5.2.	Omräkning av utländska dotterbolag eller andra utlandsverksamheter	50
5.5.3.	Uppllysningar	50
5.6.	Nobia	51
5.6.1.	Nobias transaktionsflöde	51
5.6.2.	Nobia omräkningsexponering	52
5.6.3.	Nobias ändringar i redovisningsstandarder	53
5.6.4.	Nobia - uppllysningar	54
5.7.	Kappahl	54
5.7.1.	Kappahls transaktioner i utländsk valuta	55
5.7.2.	Kappahls omräkningsexponering	56
5.7.3.	RR8 vs. IAS 21 och andra uppllysningar	57
5.8.	Ändrade valutakurser mot SEK	58
5.9.	Teorin utifrån en användares synpunkt	58
6.	Analys	60
6.1.	Valutaexponeringsvalutor klassificering	60
6.2.	Företag som handlar i flera valutor	60
6.3.	Transaktionsexponeringens valutor	61
6.4.	Redovisningsprinciper för transaktioner i utländsk valuta samt utländska tillgångar och skulder	62
6.5.	Säkring av transaktioner	63
6.6.	Valutor och andra påverkande faktorer för omräkningar till presentationsvalutan ...	63
6.7.	Redovisning av omräkningsdifferenser	65
6.8.	Säkring av nettoinvesteringar	66
6.9.	Uppllysningar i teori och praktik	67
6.10.	Ändrade redovisningsprinciper	67
6.11.	Nyckelår för valutaexponering	68
6.12.	Ett redovisningsdilemma	68
6.13.	Harmoniseringsvågen	68
6.14.	Kvalitativa egenskaper	69
6.15.	Kostnadseffektivitet	69
6.16.	Delvis uppfyllda mål	70

7.	Slutsatser	71
7.1.	Slutsatser till uppsatsen	71
7.2.	Förslag till vidare forskning	72
8.	Bilagor.....	73
8.1.	Bilaga 1 - Lista över landstatus angående IFRS:s tillämpning för börsnoterade bolag 73	
8.2.	Bilaga 2 - Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet.....	74
8.3.	Bilaga 3 - NCC	75
8.4.	Bilaga 4 - SKF	76
8.5.	Bilaga 5 - Nordea	77
8.6.	Bilaga 6 - Cinnober.....	77
8.7.	Bilaga 7 - Nobia.....	77
8.8.	Bilaga 8 - Kappahl.....	78
8.9.	Bilaga 9 - Ändrade valutakurser	79
9.	Källförteckning.....	82
9.1.	Böcker.....	82
9.2.	Läroböcker	82
9.3.	Tidskrifter	83
9.4.	Vetenskapliga artiklar	83
9.5.	Lagtexter och lagtolkningar	84
9.6.	Internetkällor som inte handlar om årsredovisningar	84
9.7.	Uppsatskällor	85
9.8.	Årsredovisningar	85

Förkortningar

BFL	Bokföringslagen
EU	Europeiska Unionen
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
FAR	Föreningen Auktoriserade Revisorer
BFN	Bokföringsnämnden
IFRS	International Financial Reporting Standards
RR	Redovisningsrådets Rekommendation
RFR	Rådet för Finansiell Rapportering
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development
ÅRL	Årsredovisningslagen
LLC	Limited Liability Company
GRS	God redovisningssed
OANDA	Historiska växelkurser jämförelsesite
SEK	Svenska kronan
USD	Amerikanska dollar
GBP	Engelska pund
HKD	HongKong dollar
INR	Indian Rupee
JPY	Japanska Yen
CHF	Schweiziska Franc
AUD	Australiensiska dollar
CAD	Kanadensiska dollar
PLN	Polska Zloty
EUR	Euro
DKK	Danska kronan
NOK	Norska kronan
CZK	Tjeckien Koruna
LTL	Litauen Litas
LVL	Lettlans Lats
RUB	Ryska Rubel
EEK	Estniska Kroon
NZD	Nya Zeeländska dollar
THB	Thailändska Bath
ZAR	Sydafrikanska Rand
CNY	Kinesiska Yuan

1. Inledning

I detta inledande kapitel redogör författarna till bakgrunden för forskningsfrågorna, problemområdet samt motiv och syfte med studien. Vidare beskrivs studiens avgränsningar och källkritik.

1.1. Bakgrund

Företag riktar i allt större omfattning försäljning av varor och tjänster utomlands (EkonomiFakta/Världshandeln). Under 2011 exporterade svenska företag varor och tjänster för sammanlagt 1 213 miljarder kronor (EkonomiFakta/Sveriges handelspartners). Den internationella exporten har tredubblats mellan åren 1970-2010. Världshandeln har sedan 1980-talet haft en snabbare tillväxt än produktionen, dock med undantag för den globala lågkonjunkturen under 2009.

Ett stort antal koncerner bedriver huvudsaklig verksamhet i flertalet olika länder och är därigenom numer att betrakta som multinationella.

Utvecklingen avstannar inte, istället fortsätter den mot transnationella koncerner, verksamheter där multinationell handel blivit så pass omfattande att koncernens koppling till ursprungslandet suddats ut och koncernen istället ses likt en global marknadsaktör. Enligt en uppskattning genomförd av UNCTAD står transnationella koncerner för 30 % av den globala varu/tjänsteexporten. Det finns redan närmare 100 000 bolag vilka anses vara transnationella (EkonomiFakta/Världshandeln).

Svenska internationella handelspartners finns inom Europa, och främst EU. Tyskland samt Norge är stora export/importmarknader för svenska bolag. Även Storbritannien och USA upptar stor del av varor på export från Sverige medan importer till över 80 % kommer från Tyskland, Norge, Danmark samt Nederländerna. Bland betydande handelspartners utanför Europa dominerar USA och Kina samt Ryssland. Totalt sett visar Sverige ett stort handelsöverskott (EkonomiFakta/Handelsbalans & tjänstebalans).

För att hantera nuvarande situation samt vidareutveckla mot gränslöshet inom handeln har världen stiftat flertalet internationella institutioner vilka hanterar handelsfrågor. En av dessa handelsfrågor innefattar reglering av företagens redovisning.

Redovisningens subkulturella värde dimensioner tydliggör stora olikheter i redovisningsprinciper samt regleringar mellan kontinentala Europeiska länder samt Anglo-Amerikanska länder (Deegan, Unerman 2006). FASB - USAs redovisningsorgan var vid upptakten inte intresserade av ett samarbete med Europeiska IASB. Dock ändrade FASB uppfattning och under 2002 inleddes konvergensprojektet "Convergence of Global Accounting". Projektets huvudsyfte är att harmonisera USAs och Europas redovisningsregler till globala standarder genom att utreda och eliminera mindre samt omfattande skillnader i regelsystemen (Marton et al. 2010, s.216).

Olikheter i nationella regler för upprättande av årsredovisningar mellan bolag hemmahörande i olika länder försvårar samt fördyrar jämförelser och granskning av respektive bolags finansiella rapporter. EU-kommissionen uttalade redan under mitten av 1990 - talet att det inte fanns behov av upprättande av parallella årsredovisningar. En nationell och en internationell årsredovisning var inte lämpligt att framställa för att täcka den ökade internationella marknadens krav (Buisman, J. 2000). Euron har haft en positiv och minskande effekt på valutaexponeringen.

I början av mars 2002 fattade EU beslut om att införa ett gemensamt regelverk för koncernredovisning inom unionen med början räkenskapsåret 2005. IFRS, utgivet av IASB, före detta IASC, var regelverket företagen skulle använda (Rundfelt, R. 2002). En harmoniserad redovisning har varit IASCs mål sedan organisationsstarten 1973 (Wennberg, I. 2001). En paneuropeisk marknad kräver en harmoniserad redovisning och EU är en mycket viktig organisation för IASBs arbete med en harmoniserad redovisning (Marton et al, 2010).

För Sveriges del innebar detta för marknadsnoterade koncerner en övergång från redovisning enligt ÅRL och BFL samt RR till att redovisa i enlighet med IAS/IFRS. RR är numer ersatt med RFR (Finansrådet, 2007).

1.2. Problemformulering

Globaliseringen innebär ökad handel och finansiering mellan företag i olika länder och genom denna utveckling uppstår en mer omfattande valutaexponering vilken skall avspeglas i respektive företags redovisning. Då den globala handeln visar en stadig uppåttrend ökar företagets valutaexponering och får därmed en allt större betydelse för företagets finansiella rapporter samt tolkandet av dessa. Även länder vilka tidigare inte haft betydande marknader har idag utökat och är även dessa i behov av IAS/IFRS (Marton et al, 2010).

Under 1970 var valutaredovisning ett omdebatterat ämne. Den tidens valutaomräkningsproblematik grundades i att utländska dotterbolag redovisades som en skuld istället för tillgång i utländsk valuta. Regeländringar medförde att dotterbolagen senare tillgångsredovisades samt att valutaeffekter bokades mot eget kapital istället för över resultaträkningen (Marton et al, 2010). Marton et al (2010) menar att denna regeländring, med skillnad att redovisning av effekter sker mot övrigt totalresultat, motsvarar omräkning enligt dagskursmetoden i nuvarande IAS 21.

Säkringsredovisning är ett annat problemområde som tidigare debatterades flitigt (Buisman, J. 2005, Marton et al, 2010).

Redan 1957 kom Romfördraget vilket lade grunden för fri rörlighet samt harmonisering inom unionen. Fördraget genererade bland annat EUs fjärde och sjunde bolagsdirektiv för redovisningsnormering inom unionens olika länder. Direktiven implementerades på nationell nivå och gav viss tolkningsfrihet för respektive nation vilket resulterade i över 300 olika tolkningar av respektive direktiv (Marton et al, 2010). Med denna bakgrund inleddes ett samarbete med dåvarande IASC, numer IASB som kom att mynna ut i krav på eller tillåtelse till konvertering till IAS/IFRS för över 100 medlemsländer.

Innan svenska noterade koncerner konverterade till IAS/IFRS redovisade företagen valutakurseffekter enligt ÅRL, BFL samt RR 8 *Effekter av ändrade valutakurser* (nedan nämnd RR 8). Redovisningen enligt RR 8 var på vissa områden omdiskuterad som problematisk.

Enligt en undersökning av "Panelen" där samtliga i Sverige noterade koncerner granskas avseende bland annat valutaexponering har det framkommit att en hel del information har utelämnats vid redovisning i enlighet med RR 8. Exempelvis utelämnades många gånger uppgifter avseende storlek på kursdifferenser vilka påverkat rörelseresultatet (Rundfelt, R. 2003).

Utländska dotterbolag i marknadsnoterade koncerner omräknades tidigare enligt RR 8 till svensk lag och praxis samt valuta, ett justeringsarbete som tenderade att bli mycket omfattande (Lönnqvist, R. 2009).

RR 8 *Effekter av ändrade valutakurser*, trädde i kraft den 1 januari 1999 och är en översättning av en äldre version av IAS 21. RR 8 skiljer mellan integrerade utlandsverksamheter och självständiga utlandsverksamheter medan IAS 21 *Effekterna av ändrade valutakurser*, vilken togs i kraft den första januari 2005 inte gör någon indelning av verksamheterna i utlandet (Kedner et al, 2008). IAS 21 utgår istället från funktionell valuta, vilken inte nödvändigtvis måste vara företagets lokala valuta eller den valuta företagets betalningar sker i (Marton et al, 2010).

Problematiken med harmoniseringen av finansiella rapporter för globala och multinationella företag är ett mycket intressant och komplext område och har föranlett nedan specificerad frågeställning samt syfte för denna studie.

1.2.1. Motivering

Här nämner författarna två argument till varför fördjupning i standarderna om effekter av ändrade valutakurser är betydelsefull. Det första argumentet är grundat i den snabbt ökande globaliseringstakten

vilken numer påverkar företagens agerande i större utsträckning än det historiskt gjort. Att inneha kunskap för redovisning av valutaexponering blir en allt mer omfattande del av företagens redovisningsarbete.

Den andra anledningen är behovet av överensstämmelse mellan valutaeffektsredovisning baserad på nuvarande regler i IAS 21 samt RR 8, och företagens verkliga valutaexponering, ett område vilket tidigare orsakat debatt.

En intressant tanke är hur etablerade och rimliga befintliga standarder inom redovisning av valutakurseffekter egentligen är? Har svenskt politiskt-, närings- eller akademiskt liv bidragit till att påverka IASB:s reglering av IAS 21?

1.3. Problemfrågor

- För att uppfylla studiens syfte skall följande forskningsfrågor besvaras:
- Har någon harmonisering av valutaeffektsredovisningen under åren 2002 till 2011 skett?
- Uppfyller för studien utvalda företag upplysningskrav vid redovisning av omräkning av utländska dotterbolag före/efter implementeringen av IAS21 *Effekterna av ändrade valutakurser* och uppfyller koncernredovisningarna kvalitativa egenskaper avseende redovisning?
- Vilka eventuella problem samt olikheter/likheter finns i valutaredovisning mellan det antal bolag studien granskar?

1.4. Syfte

Studiens syfte är granska för studien utvalda koncerner och via teori samt empiri utreda problematik, skillnader samt likheter i olika koncerners valutaeffektsredovisning under åren 2002 - 2011.

1.5. Avgränsning

I denna studie granskas sex utvalda koncerner inom tre branscher. Industribranschen samt konsumentvarubranschen är utvalda enligt diagram i bilaga. Den tredje branschen representeras av bankverksamhet då denna typ av verksamhet är central vid handel i olika valutor.

Studien behandlar inte företag i höginflationsländer. Vidare är studien avgränsad från säkringsredovisning samt IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering*, dock kommer en för studien nödvändig men begränsad översiktlig framställning ges.

Transaktionsexponering och translationsexponering för respektive koncern skall granskas medan exponering samt säkring av framtida prognosticerade valutaflöden inte kommer att diskuteras närmare i studien då tiden inte tillåter en granskning av även detta område.

1.6. Begreppsförklaring

1973 bildades IASC, International Accounting Standards Committee. IASC bedrev normgivningsarbete från bildandet till år 2001 då en stor omstrukturering genomfördes. Standarderna vilka IASC gav ut benämns IAS. Från 2001 och framåt är det IASB som istället driver normgivningsarbetet. Standarder som ges ut av IASB benämns IFRS. Nya standarder samt väsentlig omarbetning av äldre IASer får numer den samlade benämningen IFRS (Marton et al, 2010). Fortsättningsvis i denna studie kommer regelverket benämnas IFRS medan enskilda standarder benämns IAS alternativt IFRS.

Tolkningsuttalande från IASC benämns SIC samt ett nr för respektive tolkning medan tolkningsuttalanden från IASB benämns IFRIC samt ett nr för respektive tolkning (Farkomplett.se).

2. Resonemang och perspektiv

I detta kapitel ger författarna en grundläggande genomgång av vissa elementära fakta samt principer inom externredovisningens område. Tanken är att förse läsaren med material för att förenkla förståelsen av studien.

2.1. Redovisningens intressenter

Externredovisningens primära syfte är informationsförmedling avseende företagets ekonomiska tillstånd samt resultat. Den externa redovisningen minskar även informationsklyftor mellan respektive företag samt användaren av dess finansiella rapporter. Företagets externa redovisning är antingen officiell information alternativt avsedd för en avgränsad krets. Information vilken ges i företagets finansiella rapporter används många gånger som beslutsunderlag för respektive företags intressenter. Utifrån företagets finansiella rapporter kan intressenter skapa en bild av företagets lönsamhet, finansiering, skuldsättning, likviditet och utveckling samt om företaget är ett intressant investeringsalternativ på lång/kort sikt eller överhuvudtaget inte aktuellt. Intressenter kan vara befintliga eller framtida *aktieägare/investerare* (Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009). Bolagsledningen kan ha behov av den externa redovisningen vid styrning av verksamheten (Thomasson, J. 2007).

Kreditgivare är en grupp av intressenter vilka är i stort behov av möjligheten att bedöma risken att ett företag hamnar på obestånd och inte kan betala amortering och ränta på upplånat kapital.

För företagets *leverantörer* är det av stor vikt att företaget har likvida medel eller tillgångar som snabbt kan omvandlas till likvida medel för betalning av kortsiktiga förpliktelser. För *kunder* är det viktigt att företaget är solvent samt har långsiktig överlevnadsförmåga och därmed möjlighet att uppfylla eventuella framtida garantiförpliktelser. Företagets *anställda* är måna om en god likviditet för att företaget skall kunna utbetala löner samt att anställningen kan fortgå (IFRS-volymen 2011, IASBs föreställningsram). Vad gäller *samhället i övrigt* är det främst konkurrenter som har intresse av information om företaget. Skatteverket har som *statlig myndighet* ett stort intresse av det enskilda företagets årsredovisning. Utifrån denna tar Skatteverket fram underlag för bolagsskatt (Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009). Gemensamt för företagets intressenter är att samtliga är intresserade av ett eventuellt informationsutbyte med företaget (Thomasson, J. 2007).

I ett större perspektiv finns det även andra drivkrafter som påverkar insamling av redovisningsinformation. Det finansiella systemet är ett samspelsutrymme även för andra aktörer vilka har intresse av redovisningsinformationens utformning. Förutom ekonomiska agenter, anställda och statliga myndigheter finns akademiker och internationella normgivare vilka sätter riktlinjer och även lagar, (Flower, J. 1994) professionella nätverk med erkänd expertis och kompetens som utövar ett betydande inflytande på både utveckling och spridning av specifika redovisningsprinciper (Potter, B.N. 2005). Även icke-mänskliga aktörer såsom mjukvaruapplikationer, verktyg samt maskiner av alla slag verkar i denna miljö. *Homo economicus* existerar som ett resultat av en utformningsprocess i relation till andra heterogena enheter. Den ekonomiska verkligheten samt praxis skapas genom sammanslutningar mellan dessa heterogena enheter (Andersson, P, Aspenberg, K & Kjellberg, H. 2008).

Exempel på icke-mänskliga aktörer som påverkar den finansiella rapporteringen är den konceptuella företällningsramen (Potter, B.N. 2005), redovisningssoftware och redovisningssystem (Frezattia et al, 2011), samt futuristiska artificiella intelligenser och expertsystem som tar över områden såsom aktiemarknaden (Yeha, I-C, Lienb, C & Tsaia Y. 2010). Redovisningssystem är under ständig förändring. En bättre förståelse av olika expertgruppers och aktörers roller skapar gynnsamma förutsättningar för förändringar i redovisningen, bland annat att bredare redovisningsreformer såsom IFRS uppstår (Potter, B.N. 2005).

Titel: Redovisningens aktörer

Källa: Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009 samt nedan nämnda kompletteringar

Bild: Egen bearbetning.

2.2. Perspektiv på den finansiella rapporteringsmodellen

Enligt J. Flower (1994) är det användbart att ha en modell i åtanke vid analys av ett lands system för reglering av finansiell rapportering.

En generell modell för samtliga länder kan bestå av följande tre delar: redovisningslagar, redovisningsstandarder samt redovisningssed. Redovisningslagen omfattar samtliga bestämmelser utfärdade av staten, inklusive förordningar samt föreskrifter och fastställer kärnan av redovisningsprinciperna. Redovisningsstandarder är ett brett spektrum av regler och normer vilka utfärdas av ett brett utbud av normgivare.

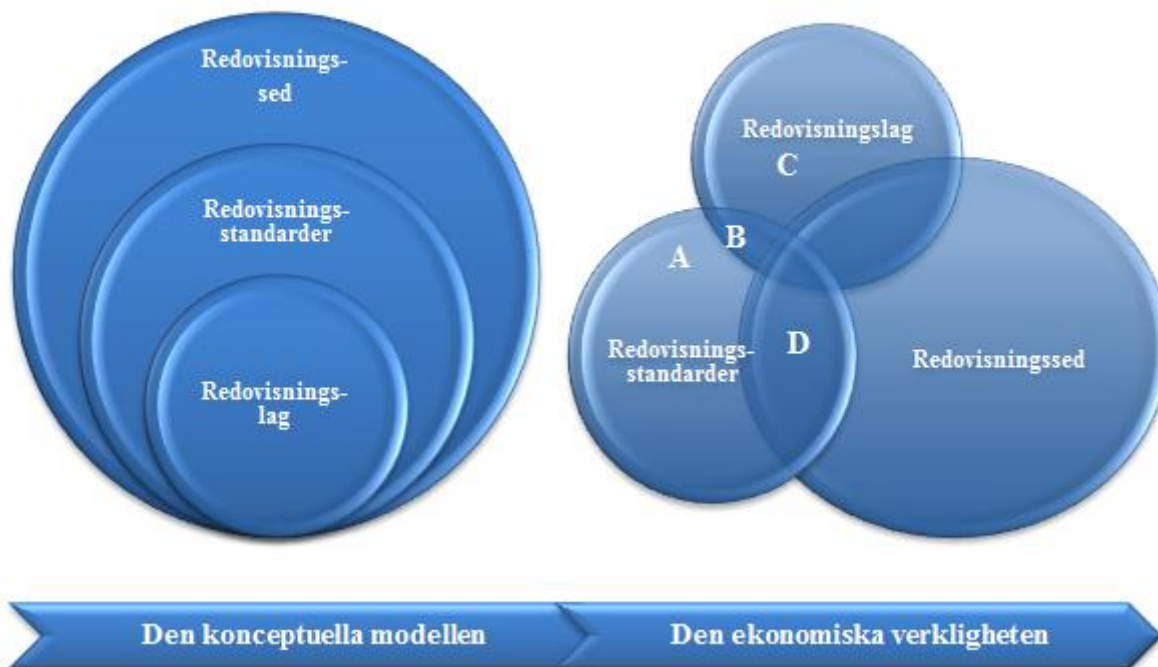
Redovisare följer standarder då uppfattningen är att normer har någon form av auktoritet: moraliska, professionella (inrättade av olika branschorgan) eller juridiska (inrättade av regering och har därigenom officiell status). Standarder täcker ett bredare område än ramlagar och innehåller fler detaljerade regler. Även principer vilka saknas i lag samt tolkning av vaga, allmänt hållna lagrum kan återfinnas i standarder. Redovisningssed omfattar konventioner vilka redovisningsbranschen följer för att upprätta företagets bokföring för redovisningsfrågor vilka varken omfattas inom lagstiftning eller praxis.

Den konceptuella modellen, nedan till vänster, visar tre delmängder. Lagen återfinns i mitten, redovisningsstandarder fyller lagens luckor och praxis stödjer både lag och standarder. Hela redovisningsområdet omfattas i större grad än vad som skulle vara möjligt att uppnå genom enbart lagstiftningen.

Som avvikelser från den konceptuella modellen har varje land ett eget unikt system för reglering av den finansiella rapporteringen, där ovan beskrivna delar överlappar varandra. Det finns normer vilka inte följs av praxis med bakgrund av okunnighet eller redovisares invändningar (område A). Det finns lagar som inte åtföljs av redovisningspraxis, om revisorerna uppfattar lagarna som "out-of-date", irrelevanta eller felaktiga (område B samt C). Det finns även sällsynta fall där standarder ligger utanför lagen (område A samt D) (Flower, J. 1994. i och ii). Till området A tillhör exempelvis BFN:s Rekommendation 7 tillämplig från 1990 som endast delvis blev uppföljd i praktiken det året. Dock använde vissa företag redan dåvarande IASC-

standarden även om den stred mot Bokföringslagen (område D) fram till 1991, när lagen ändrades i syfte att harmoniseras till IASC. Samtidigt ansågs Rekom.7 vara “out-of-date” (område C)(Flower, J. 1994).

Regleringen av finansiell rapportering

Källa: “The Regulation of financial Reporting in the Nordic Countries”, John Flower, 1994, s. 22. och 24

Att skilja på dessa områden med hjälp av empirisk kontrollerbar data om hur valutaomräkningsdifferenser redovisas hänger ihop med ett generellt positivistiskt redovisningsperspektiv.

Otydligheter kan förekomma vid begrepp som standard, eller skillnad mellan lag och standard (Flower, J. 1994 ii). Men en total överensstämmelse med den konceptuella modellen är kanske inte alltid att föredra. Detta för att undvika negativa sociala och miljömässiga konsekvenser för vilka redovisning samt mätsystem för prestanda ibland anklagas för. I värsta fall kan för strikta mätsystem skapa incitament för att underminera aktiviteten som mäts vilket manar sociala aktörer att fokusera på åtgärder för att uppnå ett visst resultat istället för en hållbar miljö för företaget (Power, M. 2004). För att undvika detta måste redovisarens beslut bland vara tolkande men inte godtycklig. Mätning är bara meningsfull inom en bestämd perceptuell och konceptuell ram som ger en tolkning i kvalitativa termer. Alltså, förutom positivism, ett hermeneutisk tillvägagångsätt berikar kvalitén.(D. Lavoie, 1987) Nackdelen är att de finansiella rapporternas jämförbarhet och harmonisering hindras av stora kvalitetskrav. (Zeff, S. A. 2007).

Det legala systemet för ett EU-land som Sverige utgörs av landets interna lagstiftning men också av föränderliga EU-lagar samt regleringar vilka företag måste anpassa verksamheten efter.

2.2.1. Redovisningens harmonisering inom EU

Den Europeiska Unionen har fört en aktiv politik för att minska komplexiteten och uppnå en harmonisering av företagens räkenskaper, med särskild tonvikt på årsredovisning. Tre områden vilka EU försökt minska komplexiteten inom är principen om en gemensam marknad, skydd för investerare samt konkurrensområdet.

- En gemensam marknad optimerar flödet av varor, tjänster och arbetskraft, kapital samt andra produktionsfaktorer vilket genererar välstånd genom kostnadsminskningar. Harmonisering inom detta område innebär att minimera svårigheter med att driva verksamhet i en annan medlemsstat.

Konsekvensen blir att kravet för jämförbar redovisning mellan företag samt över tid inom respektive företag i olika medlemsländer ökar.

- Aktieägare och investerare är sårbara i fall då aktiebolag kommer på obestånd och försätts i konkurs alternativt likvideras. I dessa lägen riskerar aktieägare/investerare hela det tillförda kapitalet då styrelse och VD inte blir personligt betalningsskyldiga. För att skydda inhemska och utländska aktieägare, söker EU högre kvalitet på utförandet av bolagets redovisning. Här innebär harmonisering detaljerade regler om värdering av tillgångar samt mätning av vinst, för att säkerställa att företagen inte vilseleder aktieägare om aktuellt finansiellt tillstånd.
- Fri konkurrens försäkras marknadsbaserad resursfördelning samt etablering. För att detta skall vara möjligt är det nödvändigt att minimera konkurrensfördelar genom statlig protektionism samt införa åtgärder för att främja en gemensam europeisk politik. Länder med låga kvalitativa krav på redovisning är mer attraktiva för verksamhetsbedrivande.

Harmoniseringspolitiken bedrivs genom en rad olika direktiv. Ett direktiv är en särskild form av gemenskapsrätt vilken antagits av EUs lagstiftande organ - Europeiska Unionens råd, eller ministerrådet. Direktiven är bindande för medlemsstaterna och nationella regeringar är skyldiga att anta nödvändiga lagar som gör att direktivet legaliseras i respektive land med anpassning till landets särskilda förhållanden.

Politiken för harmonisering genom direktiven har lyckats minska mångfalden i företagens räkenskaper i hela Europa, men kritiken mot harmoniseringen har ökat. Vissa kritiker säger att processen har varit alltför långsamt, eftersom det tar lång tid för länderna att komma överens om olika direktivvillkor. Det tar ofta flera år att införliva direktiv i lagstiftning i respektive medlemsstat. Efter införlivandet följer även en fördröjning innan företagen är juridiskt skyldiga att tillämpa lagen/direktiven, vilket ytterligare utvidgas i fråga om företag vilka inte respekterar implementeringen på grund av okunskap och/eller missförstånd. Ytterligare kritik finns beträffande viktiga aspekter som direktiven ännu inte vidrört (Flower, J 1994).

Två intressanta direktiv för infriande av uppsatsens syfte är "Rådets fjärde direktiv om årsbokslut i vissa typer av bolag" och "Rådets sjunde direktiv om sammanställd redovisning". Direktiv 4 som först presenterades år 1978, specificerar i artikeln 43.1 (enligt upplysningar som har tillkommit senare) att "för poster i bokslutet som är eller som ursprungligen var i utländsk valuta, skall det anges enligt vilka grunder beloppen har omräknats till inhemsk valuta". Enligt artikel 31 - negativa växelkursdifferenser "bör belasta resultatet så snart de uppstår". Artikeln utesluter inte heller att positiva växelkursdifferenser kan redovisas i resultaträkningen. Möjligheten finns för såväl kortfristiga som långfristiga monetära poster eftersom det skulle vara svårt att kategorisera vissa förfinade finansiella instrument (Direktiv 4; Tolkning av Direktiv 4).

Direktiv 7, artikel 34 talar om att för redovisning av poster som är eller initialt var redovisade i främmande valuta måste tilläggsupplysningar lämnas i noter om hur beloppen omräknats till företagets redovisningsvaluta.

Direktiven är bara en del av det komplexa lagsystem som Europeiska Unionen har utvecklat. Varje medlemsstat har sitt eget regelverk, normer och praxis (se föregående kapitel). Till detta adderas övriga EU-rättsakter som kan vara bindande såsom förordningar och beslut, eller ickebindande såsom rekommendationer och yttranden (EU:s Officiella Tidning. 2012).

2.2.2. Finansiell rapportering i Sverige

Den svenska ekonomin kännetecknas av en blandning mellan mäktig stat och ägande av storföretag med intern finansiering. Skatten är låg för stora företag men hög för privatpersoner och småföretag. Redovisningens beslutsfattande organ är i Sverige:

- FAR (Föreningen Auktoriserade Revisorer) - en redovisningsorganisation, vars syfte är att standardisera GRS (god redovisningssed) för principfrågor inom områden som inte omfattas på annat håll, samt att tolka lagar relaterade till redovisning via nya rekommendationer inspirerade av redovisningspraxis.

- BFN (Bokföringsnämnden) har också en lagtolkande funktion, men är en statlig organisation.
- RR (Redovisningsrådet) grundades av regeringen, näringslivet och FAR i syfte att samla ihop ansvaret för alla normgivande funktioner för offentliga företag i en enda organisation. RR har numera övergivits och RFR (Rådet för finansiell rapportering) finns i dess ställe.

Reglerna som ges ut av de tre beslutsfattande organen i Sverige kan vara bindande eller icke-bindande. Regleringen blir bindande då den används av ett kvalitativt urval av företag, den får då GRS-status. Skiljekriteriet är oklart definierat men traditionellt fungerande på grund av det svenska konsensustänkandet (Flower, J. 1994).

Sveriges Riksdag behåller, som lagstiftande organ den grundläggande makten inom redovisning (Flower, 1994, s 199). Årsredovisningslagen (ÅRL), Bokföringslagen (BFL), Aktiebolagslagen (ABL) etc. tillsammans med andra lagar inom redovisningsområdet är exempel på en omfattande lista av gällande svenska lagar inom området (lagen.nu, 2012).

2.3. Redovisningens kvalitativa egenskaper

För att användare skall kunna läsa och förstå årsredovisningar och information om företagens ekonomiska ställning samt resultat krävs en viss grundläggande kunskap hos respektive intressent. Läsaren av årsredovisningen förutsätts inneha viss kunskap inom affärsverksamhet, ekonomi samt redovisning och vara beredd att läsa informationen relativt noggrant (IFRS-volymen, 2011).

En årsredovisning bör innehålla information för att underlätta prognostisering av företagets framtida kassaflöden för att intressenter därigenom ska ha möjlighet att bedöma framtida aktiekurser samt avkastning vid investering. Information om stundande investeringar samt resurser för detta är även av behov för företagets intressenter, ur ett prognosperspektiv (Marton et al, 2010).

Redovisningens kvalitativa egenskaper ställs ofta mot varandra och respektive företag måste väga för och nackdelar mellan olika egenskaper för att uppnå en balans utifrån en professionell bedömning (IFRS-volymen 2011). Marton et al (2010) menar att följande egenskaper skall uppfyllas om redovisningen skall vara användbar:

Begriplighet/förståelse. Den information som delges intressenter via företagets finansiella rapporter skall vara lätt att förstå (IFRS-volymen 2011). Dock krävs enligt Marton et al (2010) idag en tämligen betydande kunskap för att förstå redovisning i enlighet med IFRS. Slutsatserna av kunskapsomfattningen är att användaren av företagets finansiella rapporter är professionell inom området samt att privatpersoner inte längre står i fokus (Marton et al, 2010, IASBs föreställningsram p. 25).

Relevans

Enligt punkt 10 i IASBs föreställningsram är investeraren den centrala användaren och intressenten av företagets årsredovisningar. Beslut tas utifrån inträffade, aktuella samt framtida förhållanden och händelser och den information företagets finansiella rapporter lämnar skall vara relevant ur det perspektivet att den skall främja samt förenkla svåra beslut, som exempelvis prognostiseringar av olika slag. Företagets tidigare händelser samt ovanliga poster och onormalt små/stora poster bör presenteras på ett begripligt sätt för att öka resultaträkningens prognosvärde (IASBs föreställningsram p. 26, 28).

Tillförlitlighet

Avspeglar redovisningen företagets ekonomiska tillstånd? För att öka redovisningens tillförlitlighet skall samtliga transaktioner verifieras (Marton et al, 2010). Sundgren, Nilsson & Nilsson (2009) menar att redovisningen är tillförlitlig om den inte innehåller väsentliga fel och brister samt om den inte är vinklad. Vid värdering till verkligt värde ifrågasätts ibland redovisningens tillförlitlighet. När framtida uppskattningar av kassaflöden skall genomföras kan problematiska bedömningar uppkomma. Företagen bör precisera samt presentera information kring hur beräkningar inför uppskattningar genomförts. För att bedöma tillförlitligheten i redovisningen kräver IAS-standarder betydande upplysningar i många fall (IASBs föreställningsram p. 31, 32).

Jämförbarhet

Olika företags finansiella rapporter skall kunna jämföras. Vidare skall även ett och samma företags finansiella rapporter kunna jämföras över tid. Genom att jämföra olika rapporter kan intressenter bli uppmärksamma på olika trender inom respektive företag, men även inom olika branscher (IFRS-volymen, 2011). För att möjliggöra jämförelse mellan bolag och i tid krävs att redovisning inom olika bolag är homogen, att den sker enligt enhetliga regleringar.

I IAS 1 samt i IAS 8 återfinns viss reglering för situationer då företag uppdaterar redovisningsprinciper för att bättre tillfredsställa kraven på redovisningens kvalitativa egenskaper (Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009, IASBs föreställningsram p. 39, 40).

Väsentlighet

Är en transaktion tillräckligt omfattande/väsentlig för att särredovisas? I fall då poster särredovisas kommer påverkan att ske på beslutsfattande utifrån företagets finansiella rapporter. Alltför små poster särredovisas till exempel inte då det inte ökar nyttan av att visa posten i förhållande till kostnaden för att särredovisa alla små, oväsentliga poster. Ur en annan synvinkel blir rapporterna svårare att läsa om samtliga poster skall detaljredovisas (Marton et al, 2010). Beroende på väsentlighet kan vissa likartade poster ibland slås samman och vissa retroaktiva korrigeringar inte vara väsentliga att genomföra (Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009). Väsentligheten påverkar informationens relevans. Postens eller felets storlek visar graden av väsentlighet. Val av utelämnande av en specifik post påverkas även av väsentlighet. (IFRS-volymen 2011, IASBs föreställningsram p. 30).

Avvägning mellan relevans och tillförlitlighet

Lämnas information innan samtliga faktorer i respektive transaktion är kända brister informationen ofta i tillförlitlighet. Om informationen istället lämnas efter att hela affärshändelsen är genomförd och obestridlig riskerar informationen att vara gammal redan då den lämnas och inte längre relevant för beslutsfattande. Avvägningen mellan relevant och tillförlitlig information är oftast svår och här måste intressentens informationsbehov vara centralt.

Vidare är *avvägningen mellan nytta och kostnad/informationsekonomi* viktig. Marton et al (2010) menar att denna faktor är viktig att uppfylla för att redovisningen skall vara användbar. IASBs föreställningsram stadgar att avvägningen snarare utgör en övergripande restriktion än en kvalitativ egenskap. Kostnaden för att framställa företagets redovisning skall inte överstiga nyttan av redovisningen. Då den direkta kostnaden för företaget tas i beaktande ses många gånger kostnaden som större än nyttan. Dock behöver reflektionen sträckas till exempelvis att företaget får lägre ränta på ett lån om företaget uppvisar en avspeglning av ekonomiskt resultat och ställning (IFRS-volymen 2011).

2.4. Allmänt accepterade principer

För redovisning av ändrade valutakurser är tre viktiga allmänt accepterade principer relevanta:

- Försiktighetsprincipen är ett "assymetriskt risktagande" vid tillgångsvärdering som gör att företagen redovisar realiserade förluster och inte realiserade vinster.
- Penningkonventionen är en redovisningsprincip som säger att redovisningen uttrycks i pengar. Principen beaktar inte förändring i penningvärde, d.v.s. att köpkraften varierar över tid mest på grund av inflation men också deflation. Resultatet blir en reducering av redovisningens relevans, till exempel prognosrelevans, validitet (rättsgiltighet) och jämförbarhet (mellan perioder). Det finns redovisningsmodeller som beaktar inflationen i hyperinflationländer men studien är avgränsad från ytterligare diskussion inom länder med hög/hyperhög inflationstakt.
- Kongruensprincipen är ett kapitalbibehållande begrepp som anger att förändringen av eget kapital under en viss period, bortsett från utdelning samt nyemission, skall vara densamma som företagets resultat.

3. Metod

Metodkapitlet beskriver studiens tillvägagångssätt samt ansats vid datainsamling. Vidare presenteras företag vilka granskas inom utrymmet för studien. Kapitlet avslutas med käll - samt metodkritik och insamlat materials reliabilitet och validitet.

3.1. Undersökningsansats

Studiens syfte uppnås genom tillämpning av såväl kvalitativa som kvantitativa analyser. Enligt Thurén (1991) finns två vetenskapliga huvudinriktningar, den positivistiska och den hermeneutiska. Positivismen syftar till positiv, säker kunskap baserat på logiska resonemang samt egna iakttagelser genom logisk intelligens. Enligt det positivistiska synsättet är verkligheten objektiv och slutsatser dras genom att använda en kvantitativ analys vilken är grundad på matematik (Thurén, T, 1991).

Hermeneutiken är utpräglad humanistisk och bygger på att människan förstår andra människor. Tolkningar av det förstående slaget, när människor använder egna minnen, egna upplevelser samt egen förförståelse kallas hermeneutiska (Thurén, T. 1991) och bygger på en kvalitativ analys av ord.

Ingen kan genomföra förutsättningslösa undersökningar. En viss typ av förförståelse finns alltid hos människan. Förförståelse består av egna värderingar samt en viss grad av önsketänkande. Värderingarna uppstår genom att människan socialiseras på ett visst sätt redan under uppväxten (Thurén, T. 1991).

För att finna lämplig empiri till studien bedrivs en positivistisk forskningsstrategi kombinerad med samt kompletterad med inslag av hermeneutisk forskningsstrategi. Sammanlagt granskas 60 årsredovisningar genom ett distansperspektiv under en period av tio år, 2002-2011, avseende sex koncerner i olika storlekar. Granskning sker avseende effekter från den rörliga valutans kursökning samt kursminskning och företagens val av redovisningsmetod. En kvantitativ analys används för tolkning av årsredovisningarnas siffror. Kvantitativ granskning sker av upplysningar i årsredovisningar men även vid tolkning av svar från tillfrågade respondenter.

Uppsatsen bedrivs, utöver ett positivistiskt synsätt, genom en hermeneutisk syn på redovisares beslutsfattande avseende finansiell rapportering av valutaomräkningsdifferenser. Kontentan blir ett tolkande, inte godtyckligt tillvägagångssätt eftersom mätning endast är meningsfull inom en bestämd perceptuell och konceptuell ram vilken ger en tolkning i kvalitativa termer. Följaktligen berikar även ett hermeneutiskt tillvägagångssätt kvaliteten i studien (Lavoie, D. 1987).

3.2. Studieobjekt

För att få tillgång till verksamheter med relevant information riktas studien till en koncern inom byggbranschen, en koncern inom tillverkningsindustrin samt två koncerner inom detaljhandeln och två inom banksektorn. Inom tillverkningsindustrin samt detaljhandeln återfinns högst antal anställda per bransch och högst antal företag per bransch i Sverige samt i utlandet (Se bilaga 1 nedan). Bankverksamheten är intressant att beakta då det är i banken eventuella valutaköp och säkringar sker.

Samtliga utvalda koncerner kommer att granskas gällande valutaposter i årsredovisningar under åren 2002 - 2011 samt med komplettering av frågor ställda via mail till vissa av koncernerna i fall då finansiella rapporter inte lämnar tillräcklig information. Totalt antal koncerner för studien uppgår till sex stycken. Koncernerna har valts efter storlek och bransch.

3.2.1. Koncerner inom byggbranschen samt tillverkningsindustrin

NCC

NCC är Nordens största bygg- och fastighetskoncern. Koncernen bildades 1988 genom sammanslagning mellan JCC och ABV. 1991 noterades koncernen i samband med en sammanslagning med Nordstjernan AB.

Koncernen är uppdelad i fyra olika affärsområden. Dotterföretag finns i Sverige som såväl i flertalet andra länder. NCC är en mycket omfattande koncern.

SKF

SKF är ett globalt leverantör- och tjänsteföretag grundat 1907 som är representerat i mer än 30 länder. Företaget levererar produkter och tjänster inom rullningslager, tätningar, mekatronik, service och smörjsystem. Koncernen har mer än 100 tillverkningsplatser samt säljbolag och en utvecklad e-handelsplats. Säljbolag stöds av ett återförsäljarnätverk på cirka 15000 platser världen över samt ett globalt distributionsystem (www.skf.se). Koncernen handlar i en mängd olika valutor och har ett så stort antal dotterföretag att specificering här inte är ett alternativ.

3.2.2. Koncerner inom bank/finansverksamhet:

Cinnober

Cinnober är en svensk koncern som startades 1998 av fyra personer. Idag sysselsätter företaget 170 personer. Koncernen är inte marknadsnoterad och förser finansiella aktörer - som marknadsplatser och clearinghus med tjänster och lösningar för hela transaktionskedjan inom tillgångar och finansiella instrument vilket omfattar allt från prisbildning till clearing och avveckling.

Cinnobers kunder består främst av etablerade börser samt ledande finansiella aktörer i ett flertal länder/städer såsom: Chicago, Frankfurt, Hong Kong, London, New York, Toronto, Tyskland och Thailand.

Nordea

Koncernen etablerades år 2000 genom sammanslagning av dåvarande svensk/finska finanskoncernen Merita-Nordbanken, norska banken Kreditkassen samt danska Unibank. Sammanslagningen bildade Norra Europas största bank - och finanskoncern (årsredovisning 2011). Nordea Bank AB är moderbolag, ett svenskt publikt bankaktiebolag.

Koncernen har totalt 11 miljoner privat- och företagskunder samt 1400 kontor. Verksamheten bedrivs i 19 länder.

Koncernens dotterbolag: Nordea Bank Finland Plc, Nordea Bank Danmark A/S, Nordea Bank Norge ASA, Nordea Bank Polska S.A. (Polen), Promyshlennaya Companiya Vestkon (Ryssland), Nordea Life Holding AB (Sverige). Vidare finns större dotterbolag till ovan uppräknade i Finland, Danmark, Norge, Polen, Ryssland, Sverige samt Luxemburg, USA och Brasilien (Nordeas årsredovisning 2011).

3.2.3. Bolag inom detaljhandel:

Nobia

Bolaget bildades 1996 och har sitt ursprung i en division inom Stora Enso vilken omfattade dörrar, fönster, kök samt byggmaterial. Nobia utvecklar, tillverkar samt säljer kök och betraktas som ledande köksspecialist inom Europa.

Idag har Nobia ca 7400 medarbetare i åtta länder. Nobia bedriver verksamhet genom ett flertal dotterbolag i Sverige, Norge, Danmark, Finland, Polen, Storbritannien, Tyskland, Österrike, Frankrike, Nederländerna, Belgien samt USA, Schweiz, Japan, och Spanien. Moderbolagets säte finns i Stockholm, Sverige. Koncernen har sexton produktionsanläggningar samt logistikcenter i västeuropa. Försäljningsfokus är inom regionerna Norden, Storbritannien samt Kontinentaleuropa. Nobias leverantörer kommer mest från Asien. Sedan 2008 har Nobia ett inköpskontor i Shanghai, Kina.

Kappahl

Kappahl AB är under år 2002 till och med en bit in på år 2004 ett helägt dotterföretag till kooperativa förbundet (KF), ekonomisk förening. Kappahl säljer kläder och accessoarer till dam,

barn och herr. Koncernen är verksam inom Sverige, Norge, Finland, Polen och Tjeckien, men inköp och försäljning sker även till flertalet andra länder.

3.3. Datainsamling

För att finna relevant material till studien har författarna genomfört en omfattande litteratursökning. Databaser såsom Far Komplet, ScienceDirect samt Högskolan Väst bibliotek i Trollhättan har utnyttjats för att finna betydelsefullt, relevant material till studien.

Datainsamling har skett genom litteratur, till viss del kurslitteratur från föregående kurser samt övrig litteratur inom ramen för studien. Artiklar har sökts genom databaser specificerade ovan. Uppsatser har även sökts fritt på internet för skapandet av en relevant och aktuell referensram samt för att se ämnet ur olika perspektiv. Även uppsatser.nu samt Gupea.ub.gu.se har använts i syfte att söka uppsatser inom en bred kunskapskrets där IAS 21/RR 8 varit centralt ur olika perspektiv.

Respektive koncerns årsredovisningar under åren 2002 till och med 2011 har även sökts och funnits på internet. Vidare har viss kompletterande information inhämtats via mail till granskadekoncerner.

3.4. Tillvägagångssätt

Studien utförs inom ett komplext område vilket har förutsatt kunskap inom ämnet. För att på bästa möjliga sätt samt med högsta möjliga kvalitet kunna svara på studiens forskningsfrågor har författarna startat uppsatstiden med inläsning på ämnet genom ett antal läroböcker samt tidigare uppsatser.

Efter inläsning samt diskussion definierades i samrådan med uppsatshandledaren ett problem studien ämnar svara på genom ett fåtal forskningsfrågor.

Arbetet fortskred sedan genom utskick av undersökningsfrågor till utvalda företag vilket tyvärr inte gav något gensvar. Endast två av sex koncerner har svarat på ett fåtal utskickade frågor. Arbetet fortsatte genom att teori och referensram producerades samt att empirisk material för respektive koncern insamlades genom granskning av totalt sextio årsredovisningar. Genom teori och empiriskt material analyserades sedan situationen för samtliga granskade koncerner för att sedan mynna ut i ett fåtal slutsatser. Kontinuerligt under studiens fortskridande insamlas teori för att på bästa sätt tolka den insamlade informationen.

3.5. Validitet och reliabilitet

Kan en studie med samma förutsättningar genomföras av andra författare men ändå uppvisa samma resultat? (Thurén, T. 1991). Då studieområdet är komplext och numer omfattar ett enormt antal företag samt finansiella rapporter krävs en viss förståelse och kunskap för ämnet för att kunna genomföra samt förstå en identisk genomförd studie. Antalet bolag för studien är inte i närheten av tillräckligt omfattande för att kunna generalisera kring resultat av studien vilket innebär att en studie med ett identiskt problem kan ge ett helt annat resultat beroende på vilket företagsurval författarna väljer. Dock bedömer författarna att om studien skulle genomföras med exakt samma bolag och av författare med en viss förståelse inom ämnet skulle resultatet överensstämma med det resultat denna uppsats uppvisar.

3.6. Kritiskt förhållningssätt

3.6.1. Metodkritik

Intervjuer med redovisningskunniga inom valutaredovisning för respektive granskad koncern hade eventuellt kunnat förtydliga vissa omräkningar samt vissa bedömningsfrågor och tillvägagångssätt. Tyvärr har

författarna endast lyckats få svar på några korta frågor från två av sex granskade koncerner. Om intervjuer hade varit möjliga hade studiens slutsatser kanske kunnat fördjupas än mer.

Den för studien insamlade informationen är mycket omfattande och måste anses ha ett bra underlag. Så även det faktum att granskningen utgått från finansiella rapporter lämnade av respektive företag.

3.6.2. Källkritik

Då information till studien både gällande empiri samt teori söktes via internet har vid flertalet tillfällen ett mycket stort antal träffar uppkommit. Trots försök att genomföra snävare sökningar med fler och eller andra sökord har vid flera tillfällen ett oöverskådligt antal träffar uppkommit. Författarna har vid dessa tillfällen tvingats till urval av information och är genom detta medvetna om att viktig information för studien riskerar att ha förbigåtts.

Vid författarnas fria översättning av engelska dokument till svenska som uppsatsspråk kan vissa nyanseringar ha förbigåtts författarnas goda språkliga kunskaper.

4. Teori

Den teoretiska referensramen lägger grunden för en förståelse inom redovisningsområdet som behandlar effekterna av ändrade valutakurser. Teorin behandlar olika definitioner och basbegrepp, en presentation av standarderna som är studiens objekt, en fördjupning på valutaomräkningsmetoder samt en teoretisk koppling till andra standarder och områden för en ökad förståelsekvalitet.

4.1. Grundläggande definitioner

För läsarens förståelse av studiens teori krävs vissa grundläggande definitioner:

“Avistakurs är valutakursen för transaktioner med omedelbar leverans

Balansdagskurs är avistakursen vid rapportperiodens slut

En koncern består av moderföretaget och dess dotterföretag

En utlandsverksamhet är en enhet som är ett dotterföretag, ett intresseföretag, ett joint venture eller en filial till ett rapporterande företag, där rörelsen är registrerad i eller bedrivs i ett annat land eller i en annan valuta jämfört med vad som gäller för det rapporterande företaget

Funktionell valuta är valutan i den primära ekonomiska miljö där företaget bedriver sin verksamhet

Monetära poster är kassamedel samt tillgångar och skulder som kommer att inflyta respektive utbetalas med fastställda eller fastställbara belopp

Nettoinvestering i utlandsverksamhet utgörs av värdet på det rapporterande företags andel av en utlandsverksamhets nettotillgångar

Rapporteringsvaluta är den valuta i vilken de finansiella rapporterna upprättas.

Valutakurs är den växlingskurs till vilken växling sker mellan två valutor

Valutakursdifferens (kursdifferens) är skillnaden mellan de belopp som framkommer vid omräkningar av ett givet belopp i en valuta till en annan valuta när omräkningarna sker enligt skilda valutakurser

Verkligt värde är det värde till vilket en tillgång skulle kunna överlätas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs” (IAS21 - definitioner, IFRS-volymen, 2011. Sid 379).

Bokslutsdagens kursvärdering innebär en omräkning till balansdagens valutakurs

Investeringsdagens kursvärdering innebär en omräkning till den historiska kursen som gällde vid inköp för respektive tillgång

Uppkomstdagens kursvärdering innebär en omräkning till den historiska kursen som gällde när respektive förpliktelse uppkom

Årets genomsnittskursvärdering innebär en omräkning till ett vägt genomsnittskursvärde för perioden.

4.2. Valutaexponering

Valutaexponering är ett mått på hur ett företags vinstmöjligheter, betalningsflöde samt marknadsvärde påverkas av ändringar i valutakurser (Wramsby, G, Österlund, U. 1998/99). Valutaexponeringen orsakas av att företaget använder mer än en valuta vid olika typer av transaktioner och även av att valutakurserna förändras över tiden. Båda orsakerna har med tiden blivit än mer omfattande, även om EU-Euro projektet har minskat valutaexponeringen något (Marton et al, 2010).

Valutaexponeringen indelas i tre delar:

- *Verksamhetsexponering (ekonomisk exponering)* är den möjliga förändringen av företagets nuvärde som ett resultat av en förändring i framtida betalningsflöden orsakad av en oväntad framtida kursförändring.
- *Transaktionsexponering* är osäkerhet om värdet av framtida inbetalningar täcker värdet av utbetalningar så länge in- och utbetalningar i företaget är i mer än en valuta. Inbetalningar och utbetalningar kan dock kurssäkras för att undvika eller minska transaktionsrisker (Wramsby, G, Österlund, U, 1998/99).
- *Translationsexponering (bokslutsexponering/omräkningsexponering)* är förändringar i eget kapital, beroende på att tillgångar och skulder i utländska dotterbolag skall konsolideras på bokslutsdagen. Beroende på existerande konventioner som reglerar på vilket sätt konsolidering ska ske, kan värden av utländska tillgångar och skulder, uttryckt i hemvalutan, ändras på olika sätt vid valutakursförändringar. Omräkningen av finansiella rapporter skapar translationsexponering (bokslutsexponering) (Wramsby, G, Österlund, U, 1998/99).

Redovisning av verksamhetsexponering behandlas i IAS 7 *Statements of Cash Flows*, medan resterande två behandlas av IAS 21 *Effekterna av ändrade valutakurser*. Vissa aspekter av transaktionsexponeringen behandlas av IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering* (Consolidated vs. IAS 21, 2011). Gällande transaktionsexponeringen, kan problem dock uppstå i fråga om när en transaktion uppstår. En transaktion består av flera olika stadier såsom planering, prognostisering, avtalskrivande, eventuell tillverkning, leverans samt betalning och en viktig fråga blir då: När skall transaktionen säkras? (Herolf, O, Wissén, P. 1989). Enligt Wramsby och Österlund (1998/99), är exempel på transaktionsexponering som kan kurssäkras bort följande:

- Inbetalningar, mest försäljningsintäkter till svenska exportföretag
- Utbetalningar till materialinköp, halvfabrikat och tjänster för i huvudsak vissa importbranscher: klädimportörer, skoimportörer, postorderföretag, handelshus och olika sorters grossister.
- Utbetalningar för amorteringar och räntor som observeras mest i bygg- och fastighetsbolagsbranschen (men även svenska kommuner) som under 1988-1991 tog lån i valutor med lägre räntor

4.3. IAS 21 - Effekterna av ändrade valutakurser

Standarden IAS 21 *Effekterna av ändrade valutakurser* ersätter tre tidigare standarder: SIC 11 *Aktivering av valutakurser efter kraftiga devalveringar*, SIC19 *Rapportvaluta - omräkning och utformning av finansiella rapporter enligt IAS 21 och IAS 29* samt SIC 30 *Rapportvaluta - omräkning från värderingsvaluta till rapportvaluta* (IFRS-volymen 2011. Sid 388).

Standarden IAS 21 gavs ut 1993 som en reviderad del av "Comparability of Financial Statements" - projektet, men trädde i kraft den första januari 1995. Ytterligare en reviderad version av IAS 21, vilken utfärdats av IASB kom den artonde december 2003 med ikrafttagande årsskiftet 2004/2005.

En mindre omfattande ändring för nettoinvestering i utlandsverksamhet trädde i kraft den första januari 2006 och vissa revideringar om avyttring av utlandsverksamheter från tionde januari 2008 trädde i kraft den första juli 2009 (iasplus.com, 2012). Från Europa.eu:s webbsida kan information om en av EU-kommissionen konsoliderad version av IAS 21 från 2011 laddas ner (ec.europa.eu, 2012).

Standarden behandlar redovisning av transaktioner i utländsk valuta samt omräkning av finansiella rapporter från utlandsverksamheter till moderföretagets rapporteringsvaluta. Standarden används inom tre redovisningsområden:

- transaktioner och balansposter i utländska valutor, förutom derivattransaktioner vilka behandlas av IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering*
- omräkning(translation) av utländska resultat samt finansiell ställning för utlandsverksamheter vilka inkluderas i enhetens finansiella rapporter genom konsolidering med klyvningsmetoden eller kapitalandelsmetoden

- omräkningar(translationer) av enheters resultat och finansiella ställning till presentationsvaluta. (Konsoliderad IAS 21, 2011. sid. 3)

Standarden använder tre valutabegrepp: redovisningsvaluta, funktionell valuta och presentationsvaluta.

Redovisningsvalutan är den valuta som används för dotterföretagets redovisning. Oftast är det den lokala valutan, alltså den valuta som används i landet där dotterföretaget bedriver sin verksamhet. För dotterföretag verksamma inom EU är den vanligast förekommande redovisningsvalutan EUR.

Presentationervalutan (rapporteringsvalutan) är den valuta som används i koncernens bokslut. I Sverige är den främst förekommande valutan SEK men även EUR är tillåtet (Lönnkvist, R. 2011).

Den *funktionella valutan* är den valuta som främst representerar ekonomiska effekter av underliggande transaktioner, händelser och förhållanden, alltså den valuta vilken påverkar priser på företagets försäljning och kostnadsnivå men även finansiering (Konsoliderad IAS 21, 2011). Den funktionella valutan fastställs av koncernen för respektive dotterföretag. För självständiga dotterföretag inom svenska koncerner brukar den funktionella valutan vara EUR. Om det istället handlar om en integrerad verksamhet avseende till exempel endast ett försäljningsbolag inom koncernen brukar den funktionella valutan vara SEK (Lönnkvist, R. 2011). Den funktionella valutan behöver inte vara EUR eller SEK för ett svenskt företag. Om ett företag från EU handlar mycket i en annan valuta kan istället den valutan utgöra företagets funktionella valuta. För ett företag verksamt inom oljebranschen, eller ett rederi kan USD vara funktionell valuta även om företagets redovisning inte sker i USD. För länder med hyperinflation, sätts priser i starkare valutor, och då brukar den starkare valutan även utgöra funktionell valuta för företagen (Marton et al, 2010. s 279).

Varje enhet (fristående enhet, enhet med utlandsverksamheter, eller en utlandsverksamhet) måste översätta redovisningens poster i utländsk valuta till företagets funktionella valuta och efteråt rapportera översättningens effekter.

Olika typer av rapporterade enheter utgörs av ett antal enskilda företag, alltså ett moderföretag med flera dotterföretag. Rapporterade enheter kan ha investeringar i intresseföretag eller joint ventures men även inneha filialer. Resultat - och balansräkning för varje enskild enhet som finns i det rapporterade företaget ska översättas till koncernens presentationsvaluta (Konsoliderad IAS 21, p. 17-19, 2011).

Standarden klassificerar redovisningens poster i monetära och icke-monetära:

- En monetär post visar rätten att erhålla/förpliktelsen att leverera ett fastställt/fastställbart antal enheter av valutan (t.ex pensioner och bestämmelser som skall betalas kontant, kontantutdelningar som redovisas som en skuld, kontrakt att ta emot/leverera egetkapitalinstrument eller tillgångar för vilka det verkliga värdet motsvarar ett fast antal enheter av valutan). En monetär post som är fordringar på- eller skulder till en utlandsverksamhet är i huvudsak en del av företagets nettoinvestering i den utlandsverksamheten.
- En icke-monetär post visar avsaknaden att erhålla/leverera ett fastställt/fastställbart antal enheter av valutan (t.ex förutbetalda hyror, goodwill, immateriella tillgångar, varulager, materiella anläggningstillgångar, avsättningar för framtida leverans av icke-monetära tillgångar) (Konsoliderad IAS 21, p. 15-16, 2011).

4.3.1. Rapportering av transaktioner i utländsk valuta till funktionell valuta

Det första redovisningstillfället

En transaktion i utländsk valuta är en transaktion (varor/tjänster inköp/försäljning, in- och utlåning, förvärv eller avyttring av tillgångar samt amortering och reglering av skulder) som är uttryckt eller kräver betalning i utländsk valuta. Utländska valutatransaktioner registreras till funktionell valuta till den *spot-växelkurs* som gäller när transaktionen sker, eller en genomsnittskurs om växelkursen inte fluktuerar för mycket.

Vid bokslut

Transaktionerna resulterar i tillgångar och skulder i balansräkningen. I samband med bokslut omräknas dessa poster olika med utgångspunkt i om posterna är monetära eller icke-monetära och beroende på postens värderingmetod: (Marton et al. 2010).

- Monetära poster omräknas till *balansdagens kurs*
- Icke-monetära poster värderade till anskaffningsvärde i utländsk valuta omräknas till den *historiska kursen* när posten värderades (det vill säga *transaktionsdagens kurs*). Dessa poster är enligt IFRS vanligast bland icke-monetära poster.
- Icke-monetära poster som värderas till verkligt värde i utländsk valuta omräknas till den kurs som gällde när det *verkliga värdet fastställdes* (Konsoliderad IAS 21, 2011. sid. 23).

Det redovisade värdet för en post fastställs i samverkan med andra relevanta standarder. För vissa poster bestäms värdet genom jämförelse mellan två eller fler belopp. Till exempel jämförs bland annat det redovisade värdet för en tillgång för vilken en indikation på nedskrivningsbehov uppstått. Värderingen görs till det lägsta av det redovisade värdet och återvinningsvärdet för tillgången innan eventuell nedskrivning övervägs. Om tillgången är icke-monetär samt mäts i en utländsk valuta jämförs anskaffningsvärdet omräknat till den historiska kurs vilken gällde när beloppet fastställdes, med nettoförsäljningsvärdet/återvinningsvärdet omräknat till valutakursen vid den tidpunkt då värdet fastställdes, alltså aktuell kurs/balansdagens kurs. Effekten blir att en nedskrivning kan redovisas i företagets funktionella valuta men inte i den utländska valutan, eller vice versa.

Valutaförändringar

Ändringar i valutakurser orsakar valutavinster/förluster. Huvudregeln är att valutavinster/förluster redovisas i resultaträkningen den perioden de uppstår: (Marton et al. 2010).

- för differenser i monetära poster mellan transaktionsdagen och regleringsdagen
- för differenser i monetära poster mellan omräkningen vid första redovisningstillfället och det nuvarande redovisningstillfället.
- för differenser i monetära poster mellan omräkningen vid tidigare rapporter och det nuvarande redovisningstillfället.
- för differenser i icke-monetära poster för vilka vinsten/förlusten brukar redovisas i resultaträkningen
- Valutavinster/förluster redovisas i resultaträkningen i den utländska verksamhetens enskilda finansiella rapporter, gällande differenser vilka uppstår för en monetär post uttryckt i den rapporterade enhetens funktionella valuta om posten utgör en del av det rapporterade företagets nettoinvestering i en utlandsverksamhet
- Valutavinster/förluster redovisas i resultaträkningen även i den rapporterade enhetens separata finansiella rapporter, gällande differenser vilka uppstår för en monetär post uttryckt i den utländska verksamhetens funktionella valuta om posten utgör en del av det rapporterade företagets nettoinvestering i en utlandsverksamhet (Konsoliderad IAS 21, 2011. p 28, 29, 32, 33 och Marton et al. 2010).

Undantagsvis redovisas valutavinster/förluster i övrigt totalresultat:

- för differenser i icke-monetära poster för vilka vinsten/förlusten brukar redovisas i övrigt totalresultat - Exempelvis omräkningsdifferenser av immateriella anläggningstillgångar, då omräkningen hänförs till den dag då värdet bestäms.
- vid konsolidering av monetära poster i koncernredovisningen om posten är en del av ett rapporterat företags nettoinvestering i en utlandsverksamhet, och om posten samtidigt är uttryckt i en valuta som skiljer sig från den funktionella valutan, av både den rapporterade- och utländska verksamhetens funktionella valuta.

Att ändra den funktionella valutan

Den funktionella valutan kan endast ändras om det finns en förändring i underliggande transaktioner, händelser och förhållanden inom företaget. Samtliga poster översätts då till den nya funktionella valutan till den valutakurs som gäller vid tidpunkten för ändringen.

4.3.2. Rapportering i presentationsvaluta

a) Omräkning till rapporteringsvaluta

Ett företag kan fritt välja presentationsvaluta. I omräkningen av tillgångar och skulder i balansräkningen används balansdagens kurs. För intäkter och kostnader i resultaträkningen används transaktionsdagens kurs. För att underlätta arbetet med resultaträkningen kan företagen vid omräkning av intäkter och kostnader använda en genomsnittskurs för perioden (Marton et al. 2010).

Mellan intäkter/kostnader vilka omräknade till transaktionsdagens kurs samt tillgångar och skulder för vilka balansdagens kurs används uppstår valutakursdifferenser, vinster eller förluster till följd av valutans upp/nedgång. Sådana differenser gäller både för vinster och förluster vilka redovisas i resultaträkningen men även vid redovisning i övrigt totalresultat. Det finns dock även differenser i omräkningen av nettotillgångar till en balansdagskurs vilken skiljer från den föregående balansdagens kurs. Men samtliga omräkningsdifferenser vid omräkningen till rapporteringsvaluta, oavsett ursprung redovisas som valutavinst/förlust i rapporten över övrigt totalresultat (Marton et al. 2010 och IAS 21, p 39-41).

Undantag finns för verksamheter vilka valt en funktionell valuta i en valuta som drabbas av hyperinflation. Då blir omräkningsprocessen betydligt mer komplicerad och djupare förklaring återfinns i standarden IAS 29 - *Redovisning i höginflationsländer*.

b) Valutaomräkning (translation) av en utlandsverksamhet

Valutaomräkningen av utländska dotterföretag görs på samma sätt som redovisningen av valutatransaktioner (Marton et al. 2010) alltså gäller samma regler som från a) ovan. Vid konsolidering av en utlandsverksamhet elimineras koncerninterna balansposter samt koncerninterna transaktioner. Genom detta förfarande uppkommer valutaomräkningsdifferenser vilka redovisas på följande sätt:

- Omräkningsdifferenserna redovisas som huvudregel i resultaträkningen.
- Undantag finns då det handlar om monetära posters konsolidering i koncernredovisning. För poster vilka är en del av ett rapporterande företags nettoinvestering i en utlandsverksamhet och samtidigt är uttryckt i en valuta vilken skiljer från den funktionella valutan, avseende såväl den rapporterade - samt den utländska verksamhetens funktionella valuta. I dessa fall ska omräkningsdifferenser redovisas i övrigt totalresultat och sedan ackumuleras i en separat komponent i eget kapital fram till avyttring av utlandsverksamheten.

4.3.3. Avyttring av en utlandsverksamhet

Enligt standarden kan avyttring bestå i försäljning, likvidation, återbetalning av aktiekapital eller nedläggning av en del eller hela verksamheten. I vissa länder, då utdelning betalas från företagets eget kapital istället för från dess resultat, klassificeras detta som kapitalåterbetalning. I dessa fall klassificeras utdelningen även som avyttring (Mackenzie et al. 2012).

Alla ackumulerade valutakursdifferenser redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i en separat post i eget kapital fram till den utländska enhetens avyttring (Mackenzie et al. 2012).

Vid avyttring av en utlandsverksamhet omklassificeras posten för ackumulerade kursdifferenser från eget kapital till resultaträkningen i den period vinsten/förlusten vid avyttring erkänns (Consoliderad IAS 21, 2011).

Vid delavyttring av ett dotterbolag ska koncernen för resultaträkningen, omklassificera endast den proportionella andel av det sammanlagda beloppet av valutakursdifferenser vilka redovisats i övrigt totalresultat. I fall då delavyttring sker av ett dotterbolag som innefattar en utlandsverksamhet, tillskrivs den

proportionella andelen av ackumulerade valutakursdifferenser från övrigt totalresultat posten icke-kontrollerade intressen i utlandsverksamheter (Macenzie et al, 2012).

4.3.4. Uppllysningar

I IAS 21 föreskrivs vissa krav på uppllysningar som koncerner skall lämna vid redovisning i enlighet med standarden. Dessa krav citeras nedan för att framstå på ett klart och tydligt sätt.

“P.51 I punkterna 53 och 55 - 57 avser hänvisningar till “funktionell valuta”, när det gäller en koncern, moderföretag funktionella valuta” (IFRS-volymen, 2011. sid 387).

“P.52 Ett företag ska lämna följande uppllysningar:

a) Storleken på valutakursdifferenser som redovisas i resultatet förutom för sådana valutakursdifferenser som uppkommit till följd av att finansiella instrument värderats till verkligt värde via rapporten över totalresultat i enlighet med IAS 39.

b) Nettot av de valutakursdifferenser som redovisats i övrigt totalresultat och ackumulerats i en separat komponent i eget kapital, och en avstämning av beloppet för sådana valutakursdifferenser per periodens början och slut” (IFRS-volymen, 2011. sid 387).

“P.53 Om rapporteringsvalutan är en annan än den funktionella valutan ska detta anges, tillsammans med uppllysning om den funktionella valutan och anledningen till varför en annan rapporteringsvaluta används” (IFRS-volymen, 2011. sid 387)

“P.54 Om antingen det rapporterande företaget eller en betydande utlandsverksamhet byter funktionell valuta ska detta anges samt uppllysning lämnas om anledningen till bytet” (IFRS-volymen, 2011. sid 387).

“P.55 Om ett företag upprättar sina finansiella rapporter i en annan valuta än sin funktionella valuta, ska det beskriva de finansiella rapporterna som överensstämmande med International Financial Reporting Standards (IFRS) endast om de överensstämmer med alla krav i varje tillämplig standard och varje tillämplig tolkning till dessa standarder, inklusive den omräkningsmetod som beskrivs i punkterna 39 och 42” (IFRS-volymen, 2011. sid 387).

“P.56 Ett företag upprättar ibland sina finansiella rapporter eller annan finansiell information i en annan valuta än sin funktionella valuta utan att uppfylla kraven i punkt 55. Exempelvis kan ett företag räkna om endast vissa poster i sina finansiella rapporter till en annan valuta. Alternativt kan ett företag vars funktionella valuta inte är en valuta i ett höginflationsland räkna om de finansiella rapporterna till en annan valuta genom omräkning av alla poster till den senaste balansdagskursen. Sådana omräkningar är inte förenliga med International Financial Reporting Standards (IFRS), och uppllysningar i enlighet med punkt 57 krävs” (IFRS-volymen, 2011. sid 387).

“P.57 Om ett företag redovisar sina finansiella rapporter eller annan finansiell information i en annan valuta än antingen sin funktionella valuta eller sin rapporteringsvaluta och om kraven i punkt 55 inte uppfylls, ska det

a) tydligt ange att det rör sig om kompletterande uppllysningar för att skilja dem från de uppllysningar som överensstämmer med International Financial Reporting Standards (IFRS),

b) ange i vilken valuta som de kompletterande uppllysningarna lämnats, och

c) lämna uppllysning om företagets funktionella valuta och vilken omräkningsmetod som använts för att ta fram de kompletterande uppllysningarna” (IFRS-volymen, 2011. sid 387)

4.3.5. IAS 21 - koppling till komplementära standarder

Noterade företag belägna i EUs medlemsländer skall upprätta koncernredovisning i enlighet med för EU antagna redovisningsregleringar. Detta innebär en redovisning i enlighet med regleringar utgivna av IASB vilka är följande: IFRS-standarder samt uttalade tolkningar av dessa standarder genom IFRIC (IFRS

Interpretations Committee). För svenska noterade koncerner kompletteras EU-regleringen av RFRs uttalanden och rekommendationer inom områden där IFRS inte täcker uppgifter enligt lagstiftningskrav men även inom sk sarsvenska områden. För koncerner gäller RFR 1 (RFR - Förord till rekommendationer och uttalanden).

Då valutafrågor behandlas blir säkringsredovisning aktuellt. Dock ligger valutasäkringar utanför området för IAS 21 och behandlas istället i IAS 39 *Finansiella instrument: Redovisning och värdering*. Det IFRIC - tolkande som finns till IAS 21 benämns IFRIC 16 *Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet*.

IAS39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering

Säkringsredovisning

Vid säkringsredovisning säkras exempelvis en valutapost mot ett säkringsinstrument i verkligt värde. Går valutakursen upp så reagerar säkringsinstrumentet med motsatt effekt. IAS 39 påvisar tre typer av säkringsförhållanden. Säkring av verkligt värde, kassaflödessäkring samt säkring av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet. Säkringar för valutarisker kan redovisas antingen som verkligt värdesäkring alternativt kassaflödessäkring (IAS 39, IFRS-volymer 2011).

Standarden föreskriver särskild säkringsreglering för poster i utländsk valuta. Tillämpningen av säkringsredovisning kräver att företag tar hänsyn till vissa valutakursdifferenser på andra sätt än vad som i övrigt krävs av IAS 39. Exempelvis kräver IAS 39 gällande valutakursdifferenser för monetära poster vilka räknas som säkringsinstrument i en kassaflödessäkring att dessa ska redovisas i övrigt totalresultat i den utsträckning som säkringen är effektiv.

Säkringsredovisning inom ramen för studien kan i vissa granskade företag ha påverkat valutaexponeringen vilken redovisas enligt IAS 21.

IFRIC16 Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet samt SIC7 Införande av euro

IFRIC 16 gavs ut för kommentarer under sommaren 2007 och togs sedan ikraft för räkenskapsår med början första oktober 2008, tidigare implementering var dock tillåten. Tolkningen har sedan reviderats och gäller nu med senaste utgivning från år 2009 (IASplus.com). IFRIC 16 är en tolkning av regleringen i IAS 21 samt IAS 39. Tolkningen är framtagen för att klargöra kraven i standarderna samt hur tillämpningen av dessa krav ska ske inom området utlandsinvesteringar samt säkring kring dessa. Då IAS 21 inte reglerar redovisning för valutasäkring men däremot utlandsverksamhet är IFRIC 16 en tolkning av framförallt IAS 39 standardområde.

SIC 7 behandlar frågor om tillämpning av IAS 21 för medlemsländer vilka infört/inför EUR. I och med att EUR infördes som självständig valuta står medlemsländer i EMU inte längre någon valutarisk vid handel medlemsländer emellan. I SIC 7 finns reglering för övergången mellan nationell valuta samt EUR.

Sverige har valt att inte medverka i EMU och studiens urval påverkas därför inte av SIC 7 (SIC 7, IFRS-volymer 2011).

4.3.6. IAS 21 - Koppling till konkurrerande standarder

IAS 21 framstår som dominerande standard för redovisning av effekterna av ändrade valutakurser, men det finns några andra viktiga standarder som reglerar redovisningen av ändrade valutakurser. Av dessa, har idag följande standarder påverkande status:

- Accounting Standards Codification (ASC 83) *Foreign Currency Matters*, tidigare känd som *Statement of Financial Accounting Standards No. 52* (SFAS 52). Den amerikanska ASC:s fördel är att den fortfarande används i ett land med en dominant ekonomi samt valuta.
- "Statement of Standard Accounting Practice 20 (SSAP 20) - Foreign Currency Translation, vilken gavs ut i April 1983 av ICA - Institute of Chartered Accountants in England and Wales.
- Det fjärde och sjunde Europeiska Direktivet.

Efter införandet under 1981, har SFAS 52 fungerat som dominerande standard för redovisning av hög kvalitet. När standarden läses idag syns en underförstådd roll för USD som rapporteringsvaluta. Emellertid har USDs roll i världens ekonomin minskat även om den fortfarande är en av världens viktigaste valutor.

Sett till dagens spridning av IFRS i världen styr europeiska länder över förändringens riktning i dagens läge (IFRS spridning 2011, Bilaga 1). Samtidigt, var flertalet formuleringar vilka fanns i SFAS 52 redan identiska med 2003 års version av IAS 21.

Då Juni 2011 var måldatum för avslutande av angelägna projekt för konvergens mellan IFRS och US GAAP kan antagande göras att standarderna nu är konvergenta. Vissa nämnvärda skillnader finns dock mellan "Konvergerade men inte identiska" standarderna IAS 21 och ASC 830:

- Definition av rapporteringsvaluta från SFAS 52 (tidigare version av ASC 830) har blivit förbättrad och förklarad av IAS 21 samt uppdelad i två skilda begrepp: funktionell valuta och presentationsvaluta
- Vid val av funktionell valuta lägger IAS 21 större vikt vid vissa kriterier än andra, medan ASC 830 tillåter att hänsyn tas till samtliga kriterier
- Om den funktionella valutan är i hyperinflation, ger IAS 21 specifik vägledning för valutaomräkning med hjälp av en helt ny standard - IAS 29. IAS 29 kräver att ett prisindex skall appliceras på ickemonetära poster medan inga justeringar krävs gällande monetära poster eftersom dessa anges i höginflationsvalutaenheter. I europeiska IFRIC 7, förklaras IAS 29 vidare. Enligt amerikanska ASC 830, skall omräkning göras direkt till presentationsvaluta som om rapporteringsvalutan var företagets funktionella valuta i fall då den funktionella valutan drabbas av hyperinflation. I den europeiska IAS 29 är denna teknik inte tillåten.

4.4. RR 8 - Effekter av ändrade valutakurser

RR 8 behandlar redovisning av valutakurseffekter för onoterade företag (RR 8).

Transaktioner vilka kan uppkomma inom redovisning för utländsk valuta delas in i två delar. En del för redovisning av transaktioner genomförda i utländsk valuta och en del avseende omräkning av resultat - och balansräkningar inom koncernredovisning för utlandsverksamheter och RR 8 behandlar dessa två områden (RR 8, p 1-2).

Rekommendation skiljer mellan integrerad och självständig utlandsverksamhet och definierar dessa två typer av verksamheter samt utlandsverksamhet överlag enligt följande (RR 8, p 4, 12).

"En utlandsverksamhet är ett dotterföretag, ett intresseföretag, ett joint venture eller en filial, där rörelsen är registrerad i eller bedrivs i utlandet" (RR 8, p 4).

"En självständig utlandsverksamhet är en utlandsverksamhet som inte utgör en integrerad del av det rapporterade företagets verksamhet" (RR 8, p 4).

Utlandsverksamhetens relation till koncernen är av största betydelse då omräkning av transaktioner samt finansiella rapporter skall ske och en klassificering av företaget till integrerad utlandsverksamhet alternativt självständig utlandsverksamhet skall genomföras (RR 8, p 12). En integrerad utlandsverksamhet drivs som en utökning av den ordinarie verksamheten i moderföretaget. Intäkter överförs direkt till moderföretaget (den rapporterade enheten) och finansiering/lån ombesörjs ofta av moderföretaget. Valutaeffekter får genomslag direkt i enskilda poster i koncernens finansiella rapporter medan valutaeffekter för självständiga utlandsverksamheter påverkar moderföretagets investering i utlandsverksamheten och inte i enskilda poster (RR 8, p 13).

Gällande självständiga utlandsverksamheter så sker huvudsakliga transaktioner i lokal valuta. Företaget upptar egna lån och kan genomföra transaktioner i utländsk valuta. Verksamheten drivs med en hög grad av självständighet och transaktioner med moderföretaget utgör endast en del av företagets totala transaktioner. Moderföretaget har med andra ord ett begränsat inflytande över verksamheten (RR 8, p 14-15).

I RR 8 föreskrivs vissa uppställda riktlinjer för bedömning om en utlandsverksamhet skall anses vara integrerad alternativt självständig. Bedömningen tenderar dock att vara svår (RR 8, p 15).

För integrerade utlandsverksamheter sker redovisning i enlighet med monetära/icke-monetära metoden, se kapitel 4.6.1.2 *Monetära/icke-monetära metoden (MIM) översikt* nedan (RR 8, p 16). Självständiga utlandsverksamheter redovisas istället enligt dagskursmetoden, se kapitel 4.6.1.1 *Dagskursmetoden översikt* nedan (RR 8, p 19).

Omräkning av utlandsverksamheter i höginflationsländer sker enligt speciella regleringar (RR 8, p 24).

Även för utlandsverksamheter vilka drivs i form av filial ska klassificering ske till integrerad alternativt självständig utlandsverksamhet. Självständiga filialer redovisas enligt samma förutsättningar som självständiga utlandsverksamheter (RR 8, p 28).

Upplyningskrav enligt RR 8

“35. Uppllysning skall lämnas om tillämpade redovisningsprinciper för omräkning av poster i utländsk valuta. Upplysningarna skall bl.a. innefatta hur fordringar och skulder i utländsk valuta omräknats, hur klassificeringen av utlandsverksamheter som självständiga eller integrerade gjorts samt vilken metod som använts vid omräkning av resultat- och balansräkningar avseende utlandsverksamheter i höginflationsländer” (RR 8, p 35).

“36. Uppllysning skall vidare lämnas om:

— Det belopp med vilket valutakursdifferenser påverkat periodens nettoresultat. Uppgift om nettobelopp (kursvinster minus kursförluster) för respektive resultatbegrepp i resultaträkningen är normalt tillfyllest.

— Storleken på de vid räkenskapsperiodens början respektive slut ackumulerade kursdifferenserna som redovisats direkt mot eget kapital samt en förklaring till förändringen. Uppllysning skall, i förekommande fall, lämnas om det belopp varmed periodens kursdifferenser reducerats genom valutasäkringsåtgärder” (RR 8, p 36).

“37. Om företaget under räkenskapsperioden har omklassificerat en väsentlig utlandsverksamhet (från självständig till integrerad eller omvänt) skall upplysningar lämnas om

— den omklassificering som gjorts,

— anledningen till omklassificeringen,

— hur omklassificeringen påverkat redovisat eget kapital i koncernen och

— hur nettoresultatet för varje period som presenteras skulle ha påverkats om omklassificeringen skett vid början av den tidigaste period som presenteras i årsredovisningen” (RR 8, p 37).

“38. Uppllysning skall lämnas om effekten av valutakursändringar efter balansdagen på poster i företagets resultat- och balansräkning eller på omräkningen av resultat- och balansräkningar för utlandsverksamheten, om kursändringarna är av en sådan omfattning att ett utelämnande av uppgifter kan antas ha betydelse för läsaren vid bedömningen av företaget” (RR 8, p 38).

“39. Det är önskvärt att information lämnas om företagets valutaexponering och valutapolicy. Sådan information kan innehålla följande uppgifter för perioden:

— Företagets policy för att skydda företaget mot valutarisker.

— In- och utbetalningar fördelade på viktigare valutor.

— Nettoinvesteringar i självständiga utlandsverksamheter fördelade på viktigare valutor” (RR 8, p 39).

4.5. Valutaomräkningsmetoder

För svenska noterade koncerner kan förbindelser mellan företag i olika länder delas in i två grupper, transaktioner i annan valuta än företagets funktionella valuta samt verksamheter i utlandet (Marton et al. 2010).

Enligt svenska metoder för valutaomräkning delas förbindelser med företag verksamma i utlandet istället in i integrerade utlandsverksamheter respektive självständiga utlandsverksamheter. Svensk samt nationell reglering och praxis vid omräkning av valuta beskrivs nedan.

4.5.1. Svensk praxis

Motivet för årsredovisning och koncernredovisning grundas i vem eller vilka som är respektive företags intressenter. I större koncerner kan intressenterna bestå av kreditgivare, ägare, leverantörer, kunder och anställda men även skattemyndigheten, samhället samt allmänheten. Stora onoterade svenska koncerner skall upprätta koncernredovisning enligt ÅRL sjunde kapitel (Kedner, G, Svenberg, S/Å & Ekberg, M. 2008).

Flertalet mindre företag samt koncerner existerar även och för små ägarledda företag finns oftast inte någon större krets av intressenter. Många gånger är det endast ägarna vilka har intresse för företagets/koncernens finansiella rapporter. Skattemyndigheten har ett naturligt och självklart intresse även för dessa mindre enheter. Dock uppstår inget behov av koncernredovisning, och inget krav på upprättande av koncernredovisning finns för mindre koncerner. Inte heller ur Skatteverkets synvinkel blir koncernredovisning ett behov då beskattning inte sker med koncernredovisningen som underlag.

Svenska onoterade företag samt koncerner måste inte följa IFRS. Istället redovisar dessa företag enligt RR 8 *Effekter av ändrade valutakurser* och ÅRL (Marton et al. 2010). Bokföringsnämnden gav under slutet av 1980-talet ut BFN R7 *Värdering av fordringar och skulder i utländsk valuta* vilken under åren har blivit redigerad och nu endast behandlar säkringsredovisning (Lövgren, S. 1989).

ÅRL reglering av valutafrågor är mycket begränsad. I 2 kap 6§ anges att beloppen i årsredovisningen ska anges i respektive företags redovisningsvaluta, enligt 4 kap 6§ BFL. Om särskild upplysning lämnas i not finns möjlighet för företaget att dessutom redovisa i annan valuta enligt omräkningskurs dagen för räkenskapsårets utgång (ÅRL 2 kap 6§). BFL 4 kap 6§ angående redovisningsvaluta föreskriver att affärshändelser ska kunna presenteras i en och samma redovisningsvaluta vilken skall vara SEK. I ett antal associationsformer är dock EUR tillåtet som redovisningsvaluta. Aktiebolag är en av dessa associationsformer (BFL 4 kap 6§). För koncernredovisning gäller samma reglering som för juridisk person, vilken återfinns i 7 kap 7§ ÅRL.

För noterade företag sker koncernredovisningen sedan 2005 enligt IFRS, men för noterade juridiska personer, med andra ord det enskilda företaget, moderföretaget skall upprätta årsredovisning i enlighet med ÅRL. För att uppnå samma klass och kvalitet på årsredovisningen för den noterade juridiska personen som för koncernen skall även RFR 2 *Redovisning för juridiska personer* tillämpas.

Som huvudregel tillämpas IFRS men undantag samt tillägg vilka regleras i RFR 2 skall även tillämpas. Vidare ger RFR 2 viss lättnad avseende upplysningar till årsredovisningen (FAR Samlingsvolym redovisning, 2011).

“Undantag och tillägg vilka regleras i RFR 2 är följande:

- att tillämpning av IFRS strider mot svensk lag
- att en tillämpning av IFRS leder till en beskattningssituation som avviker från den som gäller för andra svenska företag, eller
- att det finns andra tungt vägande skäl för att Rådet i rekommendationerna ska avvika från huvudprincipen”.

(FAR Samlingsvolym redovisning, 2011. Sid 1541).

4.5.1.1. Dagskursmetoden översikt

Dagskursmetoden används vid omräkning av självständiga utlandsverksamheter. En självständig utlandsverksamhet beskrivs närmare i kapitel RR 8. Vanligt är att självständiga utlandsverksamheter redovisar i lokal valuta och vid rapportering till koncernredovisning skall den självständiga verksamhetens resultat- och balansräkning omräknas från lokal valuta till rapporteringsvalutan vilken används inom

koncernen (Kedner, G, Svenberg, S-Å, & Ekberg, M. 2008). I Sverige är den i särklass vanligaste rapporteringsvalutan bland koncerner SEK, men även EUR är tillåtet inom vissa associationsformer (ÅRL 2 kap 6§).

Omräkning i enlighet med dagskursmetoden innebär att den självständiga utlandsverksamhetens samtliga monetära samt ickemonetära tillgångar och skulder omräknas till kursen för balansdagen. Vad gäller resultaträkningens poster skall intäkter samt kostnader omräknas till aktuell kurs då respektive post uppstår. Här kan förenkling ske genom att omräkning av resultaträkningens poster är tillåtet att genomföra till en beräknad genomsnittskurs för transaktionstillfällena (Kedner, G, Svenberg, S-Å, & Ekberg, M. 2008).

Använder företaget en genomsnittskurs vid omräkning av intäkt- samt kostnadsposter skall även resultatet för den självständiga utlandsverksamheten omräknas till genomsnittskurs. Posten årets resultat blir genom detta förfarande omräknad till genomsnittskurs och då denna post även ingår i balansräkningen där poster omräknas enligt balansdagskurs uppstår kursdifferenser. Även vid omräkning av koncernens andel av dotterföretag samt nyemissioner och andra nettoinvesteringar i dotterbolag uppstår kursdifferenser. Grunden till detta uppstår då andelen beräknas till en valutakurs vid årets början och en annan vid årets slut samt vid exempelvis nyemissioner då kursen för transaktionsdagen används för att sedan omräknas till balansdagskurs.

Så även avseende utdelning från dessa dotterföretag vilka sker i betalkurs vilken i jämförelse med balansdagskursen ger upphov till valutakursdifferenser (Kedner, G, Svenberg, S-Å, & Ekberg, M. 2008).

Samtliga valutakursdifferenser skall enligt dagskursmetoden redovisas direkt mot eget kapital som en egen post i fria reserver, utan att passera resultaträkningen.

I koncernredovisningen ackumuleras samtliga valutakursdifferenser och dessa frigörs sedan i årets resultat då respektive dotterföretag säljs.

Särskild reglering för kursdifferenser finns då moderföretaget inte äger hela dotterföretaget utan endast en större alternativt mindre andel (Kedner, G, Svenberg, S-Å, & Ekberg, M. 2008).

4.5.1.2. Monetära metoden översikt

För integrerade utlandsverksamheter ska omräkning istället ske i enlighet med den monetära metoden (MIM). Syftet med redovisning enligt MIM är att dotterföretagets transaktioner samt tillgångar och skulder skall tas upp i koncernredovisningen som om redovisningen direkt skett i rapportvaluta hos moderföretaget.

Enligt MIM omräknas köp- och försäljningstransaktioner till transaktionsdagens avistakurs. Genomsnittskurs får tillämpas. Balansdagskurs används för omräkning av monetära tillgångar samt skulder. Beträffande materiella anläggningstillgångar skall anskaffningsvärde för respektive tillgång omräknas till den aktuella valutakursen för anskaffningstillfället. För materiella anläggningstillgångar vilka värderas till verkligt värde skall valutakursen för värderingstidpunkten användas vid omräkning. Omräkning av avskrivning för respektive anläggningstillgång sker till samma kurs som används för omräkning av anskaffningsvärde/verkligt värde för tillgången.

Omräkning av integrerade utlandsverksamheter enligt monetära metoden leder till mer omfattande beräkningar i jämförelse med omräkning av självständiga utlandsverksamheter (Kedner, G, Svenberg, S-Å, & Ekberg, M. 2008).

4.5.2. Internationell praxis

Omräkning av utländsk valuta har varit omdebatterad under många år och internationellt sett har fyra olika metoder tillämpats. Med bakgrund i vilken metod företaget använder för omräkning av valuta uppstår en mångfald av olika effekter i företagets finansiella rapporter (Kazumoto, I. 1998).

4.5.2.1. Temporal metoden översikt

I USA tillämpades från mitten av 1970 - talet till början av 1980 - talet den temporal metoden genom standarden FAS 8 och under 1983 hade amerikanska företag möjlighet att använda den temporal metoden

alternativt dagskursmetoden vid omräkning av utländsk valuta genom att FAS 52 implementerades. I en studie genomförd under 2005 vid Södertörns högskola, där ett trettiootal företags valutaomräkningsmetoder granskats framkommer att temporalmetoden inte används av något av företaget medan dagskursmetoden i särklass används av flest företag följt av den monetära metoden (Södertörn, 2005).

Vid omräkning av historisk anskaffningskostnad för materiella anläggningstillgångar används historisk valutakurs och vid omräkning av anläggningstillgångar vilka värderas till återanskaffningspris sker omräkningen till balansdagskurs. För lager värderat till anskaffningsvärde sker omräkning till historisk kurs medan lager värderat till nettoförsäljningspris omvärderas till balansdagens kurs. Kundfordringar samt kassa omräknas till balansdagens kurs. Vad gäller eget kapital och skulder så värderas avsättningar samt lång - och kortfristiga förpliktelse till balansdagens kurs medan eget kapital är en residualpost (Artsberg, K. 2003).

Den temporala metoden är inom området för omräkning av anläggningstillgångar lik MIM vilken idag är en av två främst förekommande metoder för valutaomräkning (Södertörn, 2005).

4.5.2.2. *Current-non-Currentmetoden översikt*

CnC-metoden är en omräkningsmetod vilken endast används av ett fåtal företag. Undersökningen vid Södertörns Högskola visar att omräkning enligt CnC-metoden är ovanlig bland företagen (Södertörn, 2005).

Vid omräkning sker uppdelning i kortfristiga samt långfristiga poster (Kazumoto, I. 1998). Vid omräkning av kortfristiga poster används balansdagskursen och för långfristiga poster används historisk kurs.

Materiella tillgångar omräknas till historisk kurs oavsett värdering till historiskt anskaffningsvärde alternativt återanskaffningsvärde. Inom detta område överensstämmer metoden helt med den monetära metoden. Lager, oavsett värderingsmetod samt kassa och kundfordringar omräknas till balansdagens kurs då dessa poster inte ses som långfristiga. Avsättningar samt långfristiga skulder omräknas till historisk kurs medan balansdagens kurs används för omräkning av kortsiktiga skulder (Artsberg, K. 2003).

RR8 *effekter av ändrade valutakurser* anvisar dagskursmetoden samt MIM, vilka även är vanligast för redovisning av valutaomräkning i Sverige (RR 8 och Södertörn, 2005).

4.5.3. Dagskursmetoden

Genom tillämpning av dagskursmetoden omräknas utländska dotterföretags tillgångs - samt skuldposter, oberoende av om posterna är monetära eller ickemonetära, enligt bokslutsdagens kurs till koncernens presentationsvaluta. Vidare omräknas respektive dotterföretags resultatposter till aktuell kurs för det tillfället posterna uppstod. Dock blir detta inte möjligt i företag med omfattande antal affärshändelser och årets genomsnittliga kurs av presentationsvalutan är därför tillåten att använda (Artsberg, K. 2003). Då omräkning skett adderas posterna till koncernbokslutet. Dagskursmetoden är den dominerande omräkningsmetoden i Sverige (Södertörn, 2005).

4.5.3.1. *Omräkningskurs*

Om en kursökning av koncernens presentationsvaluta skett i förhållande till den lokala valutan kan innebörden bli att dotterföretagets tillgångar visar ett högre värde i koncernbalansräkningen än i det enskilda företagets bokslut. I fall som detta ökar även dotterföretagets skulder i koncernbokslutet. Effekten mellan ökningen av tillgångarna samt den negativa effekt ökningen av skulderna drabbas av är företagets omräkningsdifferens. Schuster (2002), menar att relationen mellan det utländska bolagets balans- och resultatposter är samma i presentationsvalutan som i den lokala valutan. Dock stämmer detta endast om koncernmässiga övervärden inte finns. Omräkningsdifferensen bokas direkt mot koncernens eget kapital och påverkar därmed inte koncernens resultat (Schuster, W. 2002).

Schuster (2002) menar att förklaringen till metodens popularitet finns i att omräkningsdifferenser inte påverkar koncernens resultat och att uppvisat resultat därmed blir jämnare (FAR samlingsvolym, 2011). Dock innebär redovisningen av kursdifferenser enligt Dagskursmetoden att företagen bryter mot

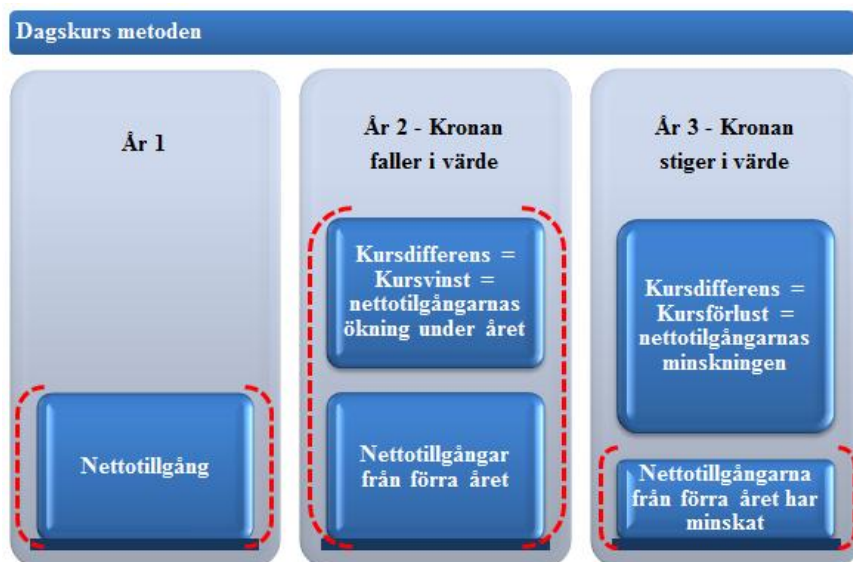

Kongruensprincipen. Även om inget förbud finns mot att bryta kongruensprincipen blir innebörden att företagets ackumulerade resultat för samtliga av företagets levnadsår inte stämmer överens med totalresultat under företagets livstid (ABL 1975) .

4.5.3.2. Kursdifferens

Kursdifferenser uppstår av ett antal orsaker vid omräkning av lokal/funktionell valuta till koncernens presentationsvaluta. Då resultaträkningens poster omräknas till årets genomsnittliga kurs samtidigt som balansposter omräknas efter balansdagens kurs uppstår kursdifferenser vid posten för årets resultat, där en resultatpost påverkar balansräkningen. Även vid omräkning av utdelning uppkommer kursdifferenser då utdelningen tas upp till aktuell kurs och i koncernbokslutet inte skall omräknas till balansdagens kurs. För investeringar i dotterföretaget sker omräkning per årets början till då aktuella kurs för att vid koncernbokslutet omräknas till balansdagskurs. Andra förändringar i nettoinvesteringar i utlandsverksamheten kan även påverka uppkomsten av kursdifferenser (FAR samlingsvolym, 2011).

Främst förekommande är att totala tillgångar överstiger totala skulder och det är därför det skapas en nettotillgång på vänstersidan i balansräkningen för det utländska dotterbolaget. Om kronan faller i värde, ökar nettotillgångarna i värde och om kronan stiger i värde, minskar nettotillgångarna (Lönnkvist, R. 2011).

Källa: Egen bearbetning av bilder och material från "Årsredovisning i koncerner" R. Lönnkvist, 2011

4.5.4. Monetära-icke-monetära metoden

För att på bästa möjliga sätt kunna tillämpa IAS 21 är det viktigt att förstå skillnaden mellan monetära och icke-monetära poster. Monetära poster ger en rättighet eller upphov till en rätt att erhålla alternativt skyldighet att leverera en fast eller flera fastställbara antal valutaenheter. Däremot saknar icke-monetära poster denna rättighet/skyldighet av en fast eller fastställbara belopp av valuta enheter. (MacKenzie et al. 2012).

Monetära och icke-monetära tillgångar samt skulder åtskiljs då omräkning sker enligt denna metod. Monetära tillgångar är bland annat kundfordringar och likvida medel, medan icke-monetära tillgångar kan bestå av maskiner och inventarier, fastigheter och lager. Skulder är överlag monetära men ett fåtal undantag finns. Ett förskott är exempelvis en icke-monetär skuld (Schuster, W. 2002).

Monetära/icke-monetära metoden och dagskursmetoden skiljer inte i värden vid omräkning per den 1/1. Dock uppkommer vissa skillnader vid omräkning per den 31/12. Uppstår en positiv effekt omräkning med dagskursmetoden uppkommer en negativ istället vid omräkning för monetära/icke-monetära metoden (Schuster, W. 2002).

4.5.4.1. Omräkningskurs

Den monetära/ickemonetära metoden används vid omräkning av utländsk valuta till koncernens rapporteringsvaluta, men även vid omräkning av lokal valuta till funktionell valuta för utlandsverksamheter i enlighet med IAS21 (koncernredovisning.biz).

För omräkning av monetära poster används balansdagens kurs och för icke-monetära poster sker omräkning till kursen vid tidpunkten för anskaffningen (Artsberg, K. 2003 och Schuster, W. 2002). Dock gällande icke-monetära poster vilka värderats till verligt värde ska omräkning ske till balansdagens kurs (Marton et al. 2010).

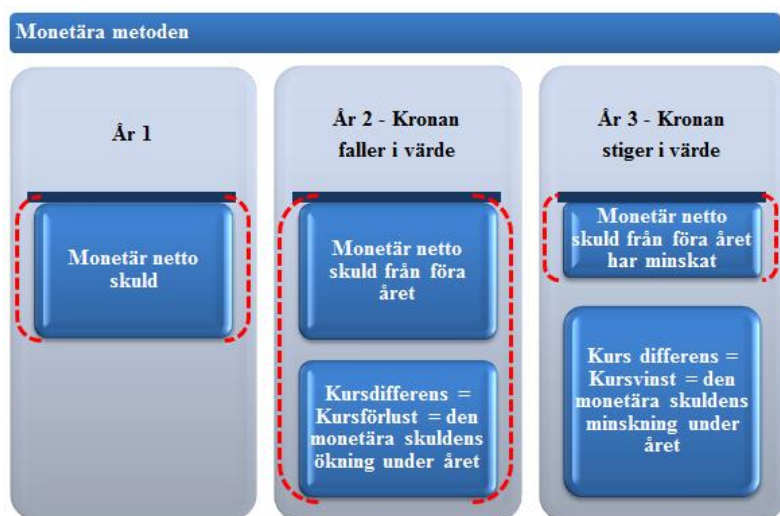
För resultaträkningens monetära poster sker omräkning enligt årets genomsnittliga valutakurs medan resultaträkningens icke-monetära poster vilka skall omräknas enligt samma valutakurs som gäller vid omräkning av materiella anläggningstillgångar. Omräkning av goodwill skall genomföras till samma valutakurs som övriga tillgångar och skulder (koncernredovisning.biz).

4.5.4.2. Kursdifferens

Enligt IAS 21 är huvudregeln för metoden att valutaeffekter ska föras över resultatet vilken innebär total skillnad mot dagskursmetoden där differenser istället redovisas över balansräkningen och alls inte påverkar företagets resultat (Schuster, W. 2002).

Dock skall nämnas att vissa icke-monetära poster samt tillhörande valutakurseffekter skall redovisas i övrigt totalresultat (Marton et al. 2010).

Främst förekommande är att totala monetära skulder överstiger totala monetära tillgångar och därför skapas en nettoskuld på högersidan i balansräkningen för det utländska dotterföretaget. Om kronan faller i värde, ökar nettotillgångarna i värde och om kronan stiger i värde, minskar nettotillgångarna (Lönnkvist, R. 2011)

Källa: Egen bearbetning av bilder och material från "Årsredovisning i koncerner" R. Lönnkvist, 2011

4.5.5. Dagskursmetoden versus monetära-icke-monetära metoden

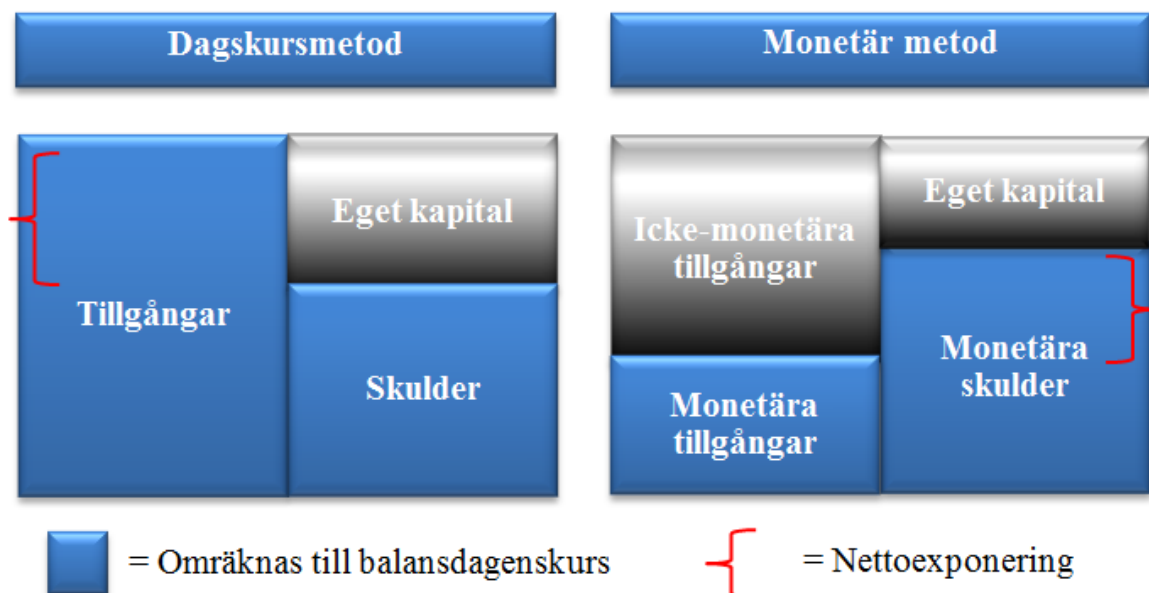
Gällande omräkningskurser, uppkommer helt olika exponeringsbilder för företag, beroende på val av omräkningsmetod (Wrangsby, G, Österlund, U. 1998/99). Koncernredovisningen påverkas av förändringar i valutakurser i olika mån vid omräkning enligt den monetära metoden. Orsaken är poster i balansräkningen vilka ändrar värde då valutakurserna ändras, med andra ord poster som omräknas till bokslutsdagens kurs (Marton et al. 2010).

	Monetära metoden	Dagskursmetoden
Tillgångar och Skulder:		✓ Bokslutsdagens kurs

<ul style="list-style-type: none"> • Monetära tillgångar och skulder • Icke-monetära tillgångar • Icke-monetära skulder 	<ul style="list-style-type: none"> • Bokslutsdagens kurs • Investeringsdagens kurs • Uppkomstdagens kurs 	
<p>Samtliga intäkter och kostnader:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Försäljningsintäkter • Kostnad sålda varor • Avskrivningar • Löner, räntor, skatt, övriga kostnader 	<ul style="list-style-type: none"> • Årets genomsnittskurs • Härleds ur inköp och lagervärden • Anläggningstillgångens investeringskurs • Årets genomsnittskurs 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bokslutsdagens kurs

Källa: Rune Lönnqvist, Årsredovisning i koncerner, Studentlitteratur, 2011

Då skulderna brukar vara mindre än tillgångarna vid användning av dagskursmetoden skapas en nettotillgång i balansräkningen. Den brukar vara positiv, och redovisas på vänstersidan i balansräkningen som en tillgång. Undantag finns när skulderna är större än tillgångarna, vilket innebär ett negativt eget kapital för företaget. Vid användning av MIM, då majoriteten av skulderna i balansräkningen är monetära och nästan alla tillgångar är icke-monetära har företaget en monetär nettoskuld på högra sidan av balansräkningen vid tillämpning av den monetära metoden (Marton et al. 2010).

Dagskursmetoden versus monetära-icke-monetära metoden
Källa: Marton et al. 2010

4.5.6. Valutasäkringar av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet

Då företag redovisar en vinst eller förlust i balansräkningen kan ändringar i valutakurser bli mycket omfattande om valutakurserna ändras betydligt. Detta eftersom kurserna skapar betydliga

omräkningsdifferenser. IFRIC 16 - Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet som berör IAS 21 behandlar dessa säkringar, men även IAS 39.

Även kurssäkringsåtgärder vilka genomförs med syfte att säkra en nettoposition kommer att få olika utseende beroende på omräkningsmetod. För kurssäkringsåtgärder krävs en förklaring av begreppet valutaspekulation. En kurssäkringstrategi att genom kontrakt säkra en förväntad framtida omräkningsdifferens genom att matcha vinster/förluster med realiserade vinster /förluster handlar endast om valutaspekulation.

En real kurssäkringstrategi innebär att minska valutaexponeringen avseende kontrakterade betalningsflöden i utländsk valuta och överskrider därmed begreppet valutaspekulation (Wramsby, G, Österlund, U. 1998/99).

För området säkringsredovisning återfinns i IAS 21 en klassificering av valutakursdifferenser vilka uppstår i fall då företaget har en skuld i utländsk valuta som redovisas som en säkring av en nettoinvestering i en utlandsverksamhet.

I IAS 39 sker en fördjupning inom området säkringsredovisning för poster i utländsk valuta samt att etablerade redovisningskrav återfinns, vilka till stor del motsvarar kravet för kassaflödesäkringar (MacKenzie et al. 2012 s.636).

4.6. Koncernmässiga övervärden

Koncernmässigt övervärde uppkommer då koncernen förvärvar ett nytt bolag och innebär skillnaden mellan anskaffningsvärde och nettotillgångar, materiella samt immateriella värderade till verkligt värde vid förvärvstillfället för det förvärvade företaget. Övervärde vilket inte kan hänföras till tillgångar i det förvärvade företaget utgör goodwill. Enligt en undersökning från 2011 gällande år 2009 är 45% av köpeskillingen vid förvärv bestående av goodwill, dock menar författarna till undersökningen att viss försiktighet bör iaktas då slutsatser dras utifrån materialet då ovanligt få förvärv genomfördes under 2009. Med försiktighet avses att goodwill under tidigare år generellt varit procentuellt högre. Dock kan undersökningen ge en fingervisning om hur området ser ut (Gauffin, B, Nilsson, S-A. 2011).

Övervärden vilka kan hänföras till tillgångar inom det förvärvade bolaget skall, då det förvärvade bolaget bedriver verksamhet i utlandet omräknas till samma valutakurs som aktuell tillgång. Berörda latent skatteskulder skall i enlighet med både dagskursmetoden och MIM omräknas till balansdagens kurs (Lönqvist, R. 2009).

Enligt IFRS 3 *Rörelseförvärv* skall förvärvsmetoden användas för samtliga rörelseförvärv. Metoden sker i fyra steg. Först identifieras förvärvaren, sedan fästställs förvärvstidpunkten samt att överföring av ersättning sker (anskaffningsvärde). Efter fastställandet skall tillgångar och övertagna skulder samt innehav utan bestämmande inflytande identifieras samt värderas till verkligt värde (IFRS-volymen 2011. Sid 121 och Sundgren, S, Nilsson, H & Nilsson, S. 2007). Goodwill betraktas enligt monetära metoden som en ickemonetär post och omräkning av goodwill skall därmed ske till förvärvsdagens kurs. För goodwill som skall omräknas enligt dagskursmetoden används bokslutsdagens kurs (Lönqvist, R. 2009).

Förvärvande företag skall i finansiella rapporter lämna upplysningar vilka möjliggör samt förenklar för intressenter och användare att förstå vad som hänt samt effekter vid respektive företagsförvärv (IFRS-volymen 2011. Sid 120).

Avskrivning på tillgångar följer sedan respektive IAS/IFRS. För goodwill gäller nedskrivning i enlighet med IAS 36 *Nedskrivningar*. Omräkning av övervärden sker enligt dagskursmetoden till årets genomsnittliga valutakurs och enligt monetära metoden till samma kurs som aktuell tillgång (Lönqvist, R. 2009).

Enligt den fördjupning Gauffin & Nilsson (2011) gjort visar tio av femtioåtta företag tilläggsupplysningar angående avskrivningstider.

Omräkning av övervärden innebär vissa svårigheter vid årsredovisningen och en alternativ väg är att först lägga till övervärden respektive avskrivningar till varje dotterbolags resultat- samt balansräkning för att sedan räkna kursdifferenser (Lönnqvist, R. 2009).

Då ett företag förvärvar en del av ett annat, exempelvis 70 % kan moderbolaget endast ta med dessa 70 % och inte resterande 30 % i förvärvsanalysen då resterande del hänförs till minoritetsägarna. Siffrorna i förvärvsanalysen utgör sedan ingående balans i den första koncernredovisningen (koncernredovisning.biz).

4.7. Redovisning av företag i höginflationsländer

Många företag redovisar tillgångar enligt anskaffningsvärdemetoden vilket innebär att hänsyn inte tas till inflationstakt, ändringar i den allmänna prisnivån. För företag vilka verkar i länder med hög inflationstakt tydliggörs brister vid traditionell redovisning (Schuster, W. 2002). Vissa tillgångar får, eller ska redovisas till verkligt värde och genom en sådan värderingsmetod tas dock hänsyn till respektive lands allmänna prisnivå och inflationstakt (IFRS-volymen, 2011. sid 423-424).

I länder med hög inflationstakt fluktuerar den allmänna prisnivån och därigenom riskerar företagens resurser att snabbt förlora i köpkraft vilket innebär att företagets olika typer av transaktioner, även för en och samma redovisningsperiod kan bli missvisande samt svårtolkad för företagets intressenter. Redovisning för företag vilka redovisar i ett höginflationslands valuta skall årsredovisning ske med inflationsjustering, till den värdeenheter som gäller vid rapportperiodens slut (IFRS-volymen, 2011. sid 423-424).

IASB har tagit fram en särskild standard för detta ändamål - IAS29 *Finansiell rapportering i höginflationsländer*. För att redovisa enligt standarden skall bedömning genomföras för att klargöra om företaget redovisning påverkas av hög inflationstakt. Bedömningen görs enligt kännetecknen för respektive lands ekonomi och inte genom uppnående av en viss inflationstakt (IFRS-volymen, 2011. sid 423-424).

“Vid höginflation kännetecknas ett lands ekonomi av vissa egenskaper som omfattar men inte begränsas till följande:”

a) Landets invånare föredrar att hålla sina tillgångar i icke-monetära tillgångar eller i en relativt stabil utländsk valuta. Tillgångar som innehåller i lokal valuta investeras omedelbart i syfte att bevara köpkraften.

b) Allmänheten mäter inte penningbelopp i den lokala valutan utan i en relativt stabil utländsk valuta. Priser kan vara angivna i den utländska valutan.

c) Försäljning och köp på kredit sker till priser som kompenserar för förväntad försämrad köpkraft under kreditperioden, även om denna period är kort.

d) Räntenivåer, löner och priser är kopplade till ett prisindex.

e) Den ackumulerade inflationsstakten närmar sig eller överstiger 100 procent under en treårsperiod”.

(IAS 29,p a-e, IFRS-volymen 2011. sid 423).

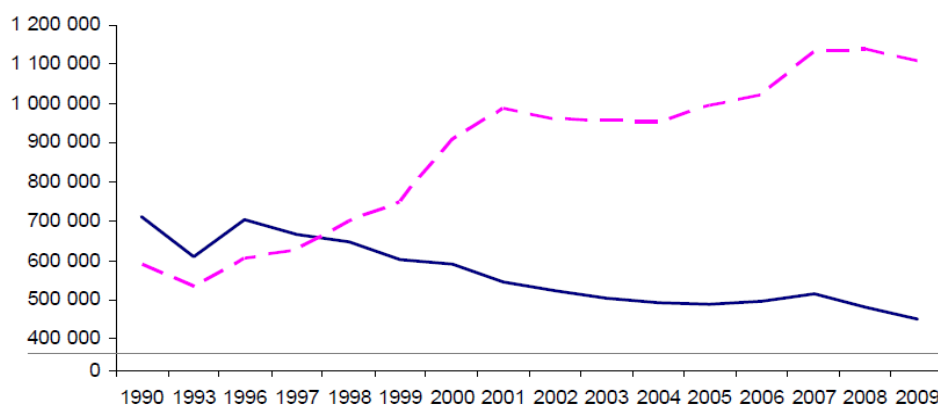
5. Empiri

I studiens femte kapitel lägger författarna fram information från studiens granskade koncerners årsredovisningar. Monetära termer för valutaeffekter samt krav på tilläggsupplysningar genomgås i anknytning till upplysningar och information koncernerna frivilligt valt att lämna för respektive period.

5.1. Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet

Den empiriska undersökningen inleds med en översikt av svenska koncerner med dotterbolag i utlandet.

En trend är att antalet svenska koncerner med dotterbolag i utlandet ökar (1 476 koncerner 2009). En annan samtidigt trend för svenska koncerner med dotterbolag i utlandet är att antalet anställda minskar.

Källa: Statistik 2011:06, "Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet 2009", Tillväxtanalys, Dan Hjalmarsson
Streckad linje visar koncerner med dotterbolag i utlandet och rak linje visar antal anställda för koncerner med dotterbolag i utlandet.

Ökningen av antalet anställda utomlands orsakades av Kina i början av 2000-talet, då speciellt inom tillverkningsindustrin, men orsak finns också i ökning av antalet anställda i Europa inom tjänstesektorn, speciellt i Tyskland, Spanien, Frankrike, Polen och Litauen. Enligt samma SCB-källa finns det även stora förändringar i populationens branschtillhörighet.

Fig x. Branschjämförelse för svenska koncerner med dotterbolag i utlandet
Vänster - antal anställda i svenska koncerner med dotterbolag i utlandet under 2009, per bransch
Höger - antal svenska företag med dotterbolag i utlandet under 2009, per bransch
Källa: Egen ritning, data samlad från SCB, Bilaga 2

5.2. NCC

Från starten av studiens undersökningsperiod (2002-2003) har NCC helägda dotterföretag i Norden och Europa. Intäkter kommer från ett flertal olika valutor även utanför Norden och Europa.

Moderföretaget har filialer i Norge, Singapore, Ryssland (2008-2009) samt Zambia (2004-2007). Efter 2010 finns filialer endast i Norge och Singapore. År 2007 uppgick NCCs internationella inköp till två Mdr SEK och samma år startade försäljning av bostäder även i S:t Petersburg samt Baltikum.

NCCs har en egen finansverksamhet, NCC Treasury AB, som fungerar som en internbank och koordinerar finansiella flöden och risker samt ansvarar för upplåning och säkringsinstrument i samband med transaktionsexponering.

För år 2002-2004 sker koncernens redovisning i enlighet med ÅRL samt Redovisningsrådets Rekommendationer och NBKs Rekommendationer (Näringslivets Börskommitté). Från och med räkenskapsåret med början den första januari 2005 sker NCCs koncernredovisning i enlighet med IFRS regelverk inklusive IFRIC och SIC, ÅRL, NBKs Rekommendationer och Sveriges Byggindustris branschkommentarer, etc (2005-2011). Från 2008 tillämpas RFR 1 framför Redovisningsrådets Rekommendationer för NCCs koncernredovisning (2008 - 2011). Under 2008 har IFRIC 16 ännu inte implementerats i NCCs koncernredovisning (2008).

Koncernens rapporteringsvaluta är SEK.

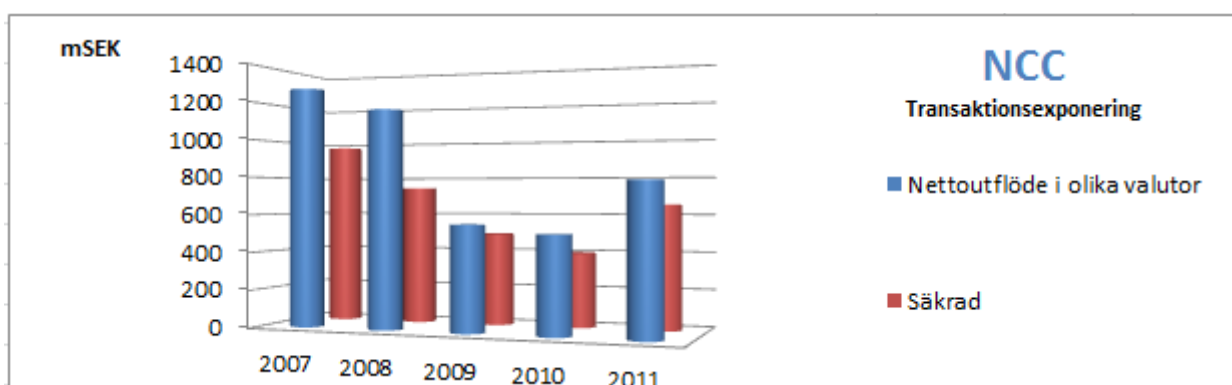
5.2.1. Transaktioner

Främst förekommande valuta som används för in-/utbetalningar vilka inte sker i koncernens funktionella valuta är EUR, men PLN, USD, DKK, NOK och CHF är också betydliga exponeringsvalutor för NCC. Gällande utlåning sker den i lokalvaluta, medan finansiering till stor del sker i SEK och EUR (2007-2011) samt i främmande valutor i början av undersökningsperioden (2002-2003). Dessa tidigare lån har kunnat amorteras i stor omfattning med hjälp av fastighetsförsäljningar och försäljning av omsättningsfastigheter under 2004 och 2007.

Endast under intervallet 2006-2011, innehåller årsredovisningarna information om nettoutflödet i EUR plus andra valutor än koncernens funktionella valuta, och återfinns i noten som handlar om Finansiella instrument och finansiell riskhantering, under subtiteln Transaktionsexponering.

NCCs transaktionssäkring

Kontrakterad nettoexponering säkras till 100 % och säkring av prognosticerad nettoexponering sker till en del av prognosen i högre grad för nästkommande kvartal. Transaktionssäkring av prognosticerade samt kontrakterade transaktioner i andra valutor än den funktionella valutan sker genom kassaflödesäkringar, vilka är en form av terminskontrakt (Bilaga 3(a)). Gällande finansiella lån och placeringar skyddas exponeringen med swappar. NCC köper EUR och säljer DKK, LTL, LVL, NOK samt RUB.

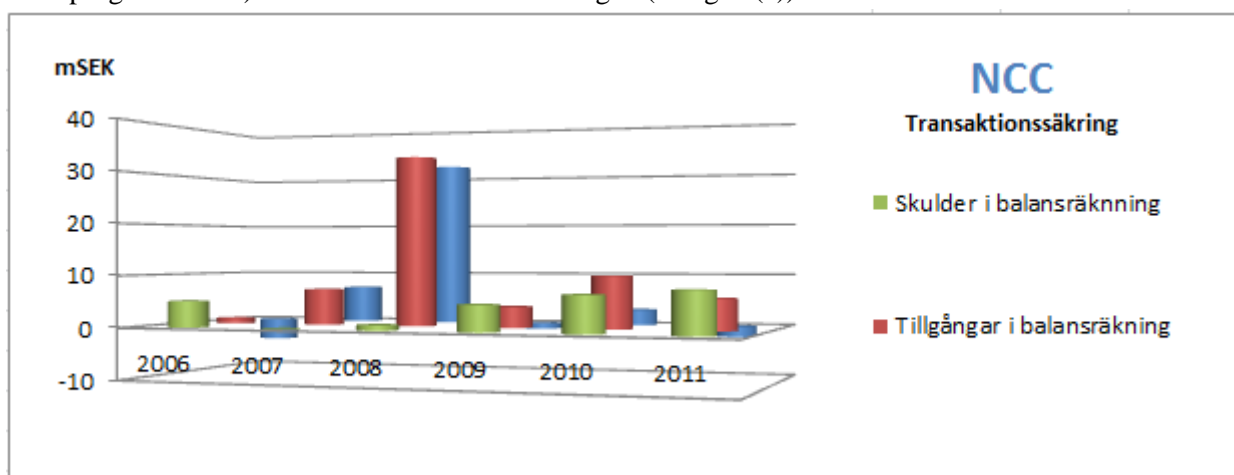

NCC Transaktionsexponering, från not FINANSIELLA INSTRUMENT OCH FINANSIELL RISKHANTERING
Egen sammanställning

Förändringar i verkligt värde för kassaflödesäkringarnas nettobelopp redovisas i årets totalresultat (2009-2011) tillsammans med en minskning för skatt och det belopp som överförs till årets resultat. I not redovisas även det motsvarande värdet på termintillgångar och terminskulder i balansräkningen

(2006-2011). Innan 2006 är policyn att valutaterminer vilka skyddar det framtida flödet (kontrakterad samt prognosticerad) inte redovisas i balansräkningen (Bilaga 3(a)).

NCCs transaktionsäkring med terminskontrakt,
Egen sammanställning av årsredovisningarna 2006-2011

Tillgångar och skulder i utländska valutor

Fordringar och skulder i utländska valutor diskuteras i redovisningen under Finansiella instrument. Dessa omvärderas till balansdagens kurs. Valutakursdifferenserna som uppstår vid omräkning av operativa poster redovisas i rörelseresultatet och för finansiella poster sker redovisningen i finansnettot (2004-2011).

Omräkningsdifferenser på lån kan redovisas olika:

- kursdifferenser på lån upptagna för att finansiera utländska entreprenader redovisas i resultatet vid respektive projekts resultatavräkning (2002-2007).
- kursdifferenser på lån eller terminer upptagna för att delvis kurssäkra nettoinvesteringar redovisas över eget kapital/övrigt totalresultat till den del de motsvaras av årets omräkningsdifferenser i eget kapital/övrigt totalresultat (2002 - 2011).

5.2.2. Omräkningsexponering

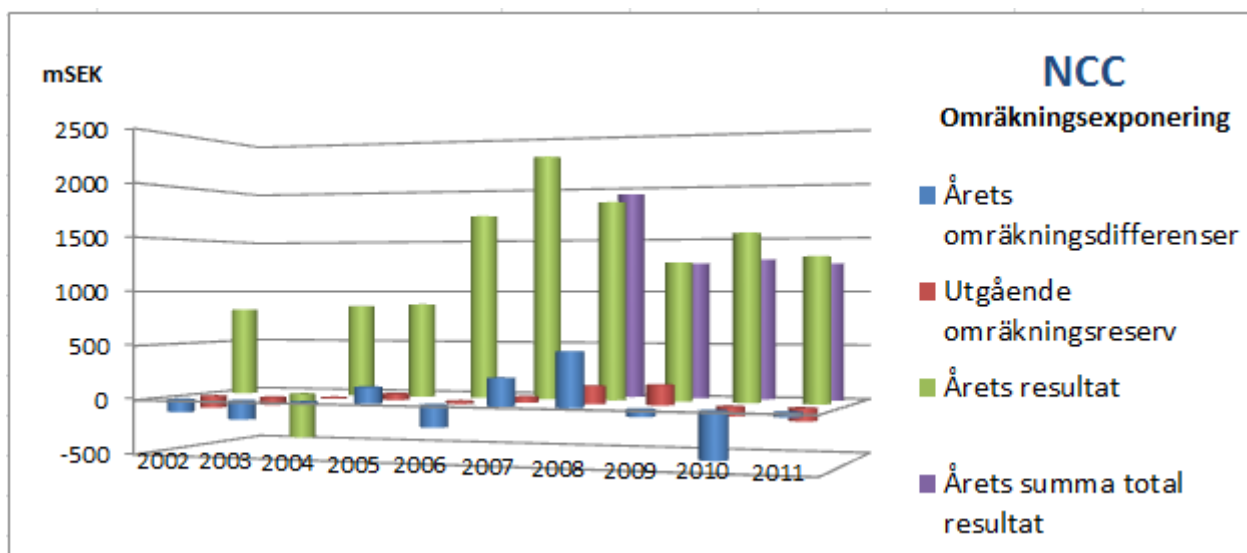
För NCC är omräkningsexponeringens vanligaste valuta EUR men viktiga omräkningsexponeringsvalutor är även DKK och NOK. Inom NCC finns även andra valutor som omräknas, till exempel: RUB, LTL, LVL och EEK.

Utländska dotterföretag klassificeras som självständiga innan 2005. Redovisning sker i funktionell valuta och redovisas i koncernredovisningen omräknade till rapporteringsvaluta med dagskursmetoden. Tillgångar, skulder samt goodwill har omräknats till balansdagens kurs medan resultaträkningens poster omräknats för årets genomsnittliga kurs. Efter IAS 21-introduktionen används fortfarande dagskursmetoden.

Årets kursdifferenser för tillgångar och skulder som kommer från dotterföretagens balansräkningar redovisas i koncernens eget kapital (Bilaga 3(c)). I omräkningsreserven i eget kapital ackumuleras omräkningsdifferenser (Bilaga 3, pc. (d.)) och flyttas i enlighet med IAS 21 till det koncernmässiga resultatet då försäljning av respektive dotterbolag sker (2005 - 2011).

För fordringar och skulder i utländsk valuta sker omräkning till balansdagens kurs. Skillnaden mellan anskaffningsvärde och balansdagens värde redovisas via resultaträkningen. Uppkommande omräkningsdifferenser har redovisats direkt över eget kapital enligt dagskursmetoden. Den ackumulerade omräkningsdifferensen förs till resultatet vid dotterföretagets försäljning. För perioden 2009 (plus jämförelseår 2008) till 2011 finns omräkningsinformation i koncernens rapport över totalresultat (Bilaga 3 (d)- NCC).

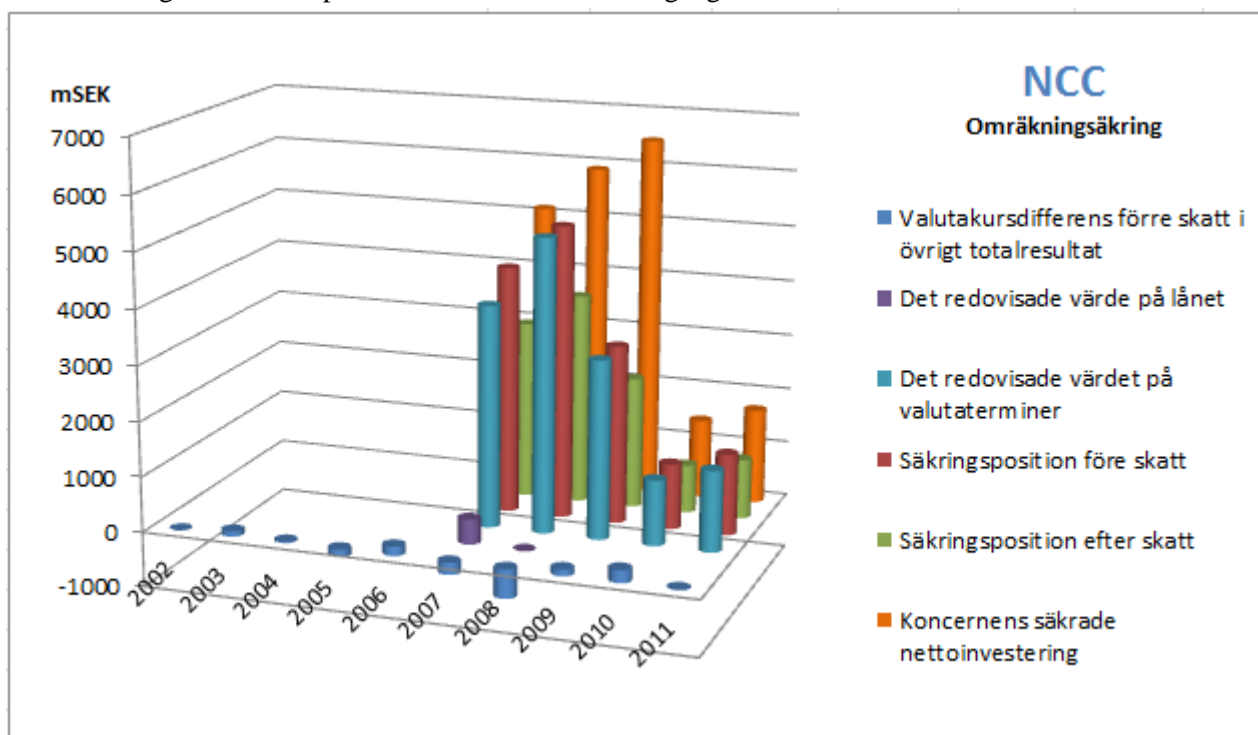

NCCs Årsredovisningar 2002-2011
Egen bearbetning

Säkring av omräkningsexponering

Gällande omräkningsexponering är 2005 - 2009, 70 till 100 % av nettotillgångarna säkrade. Huvudregeln för NCC (efter den 7 april 2009) är att omräkningsexponeringen inte ska valutasäkras. Undantag finns för nettoinvesteringar i utvecklingsverksamheter för NCC Property Development och NCC Housing, till max 90 procent av utländska nettotillgångar.

NCC Omräkningsäkring
Egen bearbetning

Den del av valutakursdifferenser avseende respektive säkringsflöde vilka motsvarar årets omräkningsdifferenser redovisas direkt över eget kapital / övrigt totalresultat. Överskjutande del avser ineffektivt säkringsflöde och redovisas istället i finansnettot. Nettotillgångarna säkras med hjälp av lån eller terminer. Säkringspositionen och fördelningen på lån och termin redovisas i noten Finansiella instrument och finansiell riskhantering under rubriken omräkningsexponering.

En valuakursdifferens orsakas av omräkning av lån samt valutaterminer vilka används för att säkra nettoinvesteringar. Redovisning sker i eget kapital under rubriker Ackumulerade omräkningsdifferenser/Omräkningsexponering/Årets effekt av valutasäkring av nettoinvestering i utländska dotterföretag/Reserver i eget kapital eller liknande post, samtidigt som säkringsinstrumenten (lån eller terminer) omräknas. Mellan 2008 (2007) och 2011 sker redovisning även under Övrigt totalresultat som vinst/förlust på säkring av utländsk verksamhet.

Omräkningsdifferenser vid avyttring av utländska verksamheter som överförs till årets resultat och utgående omräkningsreserv redovisas i eget kapital.

5.2.3. Ändringar i standarder

NCC har tillämpat RR 8 till och med räkenskapsår 2004 och har sedan börjat använda IAS 21 med start 2005. Koncernens rapporteringsvaluta är SEK under hela undersökningsperioden.

5.2.3.1. *Självständiga utlandsverksamheters värdering i förvärvsanalysen*

Under åren 2002-2003 sker omräkning till balansdagens kurs för alla fordringar och skulder i utländsk valuta. 2004 sker omräkning enligt RR 8. Under 2004 har även ackumulerade omräkningsdifferenser nollställts enligt IFRS 1. Efter den första januari 2005, har omräkning av alla tillgångar och skulder i dotterföretagens balansräkningar skett för balansdagens kurs i enlighet med IAS 21. Innan 2009 redovisas omräkningsdifferenser i eget kapital, och efter 2009 i övrigt totalresultat. Vid försäljning av dotterföretag förs den ackumulerade omräkningsdifferensen till koncernens resultat. Detta gäller under hela den granskade perioden.

5.2.3.2. *Omvärdering av goodwill i utländsk valuta*

Värdering av goodwill i utländska verksamheter innan 2005 sker enligt RR 1 i koncernens funktionella valuta och omräkning sker enligt RR 8 till balansdagens kurs enligt dagskursmetoden. Från 2005 sker värderingen också till balansdagens kurs precis som andra justeringsposter i balansräkningen.

5.2.4. Upplysningar

Upplysningskrav för redovisning sker i enlighet med RR 8 för åren 2002 - 2004. NCC uppfyller delvis upplysningskrav 35. Koncernen uppger om hur fordringar och skulder i utländsk valuta har omräknats till presentationsvaluta, dock utelämnas hur klassificering av integrerad/självständig utlandsverksamhet genomförts. Vidare lämnar NCC upplysning om valutakursdifferensernas påverkan på resultat samt nettobelopp. Även summa ackumulerade kursdifferenser vid respektive års ingång/utgång återfinns i koncernens finansiella rapporter och NCC uppfyller därmed upplysningskrav 36 enligt RR 8.

NCC är en omfattande koncern med verksamhet i flertalet länder vilket ger omfattande valutaexponeringar. Genom att koncernens finansiella rapporter innefattar translationseffekter måste NCC anses uppfylla upplysningskrav 38. Avseende upplysningskrav 37 kan nämnas att detta krav inte varit relevant för NCC under den av studien granskade tidsperioden.

NCC har en väl utarbetad och genomtänkt finanspolicy vilken koncernen arbetar utifrån med fokus att begränsa samtliga finansiella risker samt dess negativa resultatpåverkan. Policyn är ett ramverk av riktlinjer samt regler. Finansiella risker och valutaflöden hanteras av koncernens interbank NCC Treasury AB. Vidare lämnas i årsredovisningar information om valutor vilka anses vara mest väsentliga för koncernen avseende transaktioner men även avseende nettoinvesteringar i självständiga utlandsverksamheter. Upplysningskrav 39 är därmed väluppfyllt och detaljer avseende koncernens finanspolicy är utvecklade.

Gällande upplysningskrav enligt IAS 21 så uppfyller NCC P.52a samt b för upplysningar om redovisning av valutakursdifferenser för samtliga granskade år. Rapporteringsvalutan för koncernen är uttryckt i samma valuta som koncernens funktionella valuta och koncernen uppfyller därför P.53 i IAS

21 motsatsvis. Övriga upplysningskrav avser byte av funktionell valuta inom koncerner och då NCC inte genomförts något sådant byte är dessa krav inte relevanta.

5.3. SKF

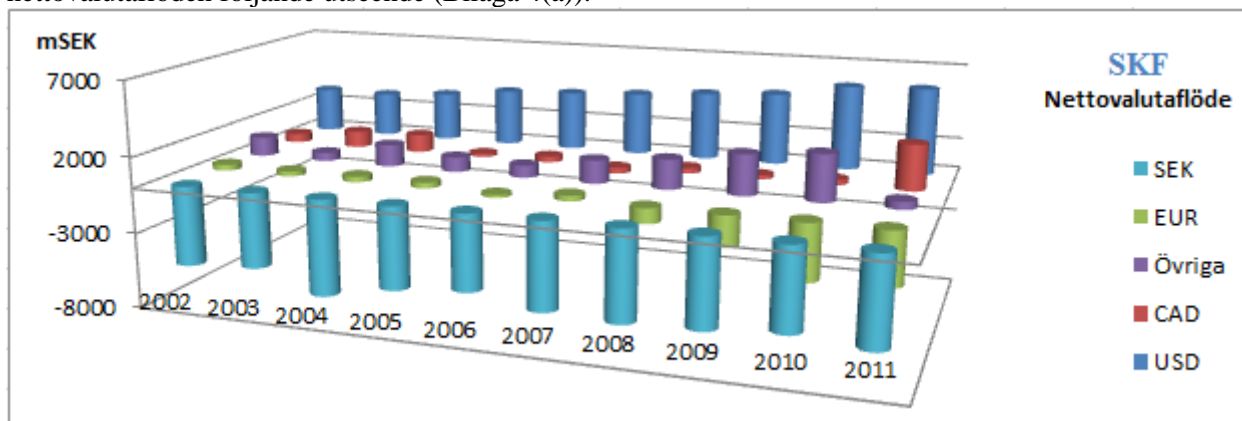
SKF är en koncern som handlar mycket utomlands, med såväl Mellanöstern och Afrika som Asien, Latinamerika, Nordamerika, Central-och Östeuropa samt Västeuropa. Inom koncernen finns en finanspolicy vilken definierar valutarisker. Hantering av finansiella risker sker inom SKF Treasury Center, vilken även är koncernens internbank. Samtliga koncernföretag redovisar enligt SKF Accounting and Financial Reporting Manuals. Principerna baseras på Redovisningsrådets Rekommendationer. Koncernen var från studiens start till och med 2006 även noterad på NASDAQ i USA och hade därigenom även att upprätta årsredovisning i enlighet med US GAAP (2002-2006). Från den första juli 2007 avnoterades SKF från den amerikanska börsen och genom detta försvann kraven på anpassning till US GAAP (2007-2011).

Valutakurser av både transaktions- och omräkningsflöden hade en negativ effekt på 1,2 Mdr SEK i SKFs rörelseresultat för 2011.

Koncernens funktionella valuta är SEK. Genom införande av Euron har valutaexponeringen avtagit för vissa transaktioner med vissa länder inom EU (2002).

5.3.1. Transaktionsflöden och flödeseffekter

Koncernens viktigaste transaktioner sker i USD och andra valutor relaterade till USD (AUD, CAD, NZD, SGD, THB och ZAR), som går emot EUR och SEK. För perioden 2002-2011 har nettovalutaflöden följande utseende (Bilaga 4(a)).

NCC Nettovalutaflöde 2002-2011

Egen bearbetning utifrån årsredoviningar 2002-2011. Bilaga 4

Transaktionsexponering sker mest i transaktioner mellan moderföretag och SKFs försäljningsbolag med säte i andra länder. Dessa bolag säljer SKFs produkter på lokala marknaderna till sina kunder i respektive lokal valuta. Koncernens valutaflöde är i största utsträckning hänförlig till flöden inom Europa samt export från Europa till både Nordamerika och Asien.

En årlig försäljningsökning i lokala valutor tillhör företagets långsiktiga finansiella mål från 2003 till 2011. Ökningskravet på 6 % överskreds kontinuerligt fram tills 2006, då kravet ökade och istället uppgick till 6%-8% till 2010 - 2011, då kravet var 8 %. Försäljning till slutkund sker normalt i lokal valuta (Bilaga 4(c)).

Transaktionsexponering avser i SKFs fall flödeseffekter för både kontrakterade och prognosticerade kommersiella åtaganden samt lån och placeringar i utländsk valuta. Omräkning av transaktioner i utländsk valuta sker till transaktionsdagens valutakurs. Tillgångar och skulder i utländsk valuta (kundfordringar, leverantörskulder och lån) omräknas för balansdagens kurs. Omräkningsdifferenser redovisas i övriga rörelseintäkter/rörelseskulder då tillgångar/skulder är rörelserelaterade, övriga ingår i finansiella intäkter/skulder.

Transaktionssäkring

Inom SKF hanteras transaktionsexponeringsrisker genom att netta interna transaktioner mot varandra och med hjälp av derivat, men även genom att interna transaktioner matchas mot varandra för att minska nettot. Med hjälp av netting reduceras betalningsflöden betydligt, exempelvis från 55 616 MSEK till 5 753 MSEK under 2011.

I redovisningen säkras prognostiserade kassaflöden separat och även verkligt värde separat beroende på postens karaktär. Finanspolicyn inom SKF stadgar att valutaflöden säkras under i genomsnitt tre till sex månader. Gällande valutasäkringar avseende nettointäkter för kontrakterade samt prognostiserade flöden av varor samt tjänster mellan länder tillämpas terminskontrakt och valutaoptioner. För kursdifferenser på finansiella derivatinstrument sker redovisning i resultaträkningen först då transaktionen genomförts (2002 - 2004).

Från 2005 och i enlighet med IFRS, begränsas valutasäkring till några få större transaktionsexponeringar. Säkringsredovisningens krav enligt IAS 39, tillämpas i begränsad omfattning endast för valutor vilka ger en stor exponering. Säkringar genomförs fortfarande med hjälp av terminer och optioner men också med andra typer av derivat. Under perioden 2005 till 2011 säkras SKF 75 % (100 % 2007) av den uppskattade exponeringen i USD netto i tre till tolv månader. Säkringen av exponeringen i USD motsvarar 50 % av totala transaktionsinflöden (60 % 2009).

SKF säkras också valutarisker vid upplåning i utländsk valuta med hjälp av valutaswappar. Lån i EUR med fast ränta har bytts mot lån i SEK med rörlig tremånadersränta. Swapparna motverkar exponering för förändring i verkligt värde.

5.3.2. Omräkningsexponering

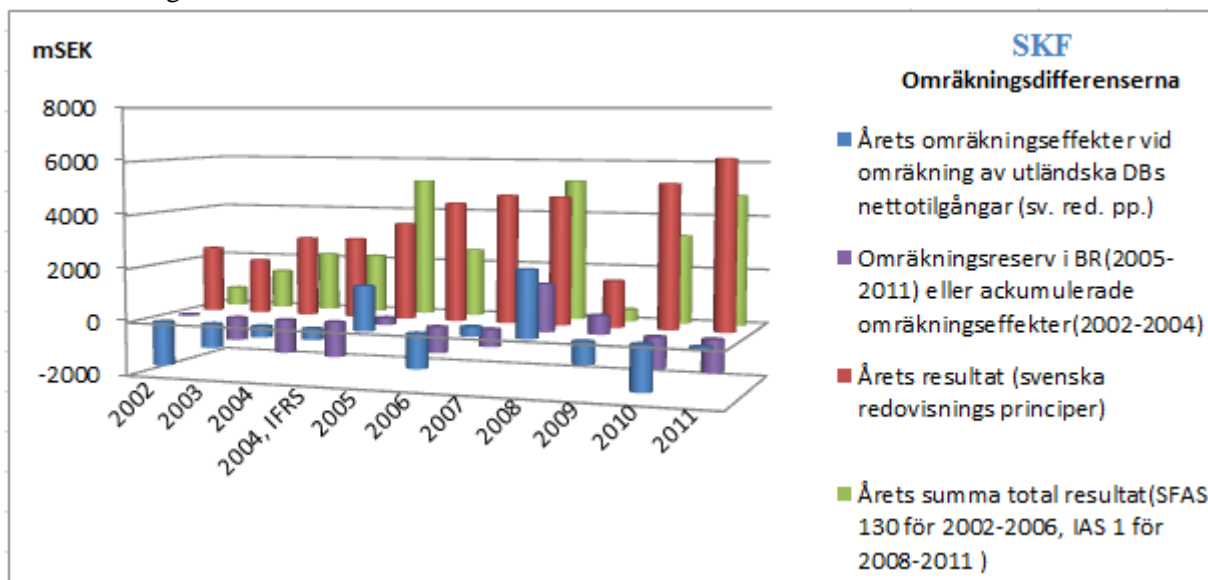
SKF är exponerad för omräkningseffekter från alla större valutor eftersom SKF:s största vinstandel görs utomlands. Viktiga omräkningsvalutor för SKF är CNY, EUR, INR, JPY, GBP och USD. I årsredovisningar inkluderas genomsnittskurs och balansdagskurs för dessa valutor. Störst antal utländska dotterbolag för SKF finns i Indien och Japan som vardera har hundra stycken SKF-enheter. Dock specificeras inte hur stor del av omräkningsdifferenserna som är hänförliga till respektive valuta. Vid omräkning av utländska dotterföretag från respektive lokal valuta till SEK tillämpas Dagskursmetoden. Orsaken till val av omräkningsmetod återfinns i att flertalet av dotterföretagen inom koncernen klassificeras som självständiga utlandsverksamheter. Samtliga poster i dotterföretagens balansräkningar har omräknats till SEK för balansdagens kurs medan resultatposter omräknas för årets genomsnittliga valutakurs.

SKF redovisar innan 2007 ett totalresultat enligt US GAAP under Comprehensive Income. Posten inkluderar samtliga förändringar i eget kapital som inte innebär kapitaltransaktioner med ägarna. Efter 2008 redovisas även summa totalresultat fast då enligt IFRS.

Årets omräkningsdifferenser redovisas i förändringen av eget kapital i balansräkningen för hela perioden. Förutom där, sker redovisning även i Comprehensive Income enligt US GAAP för 2007, och i övrigt totalresultat från 2009 och framåt (inklusive ett år retroaktivt). Diagrammet nedan sammanställer omräkningsdifferenser avseende omräkning av utländska verksamheter enligt Dagskursmetoden, för den undersökta perioden (Bilaga 4(b)).

Fram till 2004 redovisas ackumulerade omräkningseffekter under eget kapital och fram till 2006 sker redovisningen under Comprehensive Income med lite större belopp, enligt US GAAP. För 2005 redovisas omräkningsdifferenser härrörande från Dagskursmetoden som en separat post i det egna kapitalet. Enligt årsredovisningen för 2005 har omräkningsdifferenser enligt IAS 21 nollställts vid övergångtidpunkten. I förändringen av eget kapital mellan 2005 och 2007 inkluderar redovisade omräkningsdifferenser minoritetsintressen. Från 2009 och vidare sker redovisning av omräkningsdifferenser istället i övrigt totalresultat och även här inkluderar omräkningsdifferenserna minoritetsintresset. Beloppet exkluderat minoritetsintresset och balanserade vinstmedel återfinns som poster under omräkningsreservkolumnen i noten för förändring av eget kapital (2005-2011).

Omräkningsreserven redovisas som egen post i balansräkningen mellan 2005 och 2011, och inkluderar ackumulering av omräkningar av utländska verksamheter och även vinster och förlust i säkringar av nettoinvestering i utländska verksamheter. Vid utländska verksamheters försäljning, flyttas den ackumulerade omräkningseffekten från reserven tills vinsten/förlusten vid försäljning redovisas i resultaträkningen.

SKF omräkningseffekter

Egen bearbetning av årsredovisningarna 2002-2011, i bilaga 4

För dotterföretag i höginflationsländer sker dock omräkning enligt MIM-metoden mellan 2002-2004, vilket innebär att monetära poster i balansräkningen omräknas för balansdagens kurs medan icke-monetära poster i balansräkningen samt resultaträkningen omräknas till historisk kurs. För monetära poster i resultaträkningen sker omräkning för årets genomsnittskurs. För omräkningsdifferenser sker fördelning på respektive resultaträkningsrad.

Från första januari 2007 redovisas omräkningen vid övergång till höginflationsredovisning enligt IFRIC 7 inflationsjusteringsmetoden och IAS 29 Redovisning i höginflationsländer.

Valutakursdifferenser hänförliga till finansiella derivatinstrument ingår i Finansiella intäkter och kostnader-netto.

Translationssäkring

Effekter avseende omräkning av finansiella rapporter (resultat samt nettotillgångar) för utländska dotterföretag till SEK påverkar koncernens bokslut. Enligt koncernens policy sker inte kurssäkring för dessa valutaexponeringar i eget kapital för åren 2002-2007.

Från 2008 och framåt säkrar koncernen nettoinvesteringar i utlandsverksamheter mot förändringen i EUR/SEK enligt koncernens nya fastställda policy och enligt IFRIC 16. Omräkningseffekterna reduceras genom att säkra en del av nettoinnehavet i utländska dotterföretag med olika säkringsinstrument: eurolån, obligationslån, valutaswappar, valutaterminskontrakt etc. Vinster och förluster i säkringsinstrument vilka säkrar nettoinvesteringar i utländska verksamheter redovisas i omräkningsreserven i eget kapital. Ackumulerade vinster/förluster ombokas från omräkningsreserven till resultaträkningen vid verksamhetens avyttring. Säkringarnas förändring i verkligt värde redovisas löpande som finansiell intäkt/kostnad i resultaträkningen. Från 2008 och framåt redovisas resultatet av säkringarna direkt i omräkningsreserven via övrigt totalresultat.

5.3.3. Ändrade redovisningsprinciper

Från 2005 följer SKF IFRS men datumet för övergången till IFRS har satts till den första januari 2003 eftersom SKF-koncernen publicerar information för två jämförelseår i årsredovisningen för 2005. Som undantag valde dock koncernen att inte omräkna finansiell information för 2003 och 2004 enligt krav i IAS 39 och även att nollställa omräkningsdifferenser enligt IAS 21 år 2005 vid omräkningen av år 2004.

Fram till 2005 omräknas nettotillgångar av utländska verksamheter till balansdagens kurs enligt dagskursmetoden. Undantag från detta är verksamheter från hyperinflationländer för vilka omräkning sker enligt MIM-metoden. För omräkningen tillämpas RR 8 även om detta inte specificeras i årsredovisningarna. Från 2005 och framåt tillämpas endast dagskursmetoden. Från 2007 sker höginflationsredovisning i enlighet med IAS 29.

5.3.4. Upplysningar

SKF följer under år 2002-2004 SKF Accounting and Financial Reporting Manuals vilka är baserade på Redovisningsrådets Rekommendationer och redovisning av valutaeffekter sker därmed i enlighet med RR 8. Genom att koncernen specificerat detta har delar av uppfyllelsen för upplysningskrav 35 enligt RR 8 redan uppnåtts.

Dock återfinns ingen information om hur klassificering av utlandsverksamheter till integrerade/självständiga verksamheter genomförts. Information finns avseende redovisning och omräkning av verksamheter i höginflationsländer. I årsredovisningar återfinns information om med vilket belopp valutakursdifferenser påverkat nettoresultatet för respektive period och även belopp av ackumulerade kursdifferenser för respektive års början och slut. Även information om vilken effekt valutasäkringar har haft på nettobeloppet lämnas.

Information lämnas även om valutakursändringar samt tillhörande effekter vilka uppstått efter balansdagen då kursändringar är så väsentliga att utelämnande inte kan ske utan att kvalitativa egenskaper i redovisningen kan förlora i kvalitet.

Koncernens finanspolicy definierar och hanterar olika finansiella risker. Hanteringen sker via SKF Treasury Center vilket även fungerar som koncernens internbank. I årsredovisningar för koncernen återfinns mer exakt information avseende finanspolicyn. Även specifikation över för koncernen väsentliga valutor samt flöden av dessa återfinns i upplysningar. Genom att samtliga information ovan återfinns i respektive årsredovisning för SKF-koncernen uppfyller koncernen även upplysningskrav 36, 38 samt 39 för RR 8.

Under den granskade perioden då koncernen redovisade i enlighet med Redovisningsrådets Rekommendationer har omklassificering av integrerad/självständig utlandsverksamhet inte skett och därmed är upplysningskrav 37 inte relevant för SKF i studien.

Under åren 2005 till 2011 visas valutakursdifferenser i koncernens resultat. För kursdifferenser vilka uppkommit med hänsyn till verkligt värdevärdering av finansiella instrument sker redovisningen istället i rapport över totalresultat. I eget kapital återfinns ackumulerade valutakursdifferenser. SKF uppfyller genom redovisningen av valutakurseffekter i resultat/rapport över totalresultat P.52 för upplysningar i IAS 21. Rapporterings- och funktionell valuta för koncernen sammanfaller och byte av denna valuta har inte skett under studiens undersökningsperiod (P.53, 54 IAS 21).

P.55 till och med P.57 i IAS 21 är inte relevanta för SKF under studieperioden.

5.4. Nordea

Nordea är verksam i samtliga Östersjöländer, i Polen samt i Ryssland. Koncernen erbjuder privat tjänster i Luxemburg samt Schweiz och distribuerar fonder samt förvaltningstjänster inom investering för den europeiska- samt den nordamerikanska marknaden. Nordea har 1300 kontor i nio länder. Dotterbolagen har filialer i Norge, Finland, Danmark, Polen samt Shanghai. Den huvudsakliga geografiska marknaden utgörs av de nordiska länderna, baltiska länderna, Polen och Ryssland. Under 2011 hade koncernen totalt 11 miljoner kunder, av vilka 630000 var företagskunder. Gällande moderföretagets funktionella valuta, efter 2005, har uppdelning av verksamheten skett i två tydligt

urskiljbara delar, vilka bygger på underliggande verksamhet i respektive del. Den ena delen består av investeringar, inkluderat moderföretagets innehav av aktier i dotterföretag och den funktionella valutan för denna del av verksamheten utgörs av valutan i den primära ekonomiska miljön. För den andra delen, vilken består av svensk bankverksamhet utgörs den funktionella valutan av SEK. Koncernens presentationsvaluta är EUR.

5.4.1. Utländsk valuta transaktionsflöde

Det verkar som en stor del av valutakurs exponeringen i Nordeas årsredovisningar är hänförliga till verkligt värde exponering, och mindre hänförliga till transaktionsexponeringen, alternativt att författarna inte förstått den information som ges. Förklaringar ges dock till hur IAS 21 tillämpas. Utländsk valuta definieras i Nordeas årsredovisningar efter 2005 som annan valuta än enhetens funktionella valuta. Transaktioner i utländsk valuta redovisas till transaktionsdagens kurs. För monetära tillgångar och skulder sker omräkning för balansdagskursen. Balansdagens kurs kalkyleras som genomsnittet av officiella köp- och säljkurser på balansdagen. För resultaträkningens poster sker omräkning istället till årets genomsnittskurs.

När transaktionerna regleras till kurser som avviker från kurser på transaktionsdagen, såsom orealiserade omräkningsdifferenser, sker redovisningen i resultaträkningen under posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

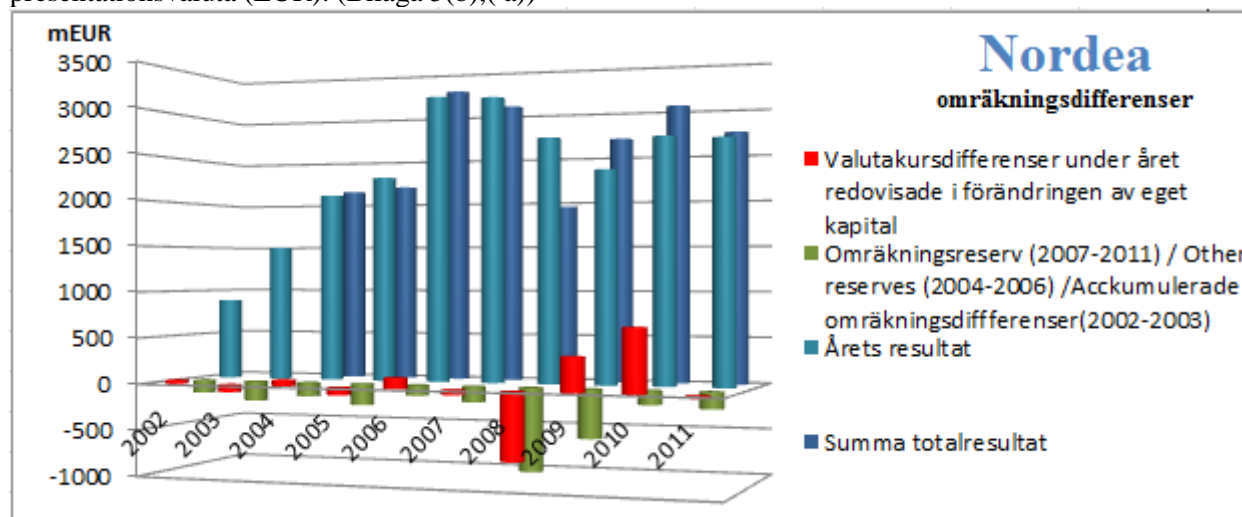
Företaget redovisar fordringar och skulder i utländska valutor i not per valutakategori: EUR, SEK, DKK, NOK samt USD, andra valutor, och totalt. Störst belopp för tillgångar och skulder i andra valutor utgörs av EUR och DKK, och efter följer SEK och sedan NOK och USD. I tabell på varje kolumn kalkyleras nettositionen för varje av dessa valutor (2006-2009) och för 2011 i egen tabell.

Nordeas betalningsflödessäkringar

Nordea säkrar framtida utbetalningar i utländsk valuta (ränta och kapitalbelopp) och redovisade tillgångar och skulder med hjälp av valutaränteswappar som har en kassaflödessäkringskomponent som säkrar valutarisken och en räntekomponent som säkrar det verkliga värdet av risken. Valutaränteswappar redovisas alltid till verkligt värde, och som alla kassaflödessakringar sker redovisning i not i förändringen av eget kapital. Den effektiva säkringen redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i eget kapital i verkligt värde-reserven. Den ineffektiva delen redovisas i resultaträkningen i "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

5.4.2. Nordeas omräkning av utländska verksamheter

Tillgångar och skulder av utländska verksamheter omräknas till balansdagens kurs vilken motsvarar genomsnittet av officiella köp- samt säljkurser under balansdagen (*Current Rate Method*). För poster i resultaträkningen samt rapport över totalresultat sker omräkning istället för årets genomsnittliga kurs (2006-2011). Omräkningen sker från respektive dotterföretags funktionella valuta till koncernens presentationsvaluta (EUR). (Bilaga 5(b),(a))

Nordea omräkningsdifferenser

Differenser bokas i koncernens eget kapital men redovisas även i Rapport över förändringar i eget kapital/Statement of changes in equity/Movements in shareholders equity (2002 - 2011) och i Övrigt totalresultat perioden 2008-2011. Ackumuleringen sker i Reserven för omräkning av utländsk verksamhet under Övriga reserver eller direkt i Övriga reserver under Eget kapital i diagram.

Nordea ger vissa förklaringar till omräkningsdifferenser: det negativa värdet på omräkningsdifferenserna förklaras i årsredovisningarna som till stor del av en försvagning av NOK under 2003 samt ett positivt värde på omräkningsdifferenserna som resultat av en förstärkning av den norska kronan och den polska zloty under till exempel 2004.

Nordea omräkningssäkring

Nettoinvesteringar i dotterbolag och intressebolag i utländsk valuta drabbas av valutarisken på finansmarknaden men också av ränteändringar och säkras med hjälp av matchad finansiering. Nordea försöker matcha tillgångar, skulder och ansvarsförbindelser så länge det inte sker till en orimlig kostnad. Nordea säkrar till störst del tillgångar och skulders verkliga värde, dock gäller inte detta för nettoinvesteringar. Moderbolagets utländska valutaskulder vilka härrör från säkring av aktier i dotterbolag värderas till historisk kurs (2002 - 2009).

Omräkningsdifferenserna på effektiva säkringsinstrument redovisas i eget kapital under hela perioden. Efter 2008, redovisas omräkningsdifferenser på säkringsinstrument av nettoinvestering i ett koncernföretag i övrigt totalresultat. På detta sätt neutraliseras omräkningsdifferenser vilka påverkar övrigt totalresultat vid konsolideringen. Säkringens ineffektivitet redovisas i resultaträkningen under "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

5.4.3. Ändrade redovisningsprinciper

Mellan 2002-2004, har koncernredovisningen upprättats i enlighet med Lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt förordningar från Svenska Finansinspektionen och Redovisningsrådets Rekommendationer. Koncernredovisningen upprättas i EUR.

Med start 2005 övergår koncernen till att redovisa i enlighet med IFRS samt upplysningskrav i enlighet med Lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Även RR 30 *Kompletterande redovisningsregler för koncerner* tillämpas (2005-2010). Med start 2008 tillämpas även IFRIC samt RFR 1 för koncernredovisningen och UFR samt Finansinspektionens Föreskrifter (2011).

Goodwill och justeringsposter som värderas till verkligt värde avseende företagsförvärv hanteras som poster i samma funktionella valuta som den kassagenererande enheten till vilken de hör och omräknas också till balansdagens kurs (2009-2011).

5.4.4. Upplysningar

För år 2002 till och med år 2004 redovisar Nordea i enlighet med bland annat Redovisningsrådets Rekommendationer och koncernen följer därmed RR 8 för redovisning av valutaeffekter. Nordea redovisar respektive års valutakurs för omräkning i diagram vilket tydliggör hur poster i årsredovisningarna har räknats fram.

Gällande upplysningskrav 35 i RR 8 så uppfyller Nordea detta, förutom att detaljer för klassificering av utlandsverksamheter till integrerade/självständiga inte återfinns i information i årsredovisningarna under åren 2002-2004. Dock redovisar koncernen öppet vilken omräkningsmetod som används för integrerad utlandsverksamhet respektive självständig utlandsverksamhet. Koncernen nämner även hur omräkning skett för verksamheter i höginflationsländer och har härmed uppfyllt upplysningskrav 35 för RR 8. Nettobelopp för valutakursdifferenser återfinns i resultaträkningen men även i annan text i årsredovisningar. Även ackumulerade belopp visas med hänsyn till valutasäkringsåtgärder. Upplysningskrav 37 avseende omklassificering av utlandsverksamhet är inte tillämpligt på koncernen

under åren 2002-2004. Upplyningskrav 38 avseende effekten av valutakursändringar efter balansdagen på såväl transaktioner som translationer återfinns.

Koncernen har en väldefinierad valuta/finanspolicy och den grundläggande principen för koncernen är att marknadsriskerna ska elimineras genom matchande tillgångar och skulder. Transaktioner sker genom Group Treasury vilka handhar samtliga risker för koncernen. Inom Nordeakoncernen är det styrelsen som bär det yttersta ansvaret för finansiell risk under samtliga granskade år vilket gör att kontinuitet och jämförbarhet över åren avseende riskhantering kan göras. Väsentliga valutor för koncernen presenteras tydligt och flöden återfinns i diagram i respektive årsredovisning. Nordeakoncernen uppfyller RR 8 upplyningskrav 36 och 39.

Den funktionella valutan inom Nordea utgörs av både EUR och SEK, beroende på att moderföretaget har indelats i två delar. Dock är presentationsvalutan för hela Nordeakoncernen samma och utgörs av EUR.

För redovisningen i enlighet med IAS 21 så uppfyller Nordea samtliga upplyningskrav som är relevanta för koncernen. Storlek på valutakursdifferenser redovisas i resultatet och avseende valutakursdifferenser vilka har uppkommit vid säkringsredovisning redovisas effekterna i rapport över totalresultat. Nettot av valutakursdifferenserna redovisas i det egna kapitalet i en separat komponent. Då flerårsöversikt finns så kan ingående balans samt utgående balans för posten enkelt utläsas.

P.55 för upplysningar i IAS 21 reglerar att moderföretag vilka upprättar finansiella rapporter i annan valuta än den funktionella valutan ska beskriva samtliga finansiella rapporter som överensstämmande med IFRS endast om uppfyllelse av samtliga krav för IFRS sker.

5.5. Cinnober

Inom Cinnoberkoncernen ingår moderbolag i Sverige samt dotterföretag i USA, Storbritannien och Sverige. Nästintill samtlig försäljning sker genom tjänsteexport till utlandet (2001/2002-2010/2011).

Under räkenskapsåret 2001-2002 grundades ett dotterföretag i USA och koncernredovisning upprättas därmed med start detta räkenskapsår, alltså under hela undersökningsperioden. Sedan 2005 är Cinnober anslutet till Alternativa Aktiemarknaden, www.alternativa.se. Företagets aktier handlas här halvårsvis med Marknadsrådshandel (2004/2005- 2010/2011).

Koncernens redovisning sker i enlighet med ÅRL och rekommendationer samt allmänna råd från BFN samt FAR (2001/2002-2010/2011). Koncernredovisningen upprättas enligt RR 1:96 (2001/2002) och RR 1:00 (2002/2003-2010/2011) för samtliga företag i vilka Cinnober Financial Technology AB har direkt alternativt indirekt mer än 50 % av aktiernas röstvärde eller bestämmande inflytande samt en mer betydande andel av verksamhetsresultatet och vissa intresseföretag (2001/2002-2010/2011).

5.5.1. Cinnobers valutaflöde

Den väsentliga delen av intäkter för Cinnober är i GBP, USD samt EUR i nämnd ordning, eftersom koncernen fakturerar i dessa valutor. Under 2011(2010) utgörs faktureringen i olika valutor av EUR 70 % (69 %), GBP 14 % (17 %), SEK 12 % (12 %) samt USD 4 % (2 %). En del av intäkterna är transaktionsbaserade, och intäktsförs det kvartal som transaktionen äger rum.

För fordringar samt skulder i utländsk valuta sker omräkning för balansdagens kurs. Orealiserade kurseffekter redovisas i resultatrapporten. Kurseffekter för kortfristiga skulder samt fordringar återfinns under övriga rörelseintäkter och för finansiella kurseffekter sker redovisning i resultat från finansiella investeringar (2001/2002-2010/2011). Långfristiga monetära mellanhavanden med självständig utlandsverksamhet omräknas till anskaffningskurs (2005/2006-2010/2011).

Eventuella säkrade fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas till terminskurs (2001/2002-2010/2011).

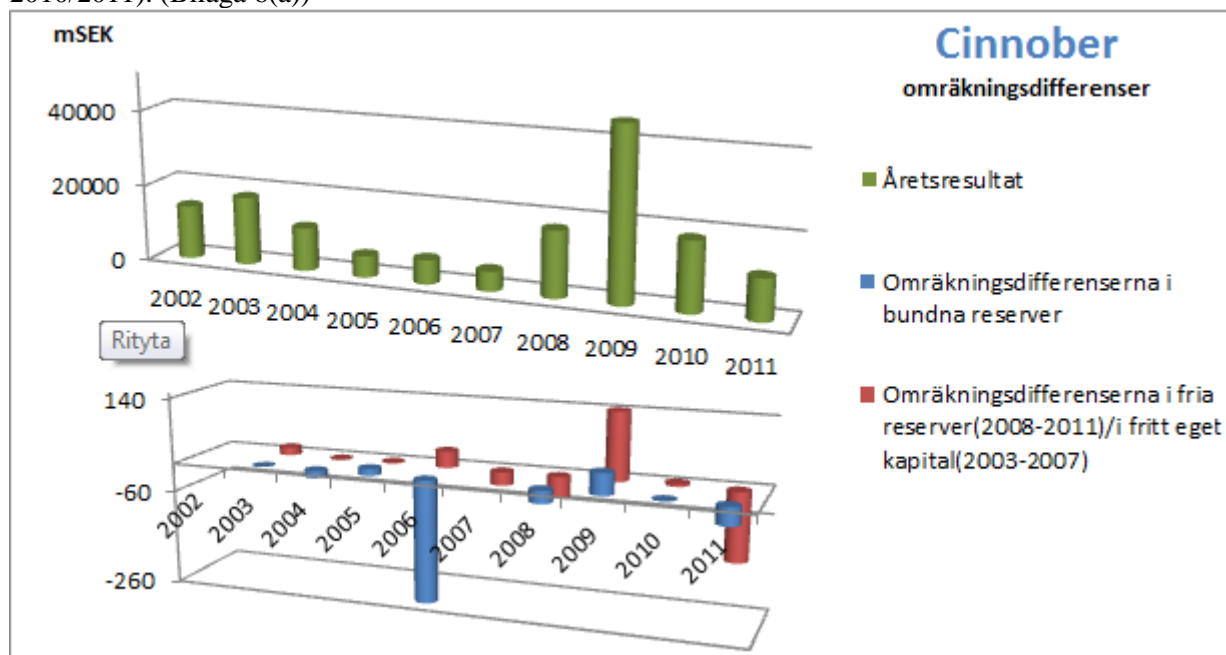
Stora kända valutaflöden inom koncernen valutasäkras (2002/2003-2010/2011). Valutasäkringen sker löpande till upp till 12 månaders sikt. Säkrade fordringar och skulder i utländsk valuta omräknas till avtalad terminskurs. Avtalade samt förväntade försäljningsintäkter i utländsk valuta avräknas också enligt terminskurs när de infaller.

5.5.2. Omräkning av utländska dotterbolag eller andra utlandsverksamheter

Omräkning av utländska dotterbolag görs med både MIM-metoden för integrerade dotterbolag och dagskursmetoden för självständiga dotterbolag. Undantag finns för självständiga utlandsverksamheter i höginflationsländer, där vissa omräknas enligt MIM-metoden och vissa först inflationsjusteras innan omräkning sker i enlighet med dagskursmetoden (2005/2006-2006/2007).

Enligt den MIM-metoden omräknas tillgångar och skulder till balansdagens kurs, och icke-monetära poster och motsvarande poster i resultaträkningen omräknas till investeringskurs. Resterande poster i resultaträkningen omräknas till genomsnittskurs. Kursdifferenserna ingår i årets resultat.

Omräkning i enlighet med dagskursmetoden får innebörden att respektive dotterföretags samtliga tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs och att samtliga resultatposter omräknas till årets genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser redovisas direkt över eget kapital. Moderbolagets kursdifferenser på lån i utländsk valuta avseende förvärv av aktier i dotterbolag, är koncernmässigt balanserade mot dotterföretagets eget kapital samt redovisade mot omräkningsdifferenser (2002/2003-2010/2011). (Bilaga 6(a))

Cinnober omräkningsdifferenser
Egen bearbetning av årsredovisningar

En självständig utlandsverksamhets ackumulerade omräkningsdifferenser, med avdrag för eventuell valutasäkring, realiserar genom att flyttas från eget kapital till koncernens resultaträkning (2005/2006-2010/2011).

Cinnober säkrar tillgångar och skulder i utländsk valuta med hjälp av terminer. Jämförbart information saknas.

5.5.3. Upplýsingar

IAS 21 tillämpas inte för Cinnober då koncernen inte är marknadsnoterad och upplysningskrav i enlighet med standarden därför inte blir relevant för studien. Författarna har uppmärksammat att Cinnober inte lämnar närmare redovisning om hur klassificering skett för självständig- alternativt integrerad utlandsverksamhet. I övrigt uppfyller Cinnobers finansiella rapporter upplysningskrav

punkt 35 i RR 8. Cinnober uppfyller även upplysningskrav i punkt 36, medan punkt 37 om omklassificering av utlandsverksamheter inte är relevant för koncernen under observationstiden. Såväl punkt 38 om upplysning av effekten av valutakursändringarna som punkt 39 avseende valutapolicy samt redovisning av för företaget väsentliga valutor, i upplysningskrav för RR 8 uppfylls av koncernen. Under vissa år lämnar företaget dock inte upplysning om att valutaeffekter redovisas i enlighet med RR 8.

5.6. Nobia

Nobiakoncernen noterades på Stockholmsbörsen den 19 juni 2002. Koncernen handlar inom ett stort antal länder. Storbritannien, Tyskland och Nederländerna, Österrike, Belgien, Luxemburg och Schweiz samt Norden är några av Nobias marknader. Försäljning sker även till byggnadsfirmor i USA och Asien (2002-2004). Redovisning sker under 2002-2004 i enlighet med ÅRL samt Redovisningsrådets Rekommendationer och BFN.

Under 2002 var nettoeffekten av omräkningsdifferenser på koncernens eget kapital -108 000 SEK. Orsak till detta var den svenska kronans förstärkning (2002). Under 2004 har valutaeffekter påverkat Nobias resultat negativt med 33 MSEK. Även koncernens eget kapital har påverkats negativt av valutaexponeringen, med 34 MSEK vilket beror på en starkare svensk krona (2004).

Med start 20050101 kommer Nobiakoncernen att tillämpa IFRS regelverk för finansiell rapportering. I enlighet med IFRS och bolagets nuvarande redovisningsprinciper skall delårsrapporten för Q1 samt årsredovisningen för 2005 presenteras med jämförelsesiffror för samma period år 2004 (2003 - 2004). För redovisning av finansiella instrument innebär konverteringen till IFRS att fler finansiella instrument skall redovisas till verkligt värde samt att klassificering i olika kategorier skall genomföras.

5.6.1. Nobias transaktionsflöde

Transaktioner i utländsk valuta är osäkra kontrakterade betalningströmmar som gäller kundfordringar och leverantörskulder men också ränteutbetalningar. Kundfordringar och leverantörskulder utgår från det kommersiella valutaflödet. Ränteutbetalningen är resultaten av tidigare kontrakterade lån.

Nobias kommersiella exponering under 2002-2011 länkas främst till valutorna EUR, NOK, USD, CHF, GBP, men även DKK och CAD. Den viktigaste valutan för Nobias kommersiella exponering har dock varit EUR och på andra plats NOK. Koncernen redovisar nettoflöde för dessa olika valutor både i lokala valutor men också i omräknade belopp. Redovisning sker även av säkring för motsvarande belopp under hela perioden 2002-2011. En sammanställning av koncernens viktigaste valutor hänförliga till kommersiell exponering finns i diagrammet nedan. (Bilaga 7 (a))

Nobia Kommersiellt nettoflöde i andra valutor
Egen sammanställning av årsredovisningarna 2002-2011

Från diagrammet och tabellen observeras att det största nettoflöde i EUR redovisas för 2008 men även att den största säkringen för euro sker under 2010 och 2011. För NOK redovisas det största nettoflödet och säkrade beloppet under 2011 efter den mest positiva utvecklingen under hela perioden 2002-2011. Från samma diagram observeras att år 2009 är en lokal minimipunkt för det norska valutaneltoflödet. Enligt IAS 21 ska fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs (2002 - 2011). Mellan 2002-2004 används också terminskurs om valutasäkringsåtgärd genomförs. Säkringsinstrumenten mellan 2002-2004 omvärderas inte. Från 2005 sker omvärdering för samtliga valutaterminer till verkligt värde.

Nobia redovisar fordringar och skulder i utländsk valuta i Not 1-Väsentliga redovisningsprinciper. Valutakursförändringar på rörelserelaterade fordringar och skulder redovisas i rörelseresultatet medan förändringar på finansiella fordringar och skulder redovisas i finansnettot (2009-2011).

Motvaluta för valutakontrakten med vilket nettoflödet säkras är inte alltid SEK. Främsta valutarelationerna under perioden är i EUR mot GBP och SEK mot NOK.

Nobia säkring av transaktioner och förväntade kassaflöden

Valutasäkringsåtgärder för den kommersiella exponeringen bestäms av affärsenheterna själva i ett decentraliserat system, dock med hänsyn till koncernens valutapolicy.

Enligt policyn säkras Nobia 100 % av kontrakterade flöden (2002-2011). Transaktionsexponering säkras för Nobia på följande sätt:

- Framtida flöden i utländsk valuta avseende kundfordringar och leverantörsskulder i utländsk valuta valutasäkras med valutaterminskontrakt. Valutaterminskontrakten påverkar resultatet i takt med att kontrakten löper ut. Orealiserade vinster och förluster i eget kapital på valutaterminskontrakt överförs till resultaträkningen vid olika tidpunkter inom 12 månader från balansdagen.
- Ränteförändringarna skyddas med ränteswappar. Skillnaden som erhålls eller erläggs på grund av ränteswappar redovisas under Räntekostnader och liknande poster.

Kommersiell exponering skyddas med hjälp av valutakontrakt. I årsredovisningarna finns för varje år värdet på dessa valutakontrakt på balansdagen för respektive valuta som ger en väsentlig kommersiell exponering. Beloppet redovisas i lokal valuta och i MSEK under hela perioden.

Samtliga valutaterminskontrakt marknadsvärderas löpande till verkligt värde efter införandet av IAS 39 2005.

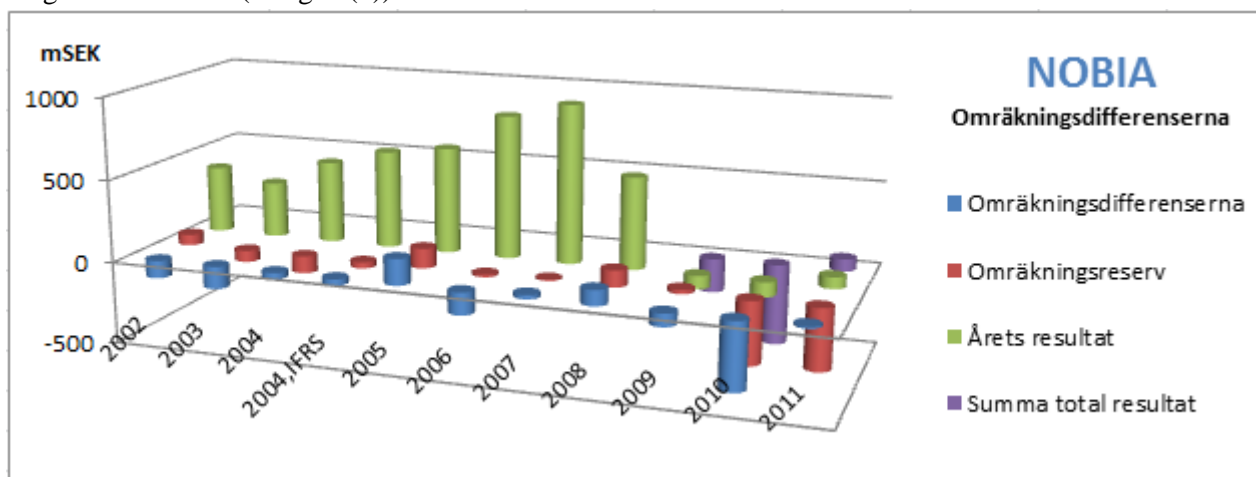
Valutaexponeringspolicyn inom Nobia stadgar att ca 75-80 % av framtida prognosticerade flöden för 6-9 månader framåt i tiden skall säkras (2002-2008, 2010). Under 2009 och 2011, i enlighet med Nobias policy skall säkring ske för 80 % av prognostiserade flöden 0 - 3 månader framåt i tiden. 60 % för 4-6 månader framåt i tiden och 40 % för 7-9 månader framåt i tiden. Nobias försäljning och inköp som är prognosticerad som mycket sannolik säkras med valutaterminer och valutaoptioner. Redovisning sker till verkligt värde i balansräkningen, men även till terminskursvärde innan 2004. Differenserna redovisas efter 2004 i övrigt totalresultat, och ackumulerade differenser i säkringsreserv, tills överflyttning sker till årets resultat. Resultatet påverkas i takt med att terminskontrakten löper ut.

5.6.2. Nobia omräkningsexponering

Väsentliga valutakurser för Nobias bokslutsexponering under perioden 2002-2011 är: GBP, EUR, USD, DKK och NOK. Den viktigaste påverkan i bokslutsexponeringen under perioden 2002-2011 har dock GBP.

Under hela undersökningsperioden redovisar Nobia valutakursdifferenser vid omräkning av utlandsverksamheter. Differenserna är till störst del negativa och ganska omfattande i relation till årets

resultat, med visst undantag under 2005 och 2008. En sammanställning av dessa data presenteras i diagrammet nedan: (Bilaga 7(b))

Nobia omräkningsexponering 2002 -2011
Egen sammanställning av data från årsredovisningarna

Negativ ingående balans för omräkningsreserven är nollställd per den första januari 2004, i årsredovisningen för 2005 vilket orsakar en omräkningsreserv på -38 MSEK istället för en omräkningsreserv på -105 MSEK under 2004.

Omräkning av utländska dotterbolag sker enligt dagskursmetoden. Förfarandet innebär att utlandsverksamhetens tillgångar samt skulder omräknas för balansdagens kurs. För resultatposter sker omräkning till årets genomsnittskurs.

Efter 2005 sker omräkning av utländska dotterbolag även enligt dagskursmetoden. Moderbolagets funktionella valuta utgörs av SEK, så även rapporteringsvalutan för Nobiakoncernen. För dotterföretagens finansiella rapporter överensstämmer lokal valuta med rapporteringsvaluta för respektive enhet. Samtliga dotterbolag vilka inte har lokal valuta/presentationervaluta i SEK omräknas till SEK i samband med koncernredovisningen. Utländska dotterbolags tillgångar samt skulder omräknas för balansdagens kurs medan resultatposter omräknas till årets genomsnittliga kurs.

Omräkningsdifferenserna redovisas till omräkningsreserven i koncernens egna kapital (2002-2008). Från och med 2009 sker redovisning av omräkningsdifferenser mot övrigt totalresultat samt i den separata reserven (2009-2011). Omräkningsreserven redovisas i sin tur i noten om eget kapital under förändring av valutakursdifferenser mellan 2002-2004, i noten för andra reserver under 2005 och i noten reserver i eget kapital under 2006-2011.

Mellan 2002-2011 redovisar koncernen en analys av nettolåneskulden i balansräkningsanalysen som visar påverkande faktorer påverkan: omräkningsdifferenser, kassaflöde från den löpande verksamheten inklusive investeringar, ränta, förvärv och försäljning av företag, nyemission, lån, pensioner och utdelning, etc.

Mellan 2004-2011 uppvisar Nobia tabell över respektive valuta som omräknas samt balansdagens kurs och den årliga genomsnittskursen för respektive räkenskapsår.

Nobia omräkningssäkring

IAS 39 tillämpas först den första januari 2005 utan krav på omräkning av 2004 för jämförbarhet. Dock sker inom Nobia ingen säkring av eget kapital under perioden 2002-2011.

5.6.3. Nobias ändringar i redovisningsstandarder

Nobia tillämpar det frivilliga undantag som finns i IFRS 1, enligt vilket ackumulerade kursdifferenser från omräkning av dotterbolag till SEK (koncernens redovisningsvaluta) har nollställs per den första

januari 2004, och ingår i bundna respektive fria reserver i "övrigt-raden". Ackumulerade omräkningsdifferenser särredovisas inom eget kapital från och med den första januari 2004.

Ändringen i IAS 39 avseende säkringsredovisning för kassaflödesäkringar av prognosticerade transaktioner tillämpas från 2005 även om ändringen trädde i kraft den första januari 2006.

Datum för ikraftträdande för IAS 21 är den första januari 2006. I årsredovisningen från 2005 bedöms dessa ändringar inte få någon redovisningsmässig effekt på Nobias koncernredovisning, men kunna leda till att mer detaljerad information lämnas.

Ändrad IAS 1 ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas från första juli 2012, med retroaktiv verkan. Denna ändring ska innebära att omräkningsdifferenser och vinster/förluster på kassaflödesäkringar ska redovisas i en egen kategori i övrigt totalresultat.

5.6.4. Nobia - upplysningar

Nobiakoncernen redovisar redan från år 2002 och framåt storlek på valutakursdifferenser vilka påverkar resultatet respektive det egna kapitalet, vilket innebär att upplysning punkt 52 i IAS 21 uppfylls redan under tiden då RR 8 tillämpas för redovisning av valutaeffekter. Vidare poängterar koncernen tidigt att kontinuerlig kontroll över IFRS utveckling av standarder sker för att konvertering enklare skall kunna genomföras 2005. Inte heller i Nobias finansiella rapporter kan förutsättningar för klassificering av självständig/integrerad utlandsverksamhet utläsas.

Redovisningsprinciper som används vid omräkning av transaktioner samt utlandsverksamheter redovisas öppet i Nobias finansiella rapporter för samtliga granskade år. Information lämnas även om redovisning av utlandsverksamheter verksamma i höginflationsländer.

Akkumulerade kursdifferenser vid årets ingång samt utgång återfinns även i koncernens balansräkning för samtliga granskade år. Nobia uppfyller därmed såväl upplysningskrav 35 som 36 för RR 8.

Gällande omklassificering av utlandsverksamheter och upplysningskrav 37 för RR 8 kan författarna inte finna grund till att detta krav är relevant för Nobiakoncernen under åren 2002-2004.

Vidare lämnar koncernen information om väsentliga valutakurseffekter vilka inträffat efter balansdagen och även information om valutapolicyn som tillämpas inom koncernen. Valutapolicyn är decentraliserad till respektive affärsområde inom koncernen.

Viktiga valutor samt flöden för koncernen återfinns i not i samtliga finansiella rapporter. Valutaexponeringen bryts i årsredovisningen ner på olika finansiella risker och Nobia uppfyller upplysningskrav 39 för RR 8 väl. Informationen i koncernens årsredovisningar är konsekvent utformad, även om den stundtals är svår att följa och genom tillämpning av dessa förutsättningar blir redovisning av valuta jämförbar över tid inom Nobia samt även jämförbar med andra koncerner vilka är utsatta för valutaexponering.

Akkumulerade valutakursdifferenser redovisas i en särskild post i koncernens eget kapital, och eftersom storlek på valutakurseffekter vilka redovisas över resultatet och även effekter vilka redovisas i rapport över totalresultat återfinns i koncernens finansiella rapporter uppfyller Nobia P.52 för upplysningar enligt IAS 21.

Rapporteringsvalutan är för koncernen samma som den finansiella valutan och P.54 - 57 är inte helt relevant för Nobia.

5.7. Kappahl

Kappahl är ett stort detaljhandelsföretag som börsnoterades den 23 februari 2006. Koncernen har dotterföretag/försäljningsföretag i Sverige, Norge, Finland, Tjeckien samt Polen, och produktionskontor och/eller inköpskontor i Kina, Bangladesh, Indien, Turkiet, Litauen, Ukraina, Turkiet och Hong Kong och företaget handlar med/omräknar valutor från samtliga dessa länder. Största inköpen görs i USD och sedan EUR och den största försäljningen förutom svenska kronor är i NOK och sedan i PLN. Kappahl försöker öka inköpen från lågkostnadsländer samt minska antalet leverantörer.

Från och med år 2002 och fram till årsredovisningen för år 2004 redovisar Kappahlkoncernen i enlighet med ÅRL samt rekommendationer och allmänna råd från normgivande organ. Koncernredovisningen upprättas under dessa år enligt RR 1:00. För redovisning samt omräkning av poster i utländsk valuta använder koncernen RR 8 *Effekter av ändrade valutakurser* för samtliga årsredovisningar under åren 2002-2004.

Med start den 20050101 tillämpar Kappahlkoncernen IFRS regelverk vid koncernbokslut. Koncernens tidigare redovisningsprinciper sammanfaller på många områden med redovisningsprinciper antagna genom IFRS. Moderbolagets funktionella valuta är bestämd till SEK. Koncernens och moderbolagets presentationsvaluta är SEK. För dotterföretag, vilka ingår i Kappahlkoncernen är funktionell valuta den lokala valutan i respektive land (2005-2011).

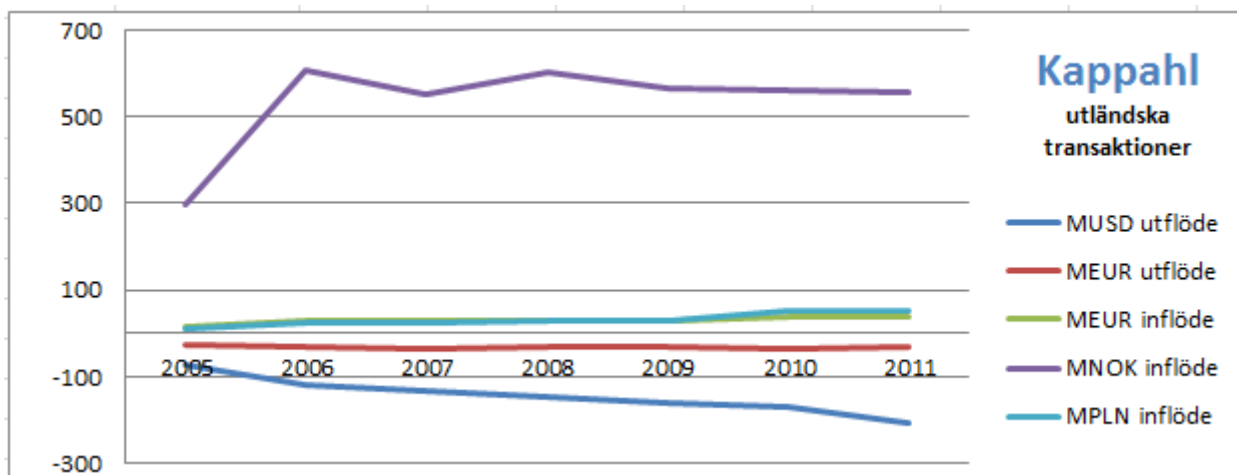
I årsredovisningen för 2006/2007 uppger koncernen även tillämpning av IFRIC och för räkenskapsår 2007/2008 använder koncernen kompletterande normgivning genom RFR 1 *Kompletterande redovisningsregler för koncerner* (2006/2007-2010/2011).

Koncernen tillämpar säkringsredovisning för att reducera risk i framtida kassaflöde till följd av valuta- och räntenivåer. Vid användande av IAS 39 uppstår ingen effekt på eget kapital. Effekterna av IAS 39 har under 2005 varit marginella (2005).

5.7.1. Kappahls transaktioner i utländsk valuta

Kappahl redovisar Transaktioner i utländsk valuta under Not 1 - Redovisningsprinciper.

Då koncernens verksamhet bedrivs genom dotterföretag i flera olika länder sker exponering för olika typer av valutarisker beroende på att inköp till stor del sker i ett flertal främmande valutor. Den största delen av koncernens varuinköp görs i USD, vilket gör att den viktigaste transaktionsexponeringsfaktorn är dollarkursens förändring. Betalningsutflödet sker till störst del i USD och sedan i EUR medan betalningsinflödet till störst del sker i NOK och även i viss mån i PLN. Från 2005 redovisar koncernen årligen nettovalutaflödena för de viktigaste valutorna, enligt diagrammet med flera Y-värdeaxlar: (Bilaga 8(a)).

Kappahl utländska transaktioner
Egen bearbetning av Kappahls årsredovisningar

Innan 2005 omräknas fordringar och skulder i utländsk valuta enligt RR 8. Omräkningen sker till balansdagens kurs, med undantag för långfristiga monetära mellanhavanden med självständig utlandsverksamhet. I dessa fall används anskaffningskurs. Kursdifferenser ingår i rörelseresultat eller bland finansiella poster beroende på om tillgången eller skulden är rörelserelaterad. I årsredovisningarna redovisas beräknat framtida nettoflöde av utländsk valuta som säkras med terminskontrakt.

Från 2005 omräknas transaktioner i utländsk valuta till den funktionella valutan för den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Monetära tillgångar och skulder omräknas till funktionell valuta

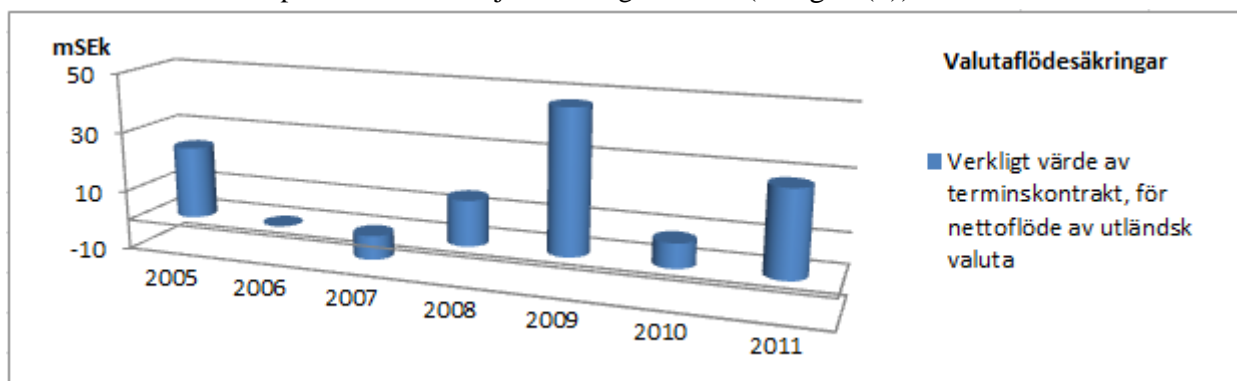
till balansdagens kurs. Omräkningsdifferenser redovisas i resultaträkningen. Gällande icke-monetära tillgångar och skulder, då redovisning sker till anskaffningsvärden, sker omräkning till transaktionstillfallets valutakurs. Då redovisning sker till verkliga värden, sker omräkningen till värderingspunktens valutakurs.

Omräkningsdifferenser för icke-monetära tillgångar och skulder redovisas på samma sätt som övrigt värdeförändringen på tillgången eller skulden.

Kappahls transaktionssäkringar

Denna transaktionsexponering påverkar koncernens rörelseresultat. Kappahls finanspolicy stadgar att flöden upp till 12 månader kan säkras (2005-2011).

Valutaexponeringen avseende framtida prognosticerat nettoflöde av utländsk valuta säkras med terminer och optioner under hela undersökningsperioden. Dock återfinns kvantitativ information för åren endast gällande nettobelopp för valutaterminskontrakt. En sammanställning av koncernens verkliga värde på valutaterminskontrakt används för att säkra det prognosticerade nettoflödet av utländsk valuta. Under perioden visas följande i diagrammen: (Bilaga 8(b))

Kappahls terminskontrakt för säkring av valutanellettoflödet
Egen bearbetning av Kappahls årsredovisningar

Terminskontrakt vilka används för säkring av prognosticerade transaktioner tillhör en typ säkringsinstrument som benämns kassaflödesäkringar. Gällande det totala beloppet för kassaflödesäkringar visar observationen att det finns både i rapporten för förändring av eget kapital och i rapporten för övrigt totalresultat åren 2010 och 2011, och för 2004 till 2009 i säkringsreserven i eget kapital.

Terminen eller optionen redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Värdeförändringarna ackumuleras som vinst eller förlust i säkringsreserven i eget kapital.

Den ackumulerade värdeförändringen överförs sedan till resultaträkningen för att matcha resultateffekter från den säkrade transaktionen.

5.7.2. Kappahls omräkningsexponering

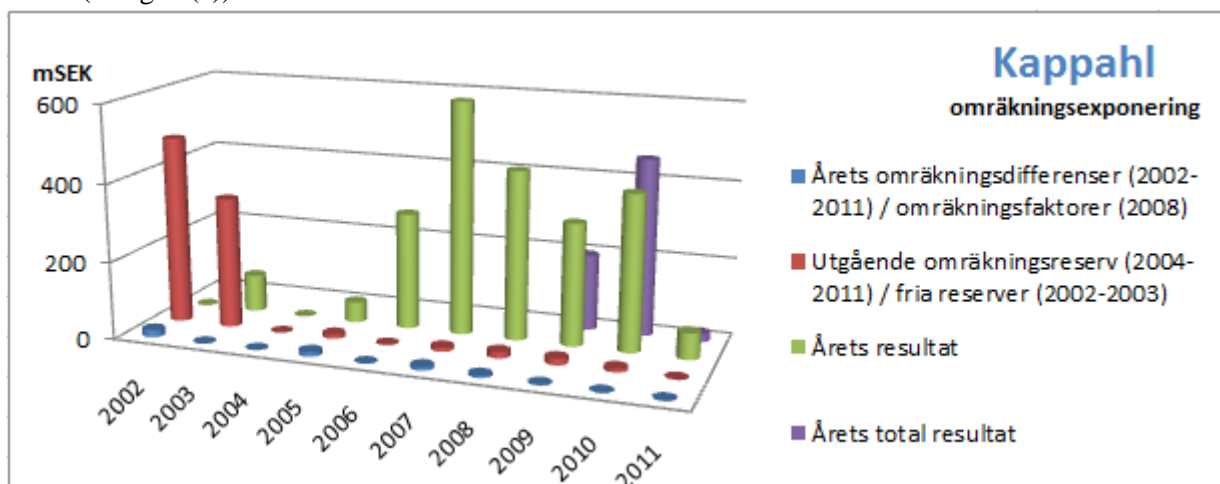
Utländska nettotillgångar i koncernen är fördelade på samtliga av koncernens vanligaste valutor: NOK, EUR, PLN, CZK samt även HKD.

Kappahl är en koncern tillhörande "helintegrerade kedjor med kontroll över hela processen från idé och design till butik". Koncernen har även en koncerngemensam integrerad inköp- och logistikfunktion. Detta gör kedjorna snabbare och bättre anpassade avseende att möta nya trender, köpbeteenden och förändringar i kundkrav.

Kappahl är ett exempel på en koncern som endast använder dagskursmetoden för omräkning av utländska verksamheter till rapporteringsvalutan SEK, under hela den undersökta perioden. Följande

diagram visar en sammanfattning av redovisningen av företags omräkningsdifferenser under 2002-2011: (Bilaga 8(c))

Kappahl omräkningsdifferenser 2002-2011,
Egen bearbetning av årsredovisningarna, 2002-2011.

Gällande redovisning av omräkningsdifferenser i årsredovisningar:

- Mellan 2002-2004, tillämpas RR 8 för omräkningen. För självständiga utlandsverksamheter sker omräkning enligt dagskursmetoden och uppkomna kursdifferenser redovisas direkt till eget kapital. Beloppet för omräkningsdifferenserna redovisas endast i förändringsnoten i eget kapital. Vid avyttring av en självständigt driven utlandsverksamhet realiserar ackumulerade omräkningsdifferenser efter avdrag för eventuell valutasäkring i koncernens resultaträkning.
- Mellan 2005-2011, redovisas årets omräkningsdifferenser endast i eget kapitalförändringsnoten. Omräkningsreserv redovisas som egen post i balansräkningen.
- Mellan 2010 och 2011 redovisas årets omräkningsdifferenser också i övrigt totalresultat i resultaträkningen.

För tillgångar och skulder i utlandsverksamheters finansiella rapporter, inklusive goodwill samt andra koncernmässiga över- och undervärden sker omräkning till SEK för balansdagens kurs. Poster i resultaträkningen omräknas till SEK för en årlig genomsnittskurs som approximerar valutakursen vid respektive transaktionstidpunkt. Omräkningsdifferenser för utlandsverksamheter redovisas direkt mot koncernens eget kapital (2005-2009) och övrigt totalresultat (2010-2011), som en omräkningsreserv. Där redovisas också omräkningsdifferenser i samband med utländsk nettoinvestering. Vid avyttring av en utlandsverksamhet realiserar hänförliga ackumulerade omräkningsdifferenser för respektive verksamhet, efter avdrag för eventuell valutasäkring i koncernens resultaträkning (2005-2010/2011).

Kappahl omräkningssäkring

Valutakursrörelser påverkar det konsoliderade resultatet samt eget kapital vid omräkning av delar av koncerner vilka inte redovisar i SEK. Denna valutarisk benämns omräkningsexponering och valutasäkras inte eftersom koncernen vill undvika oönskade effekter i resultaträkningen (2005-2011). Innan 2005 valutasäkrades nettoexponeringen, dock specificeras inte beloppet. Säkringen sker med terminer och optioner.

5.7.3. RR8 vs. IAS 21 och andra upplysningar

Under perioden 2002-2004, lämnar Kappahl inte upplysning om hur klassificering av självständig/integrerad utlandsverksamhet genomförts.

Det finns ingenting i årsredovisningarna som visar att Kappahl bedriver verksamhet i länder med höginflation före 2005. Företaget började börsnoteras 2006, men redan under 2005 hade företaget börjat att

frivilligt tillämpa IFRS inklusive IAS 39. Någon specifikation om användning av IAS 21 ges inte under 2005 men företaget använder funktionella valutor för samtliga primära ekonomiska miljöer där dotterbolag bedriver verksamhet.

Kappahl Holding förvärvade Kappahl AB den 31 december 2004. Goodwill och varumärke uppkom i samband med förvärvet av koncernen i december 2004. Perioden 2005-2011 omräknas goodwill och andra koncernmässiga över- och undervärden till SEK för balansdagens kurs och inte enligt valutakursen vid förvärvstillfället.

5.8. Ändrade valutakurser mot SEK

För att kunna analysera effekter av ändrade valutakurser i redovisningen för samtliga ovan presenterade företag under perioden 2002-2009 behövs också en översiktsbild över förändringen av dessa kurser gentemot SEK.

Då SEK jämförs med USD observeras att kurvan för USD har haft en lägstupunkt under 2002 och 2009 och en högstupunkt under 2008. Innebörden är att USD blev starkare i jämförelse med svenska kronan 2002 och 2009 och att den blev svagare i jämförelse med kronan under 2008. Under hela perioden har det brittiska pundet och den svenska kronan utvecklats likartat, men även en försvagning av det brittiska pundet observeras under 2003, 2006, 2009 och 2010. Euron har förstärkts jämfört med SEK under 2009 för att sedan återgå till den svagare nivån. Den kanadensiska dollarn har följt en förstärkande trend gentemot kronan sedan 2004 och försvagades lite under det sista undersökta året, 2011. Ingen av dessa valutor har stora svängningar i jämförelse med den svenska kronan. En sammanställning av utvecklingen för USD, GBP, EUR och CAD finns i diagram (a) i bilaga 9.

Nordiska valutor - danska och norska kronan (DKK och NOK) samt polska zlotyn (PLN) och turkiska liran (TRY) har utvecklats än mer likartad mot den svenska kronan än tidigare jämförda valutor. Under 2004 finns dock en betydligt svagare NOK, PLN och även TRY. Under 2008 finns en förstärkt PLN och för 2009 en förstärkt DKK. 2010 och även ytterligare under 2011 försvagas samtliga dessa valutor mot svenska kronan. En sammanställning av utvecklingen för DKK, NOK, PLN och TRY finns i diagram (b) i bilaga 9.

Även andra länder i Europa har valutor som utvecklas ganska likartat SEK. LVL, LTL, MDL och CZK är valutor som vissa av studiens undersökta koncerner exponeras mot. Mellan 2003 och 2004 var den svenska kronan väldigt starkt jämfört med CZK, sedan började CZK förstärkas gentemot kronan. Under 2008 och än mer för 2009 förstärktes CZK, MDL och även LTL mot den svenska kronan. 2010 och 2011 förstärktes till viss mån den svenska valutatan till ungefär den nivå den höll under 2007. En sammanställning av utvecklingen för LVL, LTL, MDL och CZK finns i diagram (c) i bilaga 9.

Gällande Ryssland samt länderna i Asien är valutasvängningarna mycket kraftigare i jämförelse mot SEK och därför är exponeringen mer betydande. En tids jämförelse mellan svenska kronan och ryska RUB, HKD, CNY samt INR hämtas från siten *Oanda* i diagram (d) i bilaga 9. År 2002 visar en svagare krona i jämförelse med alla dessa valutor, men efteråt är trenden en starkare krona på lång sikt. 2004 och 2011 visar svaga RUB, HKD, CNY och INR. 2008 visar svaga HKD, CNY och INR och 2009 en svag RUB.

5.9. Teorin utifrån en användares synpunkt

Mikael J Pettersson är en person som har en viktig funktion i SKF och han har varit snäll att upplysa oss om hans syn på skillnaden mellan MIM-metoden och dagskursmetoden. Han är chef för utarbetandet av koncernens finansiella rapportering, alltså Group Financial Reporting Manager av SKF Group Headquarters i Göteborg.

Hans svar är att balansdagens kurs används när omräkning sker från SKFs dotterbolags funktionella valuta till SEK men att däremot MIM metoden används då "sourcevalutan" i ett dotterbolag inte är samma som den funktionella valutan.

Han exemplifierar även med ett dotterbolag i USA. SKF-dotterföretaget har USD som funktionell valuta. Om dotterföretaget köper en maskin från Tyskland, får företaget ett belopp i EUR, exempelvis 10000 EUR. I det här fallet menar Mikael att "sourcevalutan" är EUR. Enligt Mikael, är detta just en exemplifiering av MIM-metoden.

Enligt MIM-metoden beräknade Mikael det historiska värdet i bolaget till 10000 EUR, omräknat i dollar till 12800 USD.

Fortsättningen är att en omräkning sker vid varje månadsbokslut. Den här gången är det inte en omräkning till USD, alltså dotterbolagets funktionella valuta, men en omräkning från USD till koncernens rapporteringsvaluta vilken är SEK. Omräkningen sker enligt balansdagens kurs. Detta var med andra ord en beskrivning av dagskursmetoden.

Vad Mikael har påpekat är, utan att ha gjort någon analys, var att hans gissning är att transaktioner i "sourcevaluta" som inte är samma som den funktionella valutan är vanligt i deras stora koncern. Hans slutsats var att båda metoderna används och att jämförelse inte kan ske eftersom metoderna avser två olika saker.

En annan person vi har haft kontakt med jobbar för Cinnoberkoncernen. Staffan Thelin svarar på vilka trender det varit i valutaomräkningsområdet under de senaste åren. Staffan hänvisade till Cinnober och sa att "efter Lehman kraschen 2008 har valutafluktuationerna varit extrema historiskt sett". Gällande framtiden kunde han inte säga något om vart trenden pekar.

Enligt Staffan, är det för Cinnober självklart att balansräkningen omräknas till dagskurs men i resultaträkningen används en genomsnittlig valutakurs (riksbankens) för perioden för de monetära flödena, vilket är en beskrivning av dagskursmetoden, med en fördelning på monetära och icke-monetära poster.

6. Analys

I kapitel sex lägger författarna fram analys och diskussion kring information som framkommit i föregående kapitel. Såväl kapitel 4, Teori som kapitel 5, Empiri diskuteras här närmare och sammankopplas.

Samtliga granskade koncerner lämnar en omsorgsfull och noggrann beskrivning om vilka metoder som används vid transaktionsomräkning men även vid translationsomräkning. Informationen är oftast tydlig och återfinns lätt i finansiella rapporter för respektive år.

Inom studiens ramar har fem stora noterade koncerner samt en mindre onoterad koncern granskats och analyserats avseende valutaexponering. Störst skillnad i finansiella rapporter och information om valutaexponering är skillnader som föreligger i jämförelse mellan granskade omfattande koncerner och den granskade koncernen av mindre omfattning, men även med hänsyn att den mindre koncernen i denna studien inte är noterad.

För NCC, SKF, Nordea, Nobia samt KappAhl, vilka är omfattande koncerner märks trenden att för varje år utveckla koncernens finansiella rapporter. Årsredovisningen blir varje år mer omfattande och tar upp fler och fler sidor, så även redovisningen av valutaeffekter. Mer informativ text och fler diagram presenteras i princip årligen (vissa undantag finns). Fler, mer relevanta och mer informativa diagram uppvisas avseende valutaexponering samt säkringsredovisning för samtliga fem noterade koncerner i studien. Information avseende omräkningsmetoder uttrycks på samma sätt, gällande såväl transaktionsexponering som translationsexponering.

Försök till harmonisering har under tidigare år lett till en implementering av IFRS för koncerner noterade vid svensk börs samt för flertalet andra EU-medlemsländers noterade koncerner år 2005. För åren 2005 - 2011 inom studiens ramar har en harmonisering mellan granskade koncerner skett. Då studiens resultat visar på en trend av ökad harmonisering för och mellan koncernerna inom studiens ramar skulle resterande EU-medlemsländers noterade koncerner vilka redovisar i enlighet med IFRS även kunna vara mer harmoniserade än tidigare.

6.1. Valutaexponeringsvalutor klassificering

I såväl teorin som i praktiken har valutaexponeringen tre diskussionsområden: nuvärdesberäkningar av företagets verkliga värde orsakade av oväntade valutakursändringar (verksamhetsexponering), osäkerhet på värdet av kontrakterade framtida betalningströmmar (transaktionsexponering) samt förändringar av företagets eget kapital som berör konsolideringen av utländska nettotillgångar på balansdagen (bokslutsexponering).

Beträffande koncernexemplet kan författarna argumentera för att valutorna för vilka ett företag exponeras kan klassificeras utifrån valutaexponeringens klassificering. Författarna skiljer då mellan transaktionsexponeringsvalutor och omräkningsexponeringsvalutor. Det här är en klar avgränsning mellan två sorters valutakurser vilka översätter två olika sorters exponeringar och resonemanget stöds även av exemplet enligt mailintervjun med Mikael J Pettersson. Exemplet där ett dotterbolag i USA köper en maskin från Tyskland och faktureras i "source" valutan EUR, omräknar den till den funktionella valutan USD, och igen vid varje månadslut till presentationsvalutan SEK, enligt balansdagens kurs. Där sker ett initialt erkännande av transaktionen med spotväxelkursen mellan den funktionella valutan och den valuta Mikael J Pettersson omnämner som "sourcevalutan" (alltså den lokala valutan).

Omräkningen på bokslutsdagen visar i exemplet ett omräkningsbehov som kan vara olika beroende på om det gäller en koncern eller ett dotterbolag. Även klassificeringen av dotterföretaget som självständigt eller integrerat spelar in. Alltså, inom en och samma koncern brukar två typ av exponeringar existera samtidigt, vilka även kan refereras till olika valutor.

6.2. Företag som handlar i flera valutor

I denna studie granskas svenska koncerner. Utifrån avsnittet med svenska koncerner med dotterbolag i utlandet samt bilaga 2, framgår att den största andelen av alla svenska koncerner som har dotterbolag i

utlandet utgörs av branscherna parti- och detaljhandel samt tillverkning. Antalet anställda i Sverige och i utlandet är även störst inom dessa två branscher. En annan betydande bransch är kredit- och försäkringsbranschen vilken klassificeras på tredje plats avseende antal anställda samt plats fem gällande antal företag med dotterbolag i utlandet. Från tabellen i bilaga framgår också att vissa andra branscher som verkar inom mer begränsade områden verkar ha en egen kategori i klassificeringen. Så är även fallet med byggbranschen som har lite mer än en procent anställda av totala anställda i företag med dotterbolag utomlands.

6.3. Transaktionsexponeringens valutor

Den här kapitlet visar valutorna för transaktionsexponeringen för samtliga granskade koncerner. Varje koncern diskuteras avseende valutakursförändringarnas påverkan gällande påverkad typ av transaktion och omfattning.

1. Byggbranschens exempel: NCC - diagram av nettoutflödet i olika valutor uppvisar stora belopp. Orsaken är inköp men även räntor på tidigare upptagna lån. Detta kopplas till teorin enligt Wramby och Österlund där författarna observerat att förutom material, halvfabrikat och tjänster som betalas i andra valutor så betalar vissa byggbolag räntor för stora lån.

EUR är den viktigaste transaktionsexponeringsvalutan. Valutan relateras till nettoutflödet genererat av inköp, men också stora ränteutbetalningar. Ränteutbetalningarna till störst del i början av den undersökta perioden.

Inköpen sker i andra valutor nämnda i empirin, och eftersom flödet inte visas för samtliga år i alla valutor och ibland endast det totala nettoflödet anges kan författarna inte veta exakt vad exponeringen för varje valuta är. Men med hjälp av OANDA, vet författarna att EUR förstärktes 2008, 2009 och 2010, med den mest omfattande förstärkningen under 2009. Med hänsyn till detta kan författarna argumentera för att det reflekteras i det totala betalningsinflödet 2008-2010 där diagrammet visar lägre nivåer. Även andra nämnda valutor hade förstärkts i jämförelse med SEK under samma period. Störst förstärkning skedde dock under 2008 (PLN) och 2009 (DKK, NOK, USD). USD har dock även en stark deprecieringspunkt under 2008 och detta kan en möjlig förklaring till att det dröjde ett år till för att nettoutbetalningarna skulle nå väldigt låga nivåer. En återgång till högre utbetalningar under 2011 kan förklaras med samma resonemang eftersom samtliga nämnda valutor försvagades i jämförelse med SEK år 2011.

2. För **SKF** kommer största nettovalutaflödet i utländsk valuta från USD och EUR som genereras av transaktioner inom den europeiska marknaden, men även i stor utsträckning av export till Nordamerika och Asien. Andra tillräkneliga valutor för transaktionsexponering är AUD, CAD, NZD, SGD, THB samt ZAR. Dessa varierar mest relaterat till USD samt mot EUR och SEK.

Från diagrammet observeras en stadigt stigande trend för diskuterade valutaflöden under hela den granskade perioden vilket stämmer med koncernens mål för försäljningsökning. Orsaker kan vara koncernens storlek och dess kända varumärke.

Från diagram kan utläsas att inflöde från CAD varit större för 2003 samt 2004 men även mycket stora avseende år 2011. Orsaken till det ökade valutaflödet i CAD är med stor sannolikhet deprecieringen av CAD under dessa år avseende historiska valutakursen för CAD (diagram, bilaga 9). Utöver inbetalningar i CAD finns även inbetalningar i USD, vilka är stigande oavsett förstärkningen av USD under 2009 och försvagningen för USD under 2004 och 2008. Utbetalningar i EUR har på senare tid ökat. Detta möjligtvis eftersom även produktionsprocessen sprider kostnader mer globalt. För utflödet i SEK observeras ingen särskild trend utan endast en svag variation.

Förutom flödet för den kommersiella exponeringen har koncernen en finansiell exponering vilken utgår från lån samt finansiella placeringar.

3. Transaktionsexponeringens valutautveckling för Nordea uppfattas av författarna som saknandes/för svårbegriplig för författarnas existerande kunskapsnivå och har därför inte analyserats.

4. Den väsentliga delen av intäkterna för **Cinnober** är i GBP, USD samt EUR och en del är transaktionsbaserade. Utvecklingen i nettoflödet för GBP, USD samt EUR ges inte, och kan därigenom inte vidare analyseras.

5. Inom **Nobia** är transaktioner vilka påverkas av valutaändringar kommersiella och finansiella. Gällande det kommersiella flödet, sker omräkning till SEK för utländska transaktioner i

valutorna EUR, NOK, USD, CHF och GBP, men även DKK och CAD. Av dessa, är koncernens två viktigaste valutor för EUR och NOK vilka står för den väsentliga delen av försäljningen i annan valuta än det producerande landets funktionella valuta, som för Nobia är SEK.

För år 2008 minskar årets resultat dramatiskt i jämförelse med tidigare år, och fortsätter även under 2009 att minska dramatiskt trots att koncernen under 2008 och 2009 registrerar mycket stora belopp för det utländska valutanefflödet. 2009 är kronan starkare än andra europeiska valutor, inklusive NOK och EUR vilket kan vara en av orsakerna till det minskade årsresultatet. En ökning av transaktionernas säkrade andel under 2010 och 2011 kan vara företagets svar på den ökade osäkerheten i miljön för driften av verksamheten.

6. **Kappahl**koncernens största inbetalningar är i valutorna NOK, PLN och SEK, eftersom, borträknat Sverige, så sker försäljning av flest plagg i Norge och Polen. Kostnadseffektiv produktion innebär produktionsenheter i Kina, Bangladesh, Indien, Turkiet, Litauen och Ukraina, vilket stämmer med att koncernens största utbetalningar uttrycks i USD för lågkostnadsproduktionen i Asien och bara ett fåtal görs i EUR, också för lågkostnadsproduktion, men i Östeuropa.

Utländska utbetalningar i USD har mer än dubblats under en nioårsperiod, medan utbetalningar i EUR inte har det. Inbetalningarna har också ökat starkt under 2006, men efteråt följer en minskande trend med viss säsongsvariation för NOK, och en svag ökning för PLN och EUR. År 2009 förstärktes USD en hel del och även EUR jämfört med SEK. Det betyder att koncernen betalat ett mervärde avseende utländska utbetalningar. Trots det har Kappahl ökat sina utbetalningar i USD och fortsätter även göra så under 2011.

6.4. Redovisningsprinciper för transaktioner i utländsk valuta samt utländska tillgångar och skulder

Samtliga koncerner redovisar information i not avseende redovisningsprinciper för transaktioner i utländska valutor och även för utländska tillgångar och skulder. Vissa olikheter finns dock, både i vilken information som delges och även gällande redovisningsprinciper:

1. För **NCC**, diskuteras fordringar och skulder i utländska valutor i redovisningen under Finansiella instrument. Dessa omvärderas till balansdagens kurs och differenserna redovisas i rörelseresultatet för operativa poster och i finansnettot för finansiella poster. Differenser för omräkningar av skulder som tas som säkringsåtgärd av nettoinvesteringar redovisas i eget kapital.

2. För **SKF**, sker redovisning av respektive transaktion i den utländska valutans kurs. Tillgångar, skulder, lån och placeringar omräknas för balansdagens kurs. Differenser redovisas i övriga rörelseintäkter/rörelseskulder då tillgångar/skulder är rörelserelaterade, övriga ingår i finansiella intäkter/skulder.

3. I **Nordeas** årsredovisning ges en definition av den utländska valutans kurs i relation till den funktionella valutans kurs. Transaktionerna regleras till transaktionsdagens valutakurs eller andra kurser. Reglering till andra kurser redovisas i en speciell post i resultaträkningen.

Årsredovisningarna beskriver också hur transaktioner samt monetära tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs. Icke-monetära tillgångar och skulder nämns inte och det kanske beror på att Nordea är en kredit- och försäkringsverksamhet. För resultaträkningens poster tillämpas årets genomsnittskurs. Detta är en exemplifiering till av dagskursmetoden.

4. **Cinnober** är den enda koncern i denna undersökning som endast redovisar valutaomräkningar enligt RR 8, avseende hela perioden. Fordringar samt skulder i utländsk valuta redovisas till balansdagens kurs eller avtalade terminkurser då de är säkrade. Säkrade försäljningsintäkter avräknas också enligt terminkurs.

Orealiserade kurseffekter för kortfristiga skulder samt fordringar redovisas i övriga rörelseintäkter och finansiella kurseffekter redovisas i resultat från finansiella investeringar. Långfristiga monetära mellanhanden med självständig utlandsverksamhet omräknas till anskaffningskurs. Koncernen följer alltså dagskursmetoden för omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta kontinuerligt under samtliga granskade år. Detta innebär att finansiella poster avseende valutaexponering inom företaget går att jämföra över tid och även mellan Cinnober och andra koncerner vilka omräknar valuta enligt samma metod.

5. **Nobia** redovisar fordringar och skulder i utländsk valuta i not. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs. Omräkningar redovisas i rörelseresultat eller finansnetto beroende på om fordringarna och skulderna är rörelserelaterade eller inte.

6. **Kappahl** redovisar transaktioner i utländsk valuta i not. För Kappahl omräknas transaktioner i utländsk valuta till den funktionella valutan för transaktionsdagens valutakurs. Monetära tillgångar och skulder omräknas till funktionell valuta till balansdagens kurs. För icke-monetära tillgångar och skulder sker omräkning till transaktionstillfallets valutakurs eller till verkligt värde till värderingspunktens kurs beroende på om värdering skett till anskaffningsvärde eller verkligt värde.

Omräkningsdifferenser för monetära tillgångar redovisas i resultaträkningen och för icke-monetära tillgångar och skulder sker redovisning på samma sätt som den övriga värdeförändringen på respektive tillgång och/eller skuld. Detta visar på att koncernen tillämpar MIM-metoden.

6.5. Säkring av transaktioner

Alla undersökta koncerner säkrar transaktioner. Man kan argumentera att val av transaktions-säkringsmetod orsakas av den valutaportfölj som ger exponeringen. Om koncernen exempelvis har valutor i länder där valutorna utvecklas mot varandra, då passar det bra med netting och matchning. Annars verkar flera av koncernerna göra kassaflödesäkringar i form av terminer för det kommersiella flödet och valutaswappar för säkring av det finansiella flödet.

1. **NCC** tillämpar kassaflödesäkringar både för kontrakterade samt prognostiserade transaktioner. Eftersom årsredovisningar delger den totala summan avseende dessa terminkontrakt går det inte att skilja på prognostiserade och kontrakterade transaktioner. Kassaflödesäkringarnas utdelning på tillgångar och skulder i balansräkningen i diagrammet år 2008 verkar ha en väldigt hög siffra avseende tillgångar. Detta kan bero på att det kontrakterades mer säkringar på tillgångar i utländsk valuta eller att det fastställda värdet enligt den fastställda kursen blev högre än vanligt.

2. För **SKF**, säkras interna transaktioner med matchning och netting mot varandra samt olika typer av derivat. Nettointäkter säkras med terminer och optioner. Lån i EUR bedöms farligare än lån i SEK avseende verkligt värde och därför säkras lån med valutaswappar.

3. **Nordea** säkrar framtida betalningar av ränta och kapitalbelopp i utländsk valuta med hjälp av kassaflödesäkringar (valutaränteswappar). Kassaflödesäkringarna redovisas i förändringen av eget kapital. Den effektiva säkringen redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i reserven för verkligt värde för kassaflödesäkringar i eget kapital. Den ineffektiva delen av vinsten eller förlusten på säkringsinstrumentet redovisas i resultaträkningen i posten "Nettoresultat av poster till verkligt värde".

4. **Cinnober** valutasäkrar löpande stora kända valutaflöden upp till ett års sikt.

5. För **Nobia**, sker säkringen av företagets transaktioner till 100 % för kontrakterade flöden och upp till 80 % för prognostiserade flöden. Kommersiella flöden skyddas med valutaterminkontrakt och det finansiella flödet genom swappar.

6. För **Kappahl**, säkras framtida prognostiserade nettoflöden av utländsk valuta med terminer och optioner (typ kassaflödesäkringar). Kassaflödesäkringar redovisas i eget kapital under säkringsreserven. Terminen eller optionen redovisas i balansräkningen till verkligt värde. Värdeförändringarna ackumuleras som vinst eller förlust i säkringsreserven i eget kapital, innan överföring till resultaträkningen för att matcha resultateffekter från den säkrade transaktionen.

6.6. Valutor och andra påverkande faktorer för omräkningar till presentationsvalutan

1. Vad författarna uppmärksammat för **NCC** är omräkningsdifferenserna från år 2008 och 2010. År 2008 står möjligen för de största positiva omräkningsdifferenserna och 2010 har den mest extrema siffran, alltså det största negativa talet under perioden. Anledningen måste sökas i den för **NCC** vanligaste omräkningsexponeringsvalutan, vilken är EUR. 2008 började EUR förstärkning gentemot SEK, alltså SEK nedgång. Enligt dagskursmetoden skapas dock en kursvinst på den utländska nettotillgångens förändring. Det stämmer precis med teorin. Året efter föll SEK ytterligare

mot EUR, och en fortsatt kursvinst, om än något mindre uppkom. Anledningen måste då sökas i andra omräkningsexponeringsvalutor NCC använder utöver EUR. Dessa är DKK och NOK, men det finns även andra valutor som omräknas, till exempel RUB, LTL, LVL, EEK. NOK, DKK, EEK, LTL och LVL har förstärkt position i relation till SEK både under 2008 och 2009 för att vara svagare under 2010 precis som EUR. Endast RUB blev svagare under 2009 och kan ha orsakat en negativ omräkningsdifferens.

2. För SKF, om flödeseffekterna var större i vissa valutor, skulle omräkningseffekter gälla världens största valutor CNY, EUR, INR, JPY, GBP och USD. Omräkningseffekterna skapas av omräkningar av balansräkningar och resultaträkningar i Kina, EMU-länderna, Indien, Japan, Storbritannien samt USA. Omräkningsdifferenser omräknas enligt dagskursmetoden med undantag för perioden innan 2005 då koncernen tillämpade MIM-metoden för ett antal länder vilka drabbades av hyperinflation.

Dessa omräkningsdifferenser kan dock inte jämföras med valutakurserna under perioden eftersom det i årsredovisningar inte framkommer vilken andel av omräkningarna som kommer från respektive valuta. Från diagrammen som sammanställer omräkningsdifferenser för samtliga alla år under den granskade perioden går det att utläsa att den största, positiva, omräkningsdifferensen fanns under 2005 och 2008. Orsaken till differensen kan finnas i kursförändringar för olika valutor under dessa år. Från diagram kan utläsas en försvagning av USD i jämförelse med svenska kronan eftersom 2008 var ett dåligt år för USD och så även 2005 med hänsyn till att USD under 2005 endast förstärktes ytterst lite efter krisen 2004. Samtidigt som försvagningen av USD har även andra valutor försvagats, såsom CAD samt GBP. Utanför västvärlden har även INR varit svagare under 2008 och intressant är även SKD. Det verkar som den svenska kronan har klarat krisen bättre än övriga valutor och även blivit stärkt.

Hade den svenska kronan vid omräkning varit starkare än övriga valutor, skulle nettotillgångarna minskat i värde och koncernen därigenom redovisat en kursförlust vid omräkningen beroende på att koncernen vid omräkning tillämpar dagskursmetoden. Ovan nämnda införlivas för 2005.

Men eftersom motsatsen har skett under 2008 måste en annan valuta bidragit till detta. Främst länder i Östeuropa samt Kina har fått stärkt valuta under 2008, och eftersom valutor i Östeuropa inte omnämnts vid omräkning av utländska verksamheter kan kursvinsten för 2008 ha orsakats av förstärkningen av CSY. Eftersom förstärkningen inte var särskilt stor blir innebörden att SKF är, eller åtminstone var, betydligt verksamt i Kina år 2008.

3. Relevanta omräkningsvalutor för **Nordea** är: EUR, SEK, DKK, NOK, USD, PLN, RUB och andra valutor i Baltiska länderna, Östeuropa och även Kina (CNY) samt Singapore (Indonesia).

År 2008 redovisar Nordea de största negativa omräkningsdifferenserna vid omräkning av utländska dotterbolag. Eftersom presentationsvalutan är EUR uppstår en sådan kursförlust enligt dagskursmetoden när EUR stiger i värde. USD, RUB och NOK hade försvagats mycket i relation till euron år 2008. Försvagningen av USD och RUB började år 2007 i relation till EUR vilket förklarar att det även 2007 finns negativa omräkningsdifferenser. År 2009 hade RUB försvagats än mer, och även PLN men koncernen redovisar positiva omräkningsdifferenser. Det kan bero på att USD och CNY var förstärkt i förhållande till EUR under 2009 och kanske också den ändrade finansieringspolicyn. Även en förstärkning av den norska kronan och den polska zloty eller andra av koncernens relevanta valutor i relation till EUR har orsakat kursvinster under andra år.

4. Från diagrammet för **Cinnober** observeras en väldigt stor negativ omräkningsdifferens år 2006. Eftersom den är relaterad till utländska verksamheter som omräknas enligt dagskursmetoden kan orsaken vara en förstärkning av den svenska kronan i relation till omräknade valutor. Det är precis vad som hänt under 2006 - vid en koll på OANDA ser författarna att valutakursen EUR och USD har blivit svagare i förhållande till SEK, dock inte med så mycket. Samtidigt har GBP varit på samma nivå. Svaret på varför skillnaden är så stor har författarna dock inte.

5. Väsentliga valutakurser för **Nobial**koncernens bokslutsexponering under perioden 2002-2011 är GBP, EUR och USD, samt två nordiska valutor, DKK och NOK. Valutorna som exponeras motsvarar koncernens försäljningsfokus på tre regioner: Storbritannien, Norden samt Kontinentaleuropa. Även inköpskontoret i Asien handlar möjligtvis i USD.

Den viktigaste påverkan i bokslutsexponeringen har dock varit i GBP under hela perioden vilket visar koncernens succé vid etableringen på den brittiska marknaden men även negativa effekter av

försvagningen av GBP, vilka observeras i störst utsträckning under 2003, 2006, 2009 samt 2010 och genererar ett negativt eget kapital. Koncernen visar intresse för orsaker vilka har bidragit till det negativa egna kapitalet eftersom nettolåneskulden analyseras.

Att skulder överstiger tillgångar vid omräkning av utländska verksamheter, verkar inte vara ett vanligt fenomen då det i övriga analyserade företag endast är Nobia som visar detta. Vidare är det bara ett exempel för undantag från huvudregeln som tidigare uppmärksammats i teorikapitlet.

Även omräkningsreserven fluktuerar dramatiskt. Inledningsvis observeras att den i början av 2004 är nollställd och för slutet av 2004 endast innehåller årets omräkningsdifferenser. Vidare observeras att omräkningsdifferenser avseende 2011 vilka härstammar från 2009 och 2010 fortfarande påverkar summan av totalresultatet.

6. För **Kappahl**, kommer de största nettotillgångarna avseende utländska verksamheters omräkningar även från Europa. Detta visas av att belopp för nettotillgångar uttrycks i NOK, EUR, PLN och CZK (Tjeckien). Även om HKD finns på listan bidrar den valutan i en väsentligt ringare omfattning.

Omräkningsdifferenser vid omräkning av utländska dotterföretag har varit relativt små för Kappahl under hela den studerade perioden, och även mer konstanta i jämförelse med andra koncerner som presenterades för andra branscher inom studiens ramar. Orsaken kan vara att just detaljförsäljningsbranschen ger mindre omräkningsexponeringsöveraskningar än exempelvis tillverkningsbranschen eller kredit- och försäkringsbranschen där omräkningsexponeringsriskerna kan tendera att vara större. En annan anledning kan vara att Kappahl inte har utländska verksamheter i höginflationsländer.

Innan 2004 redovisades ingen omräkningsreserv så det totala beloppet för ackumulerade omräkningsdifferenser saknas för åren 2002-2003. Beloppet för fria reserver innehåller annan information och är tyvärr inte tillfredsställande. Gällande rapport för övrigt totalresultat sker redovisning av denna inte förrän 2010, då inklusive år 2009 men fortfarande ett år senare än för övriga granskade koncerner. Orsaken kan vara att Kappahl fortfarande är en mindre koncern än övriga fyra diskuterade koncerner vilka i likhet med Kappahl är noterade. Samtidigt vill författarna inte fastslå att Kappahl varit långsam med andra redovisningsaspekter med hänsyn till den tidiga frivilliga tillämpningen av IFRS under 2005, alltså innan börsnoteringen vilken skedde under 2006.

6.7. Redovisning av omräkningsdifferenser

För samtliga koncerner redovisas omräkningsdifferenser likartat, enligt dagskursmetoden. Vissa små specifikationer skiljer koncern från koncern, samt att vissa koncerner även redovisar i enlighet med MIM-metoden. Det utstickande undantag finns för SKF som parallellt med IFRS redovisar enligt US GAAP.

1. Gällande **NCC**, under perioden 2002 till 2008, redovisas årets kursdifferenser i det egna kapitalet. Efter 2005 redovisas förmögenhetsförändringar direkt mot eget kapital exklusive transaktioner med bolagets ägare. Omfattningen blir förutom ingående eget kapital och förändring av omräkningsreserv också andra poster såsom verkligt värdereserv, säkringsreserv, skatt redovisad direkt mot eget kapital, och förändring av minoritetsintresset. Denna förändringen orsakas av ändrade redovisningsprinciper enligt några ändringar i den nya IAS 39 avseende regler om redovisning av finansiella instrument. Att koncernen under 2004 påbörjat beredningen för implementering av IFRS - reglerna, innebär att koncernen var beredd med förstagångstillämpningen av både IAS 39 och IAS 21, den första januari 2005. Genom detta var koncernen inställd på harmonisering.

2. För **SKF**, sker redovisning av omräkningsdifferenser i förändring av eget kapital under hela perioden och avseende den tiden redovisning även upprättades i enlighet med US GAAP (2002-2006) tillämpades också "Comprehensive Income". I enlighet med nya IFRS-regler redovisas omräkningsdifferenser i övrigt totalresultat under åren 2009-2011, samt med ett jämförelseår, 2008.

3. För **Nordea**, sker omräkningen från respektive dotterföretags funktionella valuta till EUR. Nettotillgångarna omräknas till balansdagens kurs enligt dagskursmetoden (en. *Current Rate Method*). För poster i resultaträkning används årets genomsnittliga kurs. Differenserna redovisas i koncernens eget kapital. Moderbolagets utländska valutaskulder vilka härrör från säkring av aktier i dotterbolag värderas till historisk kurs.

4. För **Cinnobers** omräkning av självständiga utländska dotterföretag, samt ibland även för dotterföretagen som finns i höginflationsländer, tillämpas dagskursmetoden i enlighet med RR 8. Integrerade utlandsverksamheter och vissa självständiga utlandsverksamheter i höginflationsländer omräknas till SEK genom MIM-metoden, också enligt RR 8.

Cinnober är den enda av studiens sex granskade koncerner som förklarar att båda metoderna används, och vad både metoderna innebär. Även om Cinnober är en mindre koncern hjälpte årsredovisningen författarna att sammanfatta metoderna. Enligt MIM-metoden omräknas tillgångar och skulder till balansdagens kurs, och icke-monetära poster och motsvarande poster i resultaträkningen omräknas till investeringskurs. Resterande poster i resultaträkningen omräknas till genomsnittskurs. Kursdifferenserna ingår i årets resultat. I enlighet med dagskursmetoden blir innebörden att respektive dotterföretags samtliga tillgångar och skulder omräknas till balansdagens kurs, samtliga resultatposter omräknas till årets genomsnittskurs och differenser redovisas direkt över eget kapital.

5. För **Nobia** sker redovisningen enligt dagskursmetoden såväl innan som efter 2005 vid implementeringen av IAS 21. Utöver att ackumulerade omräkningsdifferenser nollställs 2004 påverkar tillämpningen av redovisning enligt IFRS inte andra betydliga ändringar sett ur ett översiktligt perspektiv.

Dotterbolagens tillgångar och skulder omräknas till balansdagens valutakurs och resultaträkningen omräknas för årets genomsnittskurs. Omräkningsdifferenser redovisas i eget kapital och från 2009 även i övrigt totalresultat.

6. **Kappahls** omräkningsdifferenser uppstår vid omräkning av samtliga delar av koncernen vilka redovisar i andra valutor än koncernens redovisningsvaluta SEK till koncernens finansiella rapporter. Samma metod som tillämpas för resterande granskade koncerner tillämpas här även för Kappahl. Redovisning sker precis som för ovanstående koncerner med hjälp av dagskursmetoden, även om detta inte specificeras direkt i texten. Omräkningsdifferenser redovisas i koncernens eget kapital respektive övrigt totalresultat från och med 2010, inklusive ett år retroaktivt.

6.8. Säkring av nettoinvesteringar

Inte alla koncerner säkrar omräkningsexponering. Samtliga studiens undersökta koncerner har i den interna policyn en sådan restriktion, enligt vilken säkringen av omräkningsexponeringarna bedöms totalt eller delvis olämplig eftersom den orsakar okontrollerbara konsekvenser.

1. För **NCC**, tillåter policyn säkringar av nettotillgångarna med lån eller terminer endast innan den sjunde april 2009. Säkringspositionen på lån/termin redovisas i noten Finansiella instrument och finansiell riskhantering under titeln omräkningsexponering.

Undantag görs för nettoinvestering i vissa utvecklingsverksamheter relaterade till nybyggnads- och bostadsprojekt vilka fortfarande säkras även efter 2009. Effektivt säkringsflöde redovisas också i eget kapital respektive i övrigt totalresultat. Ineffektiviteten redovisas i finansnettot. Säkringsdiagrammet för NCC kan tolkas i att säkrade nettoinvesteringar säkras i stor procent och även att säkringspositionen är den säkrade andelen. Gällande säkringspositionens struktur, innehåller den mer terminer och mindre lån, och den kvarvarande skillnaden är just valutakursdifferenserna. Alltså, bortsett från vissa andra poster såsom skatt, ger säkrad nettoinvestering minus säkringsposition (termin eller lån) valutaomräkningsdifferenserna.

2. Även för **SKF**, kurssäkras som regel inte valutaexponering av eget kapital innan 2008 men från 2008 och framåt säkras nettoinvesteringar delvis med hjälp av eurolån, obligationslån, valutaswappar och/eller valutaterminskontrakt. Resultatet av säkringarna redovisas i en omräkningsreserv i eget kapital och övrigt totalresultat. Vid verksamhetens avyttring sker ombokning till resultaträkningen.

3. **Nordeas** nettoinvesteringar i utländska verksamheter säkras med matchad finansiering om detta inte sker till en orimlig kostnad. Dessa lån värderas till historisk kurs. Risken är både relaterad till verkligtvärdeförändringar vilka orsakats av finansmarknaden men också av ränteändringar. Effektivitet och ineffektivitet redovisas precis som för NCC.

4. **Cinnober** använder terminer till säkringar.

5. **Nobi** koncernen gör inga säkringar på nettoinvesteringar i utländska verksamheter, kanske då Nobia i likhet med majoriteten av studiens granskade koncerner tänker på en långsiktig

utveckling för dotterföretag i olika länder, i enlighet med koncernens mål - att vara en ledande kökspecialist inom Europa.

6. Omräkningsexponeringen för **Kappahl** säkras inte heller och anledningen till detta specificeras inte. En anledning kan vara att koncernen inte planerar att sälja utländska nettotillgångar/nettoinvesteringar i utländska verksamheter utan spara utlandsverksamheterna för att därigenom uppnå en långsiktig utveckling.

6.9. Upplýsningar i teori och praktik

Avseende upplysningskrav brister samtliga granskade koncerner att informera intressenter om hur klassificering av självständig och/eller integrerad utlandsverksamhet sker (2002-2004). Det är mycket viktigt att upplysa om grunder för klassificering då klassificeringen styr omräkningsmetod för respektive utlandsverksamhet och därigenom är av stor betydelse. För att koncernens intressenter ska uppnå en bättre förståelse för valutaeffekter och skillnader i omräkningsmetoder borde samtliga koncerner öppet redovisa vilka parametrar som ligger till grund för klassificering av utlandsverksamheter. Varför valet faller på att inte öppet redovisa grunder och ställningstaganden för klassificeringar kan enbart spekuleras i.

Avseende resterande upplysningskrav i såväl RR 8 som IAS 21 kan konstateras att granskade koncerner i stor utsträckning uppfyller dessa. Gällande Cinnober återföljs samtliga upplysningskrav i RR 8 bortsett från det ovan nämnda. För att redovisningen ska kunna jämföras med andra koncerners redovisning krävs en viss kontinuitet och exakthet samt uppfyllande av regleringar. För upplysningar i text anser författarna att samtliga koncerner uppfyller detta på vissa punkter. Dock kan stora förbättringar ske avseende förståelse för informationen som ges. Valutaredovisning i ren text är för granskade koncerner överkomlig att granska, dock är skillnaden till den monetära delen av valutaredovisningen, vilken i vissa fall är helt obegriplig, oändligt stor.

Valutaredovisningen är för flertalet av studieobjekten detaljerad men på vissa ställen svår att förstå. Begriplighet och förståelse får i vissa fall anses vara tillfredställande, men dock långt ifrån samtliga är tillfredställande. Informationen i finansiella rapporter får anses vara relevant att fatta beslut utifrån då redan inträffade transaktioner samt omräkning specificeras väl men även säkring av framtida kontrakterade samt prognosticerade flöden beskrivs. Informationen som återfinns måste här anses vara tillförlitlig men även innehålla viss relevans. Tillförlitligheten kan naturligtvis vara relativ då vissa bedömningsfrågor kan vara mycket omfattande och svåra och bedömningen ändå genomförs av människan. P.55-57 är inte relevanta att tillämpa för granskade koncerner under studiens period.

6.10. Ändrade redovisningsprinciper

Utifrån ändringar i redovisningsprinciper finns det vissa nyckelår för redovisning av ändrade valutakurser. År 2003 är ett tidigare datum för tillämpning av IFRS principer retroaktivt för jämförelseår i vissa företag. En sådant exempel finns för SKF som satt datum för övergången till IFRS till den första januari 2003. Som undantag från IFRS, tillämpar SKF dock inte IAS 21 för omräkningar av utländska verksamheter innan 2004, vilket betyder att inte heller SKF redovisar omräkningsdifferenser enligt den nya standarden tidigare än övriga granskade koncerner. Sett till att även en stor koncern som SKF som tillämpar IFRS första gången har valt att göra ett undantag för valutaomräkningarna och inte redovisa enligt nya principer, finns argument för att chanser är små att andra företag tillämpar IAS 21 tidigare än 2004.

År 2004 är ett av de viktigaste redovisningsåren gällande redovisningen av valutakursdifferenser då året brukar vara jämförelseår för 2005 och därmed den första perioden för vilken IAS 21 tillämpas. Under 2004 har även ackumulerade omräkningsdifferenser nollställts enligt IFRS 1, för exempelvis SKF och Nobia. Detta för att koncernerna ska vara beredda inför första IAS 21 tillämpningen året efter.

År 2005 skedde den första obligatoriska tillämpningen av IAS 21 för alla koncerner i studien, förutom Cinnober vilken fortfarande redovisar enligt RR 8. År 2006 är året för vissa förändringar i IAS 21 relaterade till nettoinvestering i utländska verksamheter. Dessa ändringar nämns i Nobias

årsredovisning 2005, men bedöms inte ha någon redovisningseffekt följande år (2006). Författarna har valt att inte vidare analysera detta.

År 2009 är även året då många koncerner börjat tillämpa rapport över totalresultat. Ibland kalkyleras retroaktivt belopp för ett och även två jämförelseår innan introduktionsåret. För alla koncerner bryter redovisningen av valutadifferenser mot kongruensprincipen eftersom det egna kapitalet inte redovisas i resultaträkningen. Innebörden blir att inte heller valutadifferenser redovisas i resultaträkningen. Istället sker redovisning mot eget kapital i balansräkningen. Mellan 2009 och 2011 strider omräkningsdifferenserna fortfarande mot kongruensprincipen eftersom redovisning inte sker i resultaträkningen. Men, eftersom koncernerna har börjat redovisa valutadifferenserna i övrigt totalresultat underlättas förståelsen angående valutaeffekterna, och bidrar även till en ökad begriplighet.

Författarna har försökt hitta skillnader i omvärderingen av goodwill och omvärderingen av självständig utlandsverksamhet vid förvärvsanalys, både innan och efter introduktionen av IAS 21. Varken för NCC eller Nordea har differenser hittats. Orsaken är att både Nordea och NCCs värdering av goodwill och andra justeringsposter i balansräkningen sker till balansdagens kurs både från 2005 enligt IAS 21 men också innan 2005 enligt RR 8.

6.11. Nyckelår för valutaexponering

År 2004, 2008 och 2011 blev historiska försvagningsår för USD. Av dessa tre år, blev det första en markant devalveringspunkt för USD men också för alla europeiska valutor under 2004. Men det svåraste året blev 2008 - året för Lehman Brotherskraschen, början på den globala finanskrisen, vilken författarnas kontakt på Cinnober, Staffan Thelin, karakteriserar som en vändpunkt för en ökande grad av osäkerhet förknippad med valutafluktuationer.

Valutor i västeuropeiska länder och EUR skuggar USD utvecklingen året efter, och för länderna i Östeuropa tar det ytterliggande ett år till för just samma förändringar att hända. Utifrån ett sådant förlopp kan argumentera bli att 2009 är året av förstärkningar för de flesta valutor (inklusive USD) i relation till SEK vilken snabbare reagerade med USD. Exempelvis fick företag vilka hade försäljningar i USA eller relaterade valutor under 2008 mindre värde på gjorda inbetalningar 2008. Dock sågs en förbättring av detta värde under 2009.

En annan trend är också att en blockering av vissa transaktionsflöden kan uppmärksammas under en kris. Så är fallet även för NCC som under 2009, och även under 2010 fick låga transaktionella nettoutflöden (mest EUR).

Följande år, 2010 och även 2011 är år av återkomst till tidigare siffror för valutakurserna. Under 2010, genereras väldigt stora negativa omräkningsdifferenser för NCC, SKF samt Nobia, vilka delvis sitter kvar även i omräkningsreserven under 2011.

6.12. Ett redovisningsdilemma

Författarna har inte kunnat koppla IAS 21 och Wramby/Österlunds teori om transaktionsexponering med praktiken gällande förvärv/avyttring av tillgångar eller uppkomst/reglering av skulder.

IAS 21 tar upp om initial redovisning för utländska transaktioner till den funktionella valutan avseende tre typer av transaktioner: inköp/försäljning av varor/tjänster, in- och utlåning, förvärv/avyttring av tillgångar, eller uppkomst/reglering av skulder. Även Wramby/Österlund förklarar en osäkerhet i framtida betalningsflöde i transaktionsexponeringen av inköp/försäljning, räntor men också amorteringar. I praktiken verkar samtliga företag låta bli att redovisa den sista kategorin åtminstone vad gäller noten för transaktionsexponering. I praktiken brukar transaktionsexponeringen vara delad i max två kategorier: kommersiell och finansiell exponering.

6.13. Harmoniseringsvågen

Globaliseringstrenden har ökat i hastighet på senare år även gällande redovisning. Trenden skapar ett stort behov av att förenkla det nyskapade systemet för reglering av den finansiella rapporterings- och redovisningsprocessen. Harmoniseringen är en långsam process där samtliga aktörer testat sig fram.

Detta avser både aktörer tillhörande legala samt normgivande organ såsom IASB, men också för aktörer vilka väljer att använda en viss metod, inom lagliga gränser och regler.

I teorin har koncernerna möjlighet att välja om utlandsverksamheter ska klassificeras som självständiga eller integrerade. Valet påverkar hur omräkning av valuta sker. I praktiken är det företagets struktur och branschtillhörighet som styr klassificeringen - och därmed omräkningsmetod. Enligt RR 8 finns upplysningskrav avseende klassificering av utlandsverksamheter. Författarna anser det vara lite märkligt att inte en enda av samtliga sex granskade koncerner öppet redovisar hur klassificering av utlandsverksamheter sker med bakgrund i att själva klassificeringen skall redovisas som upplysning samt att valet påverkar omräkningen i stor omfattning. Enligt teori har författarna förstått att dagskursmetoden gärna tillämpas då den är lättast att applicera, även om tillämpningen missar en viss del information som gör att tolkningen för intressenter kan vara svårare. Den monetära metoden är dock mer teoretiskt rätt avseende bättre anpassning av valutakurser till indelning av poster, även om den är svårare för redovisarna att tillämpa. Dock har dagskursmetoden utvecklats i positiv riktning gällande omräkningsposternas synlighet genom införande av övrigt totalresultat. I detta hänseende sker en jämkning av metoderna som vilken, om utvecklingen fortsätter, kanske kan resultera i sammanslagning av metoderna.

6.14. Kvalitativa egenskaper

Kvalitativa egenskaper påverkas av ändrade redovisningsprinciper. Från en harmoniseringssynvinkel, påverkas vissa kvalitativa egenskaper i redovisningen av effekter av ändrade valutakurser mer än andra. Den största positiva effekten är en ökad jämförbarhet mellan företag som sker gradvis under den undersökta perioden för samtliga koncerner inom ramar för studien. Även jämförbarheten över tid har goda förutsättningar orsakade av tillämpning av samma omräkningsmetod för omräkning till presentationsvalutan. Få skillnader finns innan och efter introduktionen av IAS 21 år 2005. Svenska företag var beredda att tillämpa IAS 21 då RR 8, vilken tillämpades innan 2005 egentligen är en översättning av en tidigare version av IAS 21.

Fullständigheten är ibland minskad på grund av vissa saknade förklaringar i upplysningar. Begripligheten har mycket att göra med användarens kunskaper inom området, speciellt avseende finansiell transaktionsexponering, för omräkning av utländska tillgångar och skulder samt saknade förklaringar till tillämpade redovisningsprinciper. Från 2005 och framåt, efter introduktionen av IAS 21 konstateras dock att fullständigheten har också ökat.

Författarna har även uppfattat trender som påverkar på annat sätt. Med nytta relativt till kostnad som restriktion blir harmoniseringsprocessen länkad med en komplicerad avvägningsprocess mellan olika kvalitativa egenskaper i redovisningen.

- Fullständighet och väsentlighet, där väsentligheten oftast besestrar fullständigheten
- Försiktighet och aktualitet, där aktualiteten oftast besestrar försiktigheten

6.15. Kostnadseffektivitet

Naturligtvis måste koncernerna upprätta finansiella rapporter och då skillnaden i omfattning av dessa skiljer sig kraftigt från exempelvis Cinnober till NCC så kan man misstänka att det ändå kan anses vara kostnadseffektivt att upprätta finansiella rapporter i den storlek de stora noterade koncernerna faktiskt gör. Sett från andra sidan, har koncernerna något val för att attrahera investerare samt för att anses följa god redovisningssed och IFRS? Då en stor noterad koncern gör ovanstående bra vill även övriga noterade koncerner följa och en slags redovisningscirkel kan anses uppstå.

6.16. Delvis uppfyllda mål

Redovisning av transaktionsexponeringen är ett svårt och komplicerat ämne och det är därför det finns en stor svårighetsgrad i tolkning av årsredovisningsmaterialet.

Under studiens gång har författarna upptäckt att det är svårt att följa och att utformningen är mindre tydlig inom samtliga transaktionsexponeringar. Avseende transaktionsexponeringsområdet har det varit konsekvent enklare att begripa vad som sker med inköps- eller försäljningstransaktioner och diagram i årsredovisningar följer även tydligt denna kategori av transaktioner. För transaktioner relaterade till inlåning och utplaceringar är informationen dock inte lika tydlig och för dessa har författarna därför valt att endast tillfälligt samla material samt analysera.

Mest komplicerat var att följa vad som hände i praktiken med den sista kategorin av transaktioner i IAS 21 - inköp/avyttring av tillgångar och upptagning/realisering av skulder gällande initial rapportering av transaktioner i utländska valutor. Anledningar till detta har analyserats ovan i avsnittet "Ett redovisningsdilemma" samt avsnitt 6.4. om redovisningsprinciper, dock endast gällande "Tillgångar och skulder i utländska valutor". Gällande resten av undersökningen avseende effekter av ändrade valutakurser samt säkringsåtgärder som företag är beredda att ta anser författarna att målet är uppnått. För allt som avser omräkning av tillgångar och skulder till presentationsvaluta, samt omräkning av utländska verksamheter, avyttring av utländska verksamheter stämmer teorin för samtliga diskuterade delar av standarden med praktiken i respektive koncern och därför avslutas analysen här.

7. Slutsatser

I detta avslutande kapitel redogör författarna för slutsatser samt tankar avseende undersökningen som helhet. Vidare lämnas förslag till fortsatt forskning inom området.

7.1. Slutsatser till uppsatsen

Utifrån en positivistisk synvinkel, är standarden IAS 21 den harmoniserande standarden för redovisning av ändrade valutakurser vilka berör transaktioners omräkning till funktionell valuta, omräkning av tillgångar och skulder till presentationsvaluta och omräkning samt avyttring av utländska verksamheter.

Som komplement till IAS 21 tillämpas IAS 39 vilken behandlar hur företag/koncerner skyddar valutatransaktionsexponering, eget kapitlexponering samt verkligt värdeexponering.

Det legala systemet präglas av den starka förändringstrenden vilken genereras av harmoniseringen av lagarna inom EU men också av den nödvändiga anpassningen av det svenska lagsystemet avseende dessa externa krav på redovisningen.

Efter genomgång och granskning av samtliga koncerner inom studiens ramar konstateras att stora likheter föreligger gällande textavsnitt och upplysningskrav i redovisning av valuta inom samtliga fem koncerner vilka är noterade på den svenska börsen.

Harmoniseringsvägen för redovisningen av ändrade valutakurser samt säkringsåtgärder visar sig genom en ändrad syn på kvalitativa egenskaper, ändrade redovisningsprinciper under samma tid för alla företag istället för olikheter i principernas utveckling.

Vidare innebär harmoniseringsvägen även vissa branschtrender, en ökad praktiskt roll för den praktiska modellen i jämförelse med den konceptuella samt att vissa nyckelårshändelser ger omfattande effekter på redovisningen för samtliga granskade koncerner.

Exemplet med byggbranschen bekräftar Wramsby och Österlunds teori avseende vissa bygg- och fastighetsbolag som påpekar att utöver material, halvfabrikat och tjänster som betalas i andra valutor måste dessa byggbolag betala räntor för stora lån upptagna i främmande valutor. Under 2002-2003 har NCC tagit lån i främmande valutor vilka amorterades under 2004 samt 2007 och därmed påverkade utbetalningarna i utländska valutor.

När försäljning till slutkund sker utomlands i lokal valuta kan det vara än viktigare att koncernen håller koll på omräkningar av valuta. Exempelvis har den granskade koncernen inom tillverkningsbranschen en årlig försäljningsökning i lokala valutor vilket tillhör företagets långsiktiga finansiella mål från 2003 till 2011. Faktum kan vara att omräkningsdifferenser följs upp närmare i årsredovisningar och förs djupare in i företagets kultur även gällande andra exporterande svenska tillverkare.

Undersökta koncerner i parti- och detaljhandelsbranschen är också medvetna om vikten av inköp och försäljning från främmande länder, och dessa affärshändelser tillhör bolagens strategi. Dock, avseende omräkning av utländska valutor finns det inte ett direkt uttalat finansiellt mål som det faktiskt fanns inom SKF. Målet är istället att utöka interaktion med lågkostnadstillverkande länder (Kappahl) eller ökande av antal butiker i Europa (Nobia).

Författarna uppfattar transaktionsexponeringen inom kredit- och försäkringsbranschen som avsevärt mycket svårare att begripa. Redovisningen är bristande gällande förklaringar även om belopp anges. Den mindre omfattande kredit- och försäkringskoncernen redovisar betydligt mindre information, men istället är informationen mycket överskådlig och lättförståelig.

7.2. Förslag till vidare forskning

Som konsekvens till harmoniseringsprocessen har konstaterats att gällande kvalitativa egenskaper har en försämring skett av vissa aspekter samtidigt som andra aspekter har förbättrats. En undersökningsfråga skulle kunna vara en fördjupning på en fråga som bara partiellt besvarats i uppsatsen. Vilka är de vinnande egenskaperna som uppfylls bäst under harmoniseringsprocessen i redovisningen av ändrade valutakurser?

Ytterligare en fråga skulle kunna uppkomma: Är dagskursmetoden ett exempel på en redan globaliserad redovisningsmetod?

Ovan beskriver författarna att transaktionsexponering avseende förvärv/avyttring av tillgångar samt uppkomst och reglering av skulder är ett eget ämne och därmed kan studie av området vara intressant och givande.

8. Bilagor

8.1. Bilaga 1 - Lista över landstatus angående IFRS:s tillämpning för börsnoterade bolag

Land	Status december 2011 för noterade företag
Argentina	Krävs för räkenskapsåret med början 1 januari 2012.
Australien	Krävs för den privata sektorn, och som bas för offentliga sektorn sedan 2005.
Brasilien	Krävs för bankers koncernredovisningar och för noterade bolag sedan 31 december 2010, och för enskilda bolags bokföring gradvis sedan januari 2008.
Kanada	Krävs sedan 1 januari 2011 för alla noterade bolag och tillåts för juridiska personer i den privata sektorn inklusive välgörenhetsorganisationer.
Kina	I stort konvergerade nationella standarder.
Europeiska unionen	Alla medlemsstater måste använda IFRS såsom EU antagit det för noterade bolag sedan 2005.
Frankrike	Krävs genom att EU antagit och implementerat processen sedan 2005.
Tyskland	Krävs genom att EU antagit och implementerat processen sedan 2005.
Indien	Indien går över till IFRS vid ett ännu ej fastställt datum.
Indonesien	Övergångsprocessen är pågående, ett beslut angående ett måldatum för komplett uppfyllnad av IFRS-standarden väntas under 2012.
Italien	Krävs genom att EU antagit och implementerat processen sedan 2005.
Japan	Tillåts från och med 2010 för ett antal internationella företag. Ett beslut om att göra det obligatoriskt 2016 förväntas tas under 2012.
Mexico	Krävs sedan 2012.
Koeranska republiken	Krävs sedan 2011.
Ryssland	Krävs sedan 2012.
Saudi Arabien	Krävs för banker och försäkringsbolag. Full övergång till IFRS är under beaktande.
Sydafrika	Krävs för noterade bolag sedan 2005.
Turkiet	Krävs för noterade bolag sedan 2005.

Storbritannien	Krävs genom att EU antagit och implementerat processen sedan 2005.
Förenta staterna	Måldatum för harmonisering med IFRS är 2011, och beslut om möjlig upptagning av IFRS för amerikanska företag förväntas under 2011.

Källa: egen översättning, hämtad den 18-04-2012 från:

<http://www.ifrs.org/use%20around%20the%20world/use%20around%20the%20world.htm>

8.2. Bilaga 2 - Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet

Kolumn 1 visar: Branschindelning enligt SNI 2007.

Kolumn 2 visar: Antal anställda per bransch i Sverige och i utlandet

Kolumn 3 visar: Antal företag per bransch i Sverige och i utlandet

Källa: egen sammanställning med ursprung i ”Tillväxtanalys - Statistik över Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet 2009”, uttagsdatum 2012-04-02. [1]

Källa förnyelse: Svenska koncerner med dotterbolag i utlandet 2010, publiceras 2012-06-15.

Bransch:	Antal anställda i Sverige och utlandet			Antal företag i Sverige och utlandet		
	2009	%	20%	2009	%	20%
Parti och detaljhandel	9410376	41,87%	8,4	81702	60,11%	12,0
Tillverkning	9264527	41,22%	8,2	38930	28,64%	5,7
Kredit och försäkring	1078815	4,80%	1,0	1822	1,34%	0,3
Uthyrning, fastighetsserv., rese- och övr. stödtj.	910883	4,05%	0,8	1478	1,09%	0,2
Information och kommunikation	376312	1,67%	0,3	2794	2,06%	0,4
El, gas, värme och vatten	368532	1,64%	0,3	370	0,27%	0,1
Transport	343841	1,53%	0,3	1354	1,00%	0,2
Byggverksamhet	233907	1,04%	0,2	839	0,62%	0,1
Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	226444	1,01%	0,2	3610	2,66%	0,5
Vård, omsorg och socialtjänst	149030	0,66%	0,1	434	0,32%	0,1
Utvinning av mineral	24832	0,11%	0,0	92	0,07%	0,0
Jordbruk, skogsbruk och fiske	19547	0,09%	0,0	701	0,52%	0,1
Utbildningsväsende	17871	0,08%	0,0	546	0,40%	0,1
Fastighetsbolag och förvaltare	16696	0,07%	0,0	600	0,44%	0,1
Enheter för kultur, nöje och fritid	14488	0,06%	0,0	106	0,08%	0,0
Övriga tjänster	8519	0,04%	0,0	259	0,19%	0,0

Hotell och restauranger	6023	0,03%	0,0	263	0,19%	0,0
Bransch okänd	4760	0,02%	0,0	29	0,02%	0,0
TOTAL	22475403	100,00%	20	135929	1,00	20

Källa [1] SCB - <http://www.tillvaxtanalys.se/sv/statistik/>

8.3. Bilaga 3 - NCC

a) Transaktionsexponering - egen sammanställning från årsredovisningarna 2002-2011:¹

	2007	2008	2009	2010	2011	
Nettoutflöde i olika valutor (Inköp)	1270	1150	552	507	779	
Säkrad	970	741	493	395	655	
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Verkliga värde på valutaterminer kontraherade samt prognosticerade	-4	7	32	-1	3	-2
Tillgångar i balansräkning	1	7	33	4	10	6
Skulder i balansräkning	5	0	1	5	7	8

b) Bokslutsexponering - egen sammanställning från årsredovisningarna 2002-2011:

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Årets omräkningsdifferenser	-115	-169	-18	145	-198	244	483	-64	-415	-38
Utgående omräkningsreserv	-108	-71	9	56	-23	50	158	178	-81	-111
Årets resultat	821	-421	856	876	1708	2252	1820	1262	1527	1312
Årets summa total resultat							1922	1262	1295	1257

c) Förändringsekvationen för Eget kapital utformas på följande sätt:

2002-2004	2005-2008	2009-2011
IB eget kapital år x1 +Omräkningsdifferenser (valutakursdifferenser) +Säkring av eget kapital i utländska dotterföretag +Omräkningsdifferenser i sålda företag (bara i 2003-2004) +Förskjutning mellan bundet och fritt kapital +Övriga vinstdispositioner +Återköp egna aktier (bara i 2002) +Effekter relaterade till optionsprogram +Utdelning +Nedskrivning av goodwill i utländska verksamheter(bara i 2003-2004) +Årets resultat =UB eget kapital år x2	IB eget kapital år x1 +Årets förändring av omräkningsreserv +Årets förändring av verkligt värdereserv (bara 2005-2006) +Årets förändring av säkringsreserv +Skatt redovisat direkt mot eget kapital +förändring av minoritetsintressen +Årets resultat +Utdelningar +Försäljning av återköpta aktier +Effekter av personaloptionprogram (bara i 2005) =UB eget kapital år x2	IB eget kapital år x1 +Årets summa total resultat +Omföringar av avskrivningar på tidigare omvärderade tillgångar +Transaktioner med minoritetsintressen +Utdelning =UB eget kapital år x2

Fram till 2004 redovisas kursdifferensen som egen post, och efteråt i omräkningsreserv (fram till 2008) eller årets totalresultat (2009-2011).

d) Omräkningsreserv och årets totalresultat:

Omräkningsreserven innefattar alla omräkningsdifferenser som uppstår vid omräkning av utländska verksamheter, omvärdering av skulder och valutaterminer vilka tillämpas som säkring av nettoinvesteringar i utländska verksamheter. Vid försäljning av dotterföretag, redovisas de ackumulerade omräkningsdifferenserna i koncernens resultat.

Omräkningsreserven inkluderar:

¹ Alla siffror uttrycks i MSEK.

- omräkningar av utländska verksamheter som har en annan rapporteringsvaluta än koncernens rapporteringsvaluta(SEK)
- valutakursdifferenser vid omvärdering av skulder och valutaterminer med vilken utländska nettoinvesteringar har säkrats

Årets totalresultat inkluderar förutom årets resultat också poster för:

- Årets omräkningsdifferenser vid omräkning av utländska verksamheter
- Vinst/förlust och skatt på säkring av valutarisk i utlandsverksamhet
- Omräkningsdifferenser överfört till årets resultat (vid försäljning av dotterbolag)
- Förändringar i verklig värde på finansiella tillgångar som kan säljas
- Årets förändring i verklig värde på kassaflödesäkringar
- Skatt hänförlig till kassaflödesäkringar
- Årets omvärdering av materiella tillgångar i samband med succesiva förvärv

8.4. Bilaga 4 - SKF

a) SKF - Nettovalutaflöde

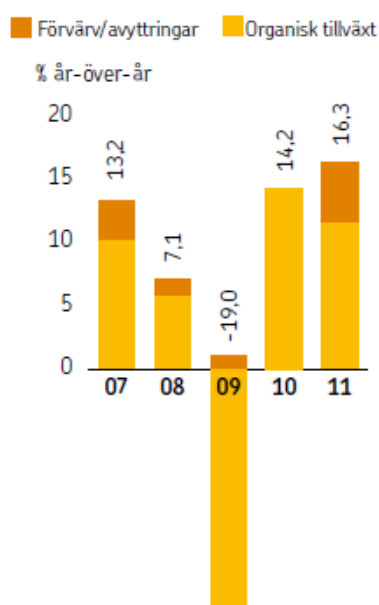
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
USD	3040	3000	3300	3800	3970	4200	4530	4785	5587	5720
CAD	590	1100	1200	230	400	-400	360	269	366	3024
EUR	390	320	370	380	-200	360	-990	-2026	-3702	-3501
Övriga	1280	560	1450	990	820	1540	1980	2690	3087	510
SEK	-5300	-4980	-6320	-5400	-4990	-5700	-5880	-5718	-5338	-5735

b) SKF - Omräkningsdifferenser

	2002	2003	2004	2004, IFRS	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Summa total resultat	694	1437	2177	2177	5163	2507	4767	5250	440	3263	4809
Årets resultat	2466	2039	2959	2976	3607	4432	4767	4741	1705	5296	6224
Årets omräkningseffekter	-1642	-882	-404	-404	1625	-1262	333	2424	-798	-1660	-96
Omräkningsreserv	46	-836	-1240	-1295	248	-955	-633	1716	669	-1127	-1170

c) SKF - Försäljningsökning i lokala valutor som långsiktigt finansiellt mål följs upp i varje årsredovisning.

Förändringar i försäljning i lokal valuta

8.5. Bilaga 5 - Nordea

a) Nordea - Övriga reserver

I årsredovisningarnas eget kapital redovisas övriga reserver av intäkter och kostnader, netto efter skatteeffekter, i enlighet med IFRS och omfattar åren 2006-2011:

reserver för kassaflödessäkringar

reserver för finansiella tillgångar som klassificerats enligt tillhörande kategorin Finansiella tillgångar som kan säljas, i enlighet med IAS 39

omräkningsdifferenser i enlighet med IAS 21.

b) Nordea - Omräkning av utländska verksamheter

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Årets resultat	887	1490	2078	2269	3153	3130	2672	2318	2663	2634
Valutakursdifferenser	36	-77	64	-82	113	-50	-717	366	669	-28
Omräkningsreserv	-134	-211	-147	-228	-111	-166	-883	-517	-148	-176
Summa totalresultat			2142	2188	3270	3081	1944	2688	3035	2733

8.6. Bilaga 6 - Cinnober

a) Cinnober - Omräkningar

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Omräkningsdifferenser i bundna reserver		0	-15	14	-259		-27	45	1	-38
Omräkningsdifferenser i fria reserver		16	-2	2	35	-28	-45	143	6	-145
Åretsresultat	14052	17816	11320	5609	6361	5180	17319	45115	18253	10823

8.7. Bilaga 7 - Nobia

a) Nobia - Kommersiell flöde

	Nettoflöde	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
USD	Nettoflöde	-6	6	27	65	69	26	-27	-36	-70	-115
	Säkrad	-35	-16	-65	67	94	3	55	2	31	22
EUR	Nettoflöde	-437	-740	-807	-637	-711	-741	-1038	-922	-813	-805
	Säkrad	265	274	512	407	480	428	600	608	663	628
NOK	Nettoflöde	214	423	401	492	493	528	538	424	493	654
	Säkrad	-162	-288	-257	-314	-355	-363	-372	-333	-429	-495
CHF	Nettoflöde	69	68	66	76	72	66	84	88	25	25
	Säkrad	-25	-32	-32	50	54	-39	-46	-70	-18	-19
GBP	Nettoflöde	68	74	140	193	259	281	205	134	35	17
	Säkrad	0	0	-50	119	137	-183	-131	-116	-23	-24
SEK	Nettoflöde		117	150	172	203	213	253	227	249	259
	Säkrad		0	0	0	0	0	0	-70	-183	-143
DKK	Nettoflöde		-4	-10	-3	-11	-27	-60	-23	-47	-35
	Säkrad		0	0	0	0	0	0	0	0	0
CAD			-12								
			0								
Övriga		-32									
		0									

b) Nobia - omräkningsdifferenserna

	2002	2003	2004	2004,IFRS	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Omräkningsdifferenserna	-108	-137	-38	-38	158	-136	24	93	-77	-406	11
Omräkningsreserv	66	-71	-105	-38	120	-16	8	100	24	-381	-370
Årets resultat	408	338	497	593	641	865	958	555	-79	-89	69
Summa total resultat									-205	-492	73

8.8. Bilaga 8 - Kappahl

a) Kappahl - Nettovalutaflöde

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
MUSD utflöde	-73	-120	-130	-147	-160	-168	-205
MEUR utflöde	-26	-31	-36	-29	-29	-33	-29
MEUR inflöde	14	28	30	31	30	37	39
MNOK inflöde	297	605	553	601	567	563	555
MPLN inflöde	12	25	25	29	29	51	52

b) Kappahl - Verkligt värde av terminskontrakt för nettoflöde av utländsk valuta

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Terminskontrakt för nettoflöde av utländsk valuta	24	0	-8	15	47	8	28

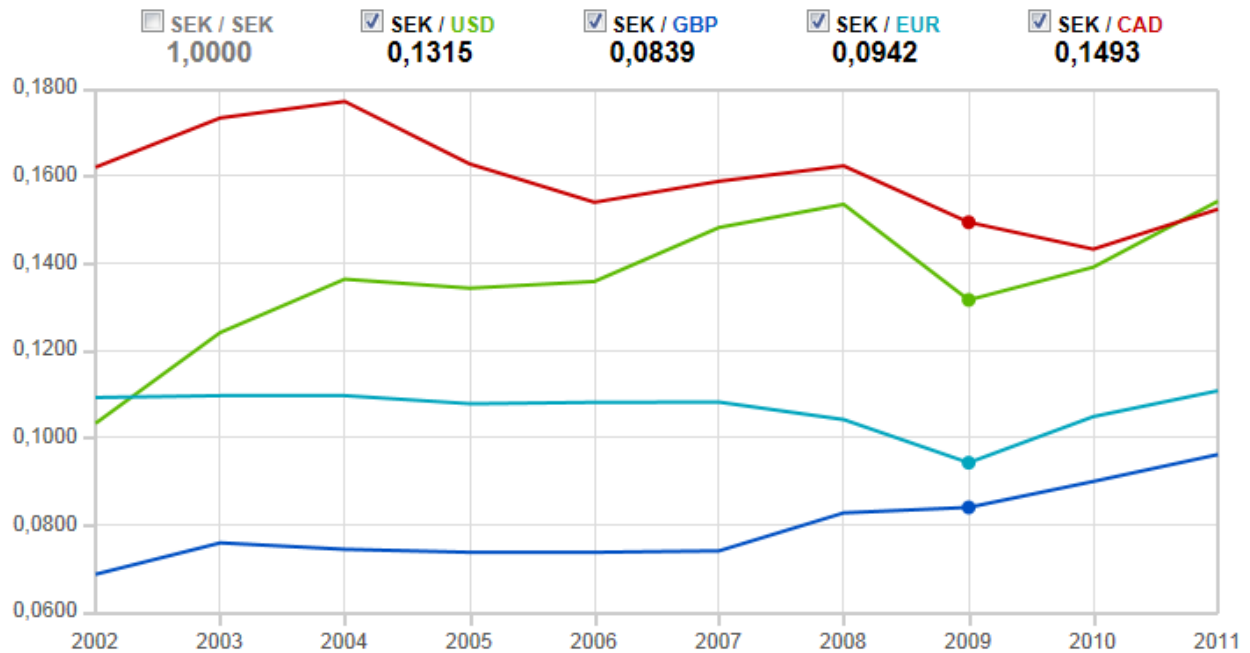
c) Kappahl - Bokslutsexponeringen

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Årets omräkningsdifferenser	18,5	-27,3	0,1	11,7	-10,6	9,5	5,6	0,9	-7,7	-23,9
Omräkningsreserv	485,3	338,5	0,1	11,7	1,1	10,6	16,2	17,1	9,4	-9,1
Årets resultat	-72	97	-3,4	53	302	658,8	435,8	315,5	402	68,1
Årets total resultat								197,2	457	21

8.9. Bilaga 9 - Ändrade valutakurser

(a) Historisk valutakurs mot SEK, 2002-2009 för USD, GBP, EUR, CAD

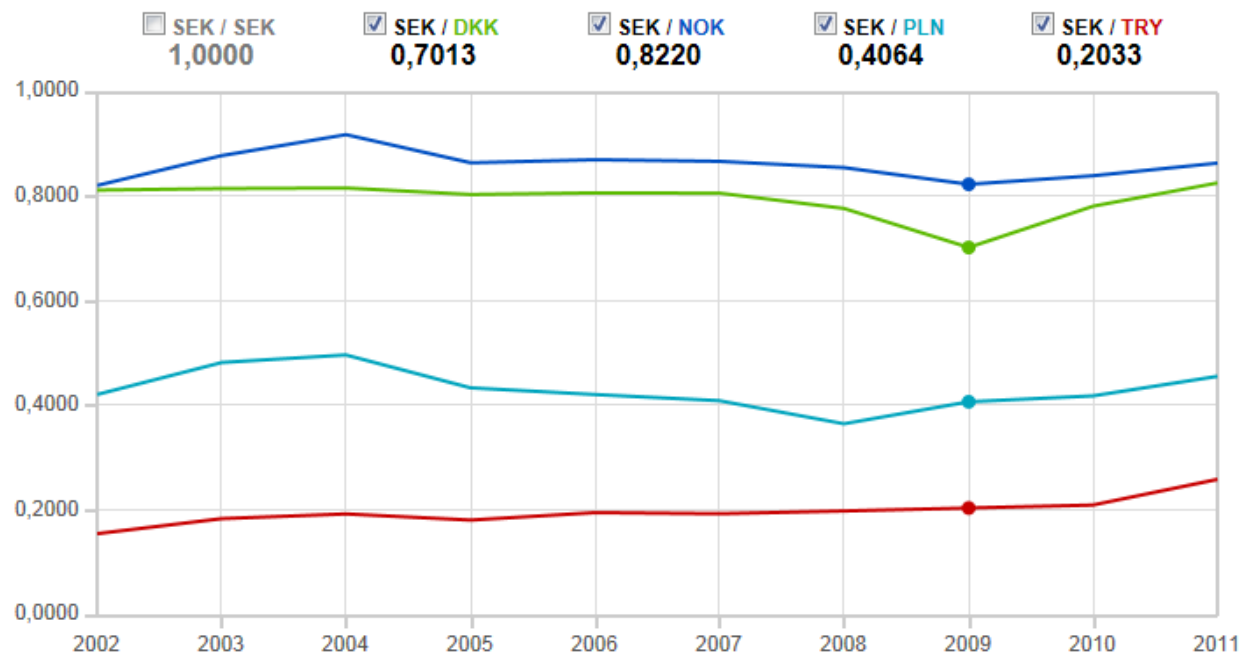
Genomsnittlig Köpkurs under året 2009 @ +/- 0 %

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

(b) Historisk valutakurs mot SEK, 2002-2009 för DKK, NOK, PLN, TRY

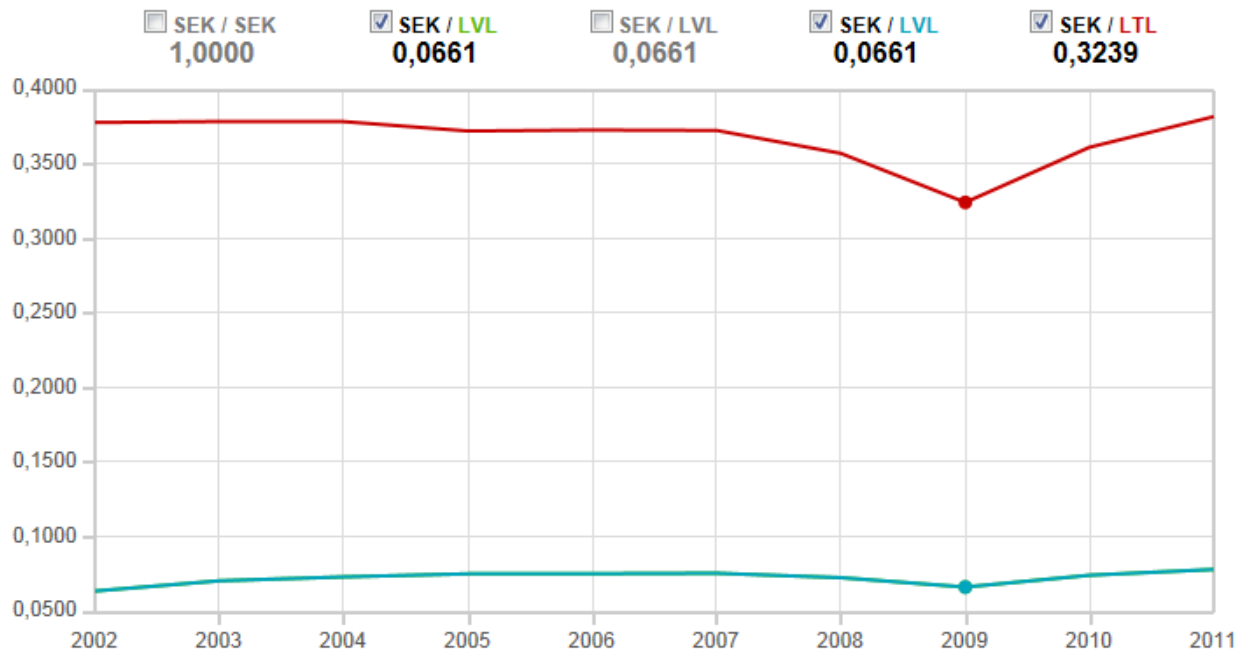
Genomsnittlig Köpkurs under året 2009 @ +/- 0 %

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

(c) Hirstorisk valutakurs mot SEK, 2002-2009 för LVL, LTL

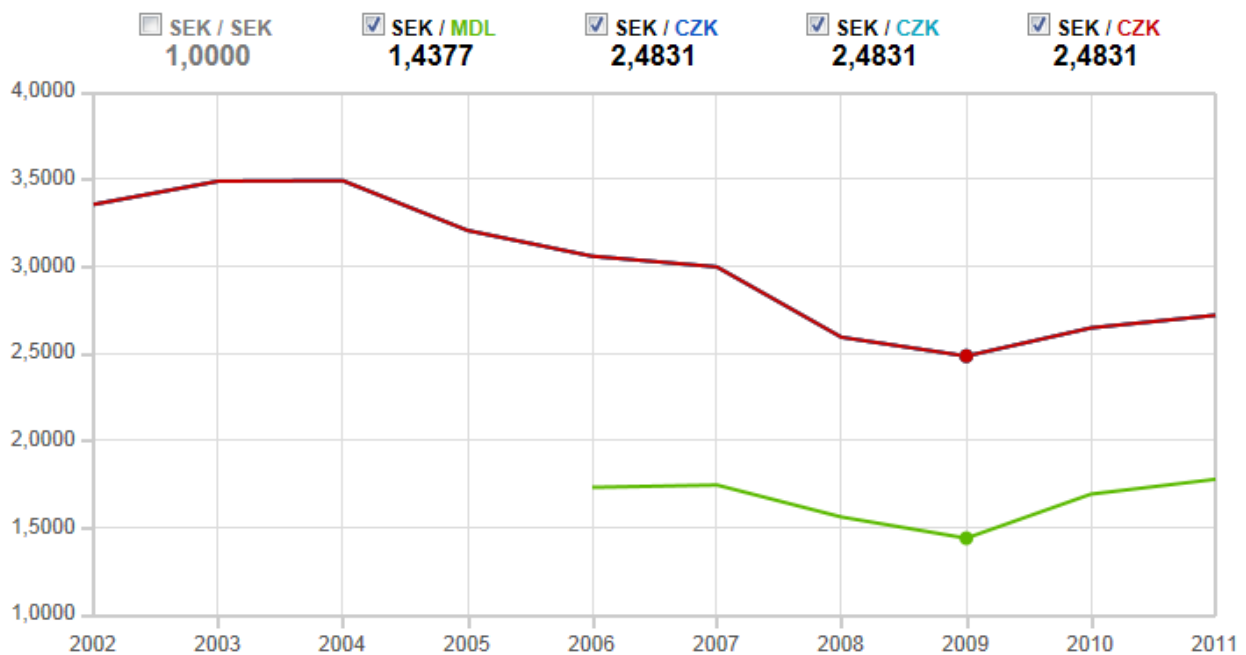
Genomsnittlig Köpkurs under året 2009 @ +/- 0 %

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

(d) Hirstorisk valutakurs mot SEK, 2002-2009 för MDL, CZK

Genomsnittlig Köpkurs under året 2009 @ +/- 0 %

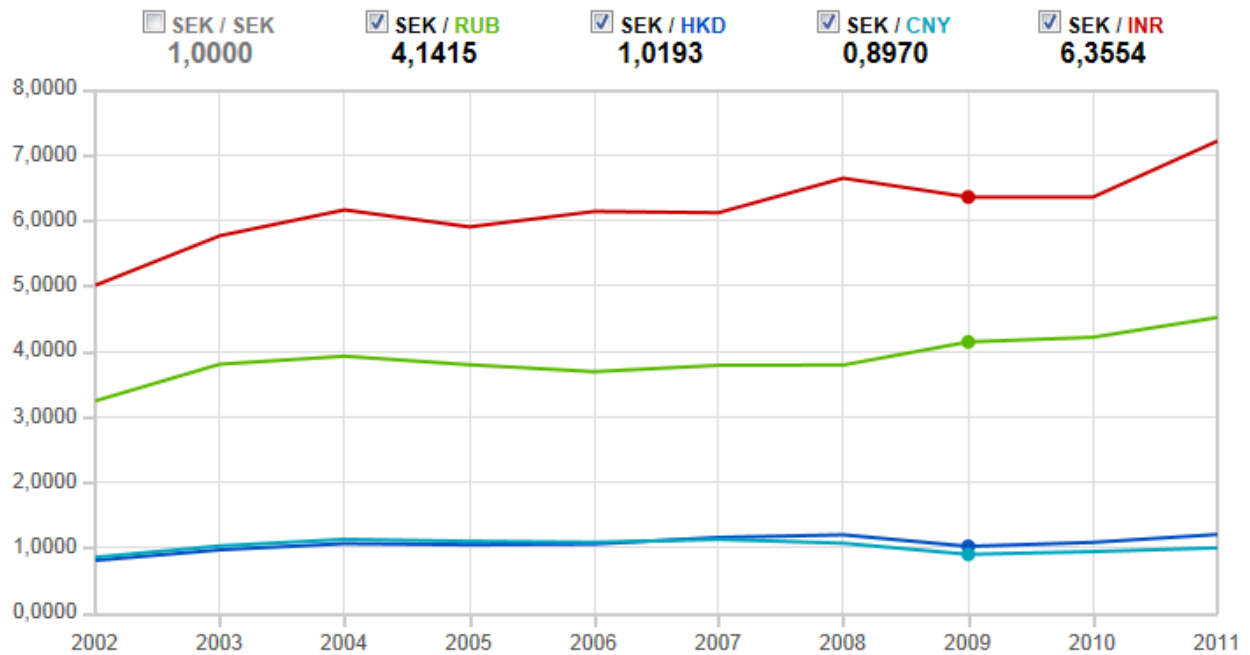

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

(e) Hirstorisk valutakurs mot SEK, 2002-2009 för RUB, HKD, CNY, INR

Genomsnittlig Köpkurs under året 2009 @ +/- 0 %

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

(f) Hirstorisk valutakurs SEK mot USD, 2002-2009

Genomsnittlig Köpkurs under året 2011 @ +/- 0 %

Källa: <http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/>

9. Källförteckning

9.1. Böcker

Artsberg, Kristina (2003). *Redovisningsteori, -policy och -praxis*. Sverige: Liber Ekonomi

Deegan, Craig & Underman Jeffrey (2006). *Financial Accounting Theory*. Uppl. Europeisk e. USA: McGraw-Hill Higher Education

Flower, John (editor) Jönsson, Sten, Marton, Jan (1994). *The regulation of Financial Reporting in the Nordic Countries*. 1 Uppl. CREA (Centre for research in European Accounting) Stockholm, Sweden

i. Kap. I.1. s. 13-22,

“Introduktion. The harmonisation of company accounts in the European Community”

ii. Kap. I.2. s. 22-28, “Introduktion. A model of the system for the regulation of financial reporting”

iii. Kap. VI.1. s. 181-183, “Sweden. The background to Financial Reporting in Sweden”

iv. Kap. VI.3. s. 191-200, “Sweden. Rule Making Bodies”

v. Kap. VI.5.3. s 210-213, “Sweden. Specific Instances of Rules. Foreign Currencies”

Kedner, G, Svenberg, S-Å & Ekberg, M (2008). *Koncernredovisning*. Polen: Studentlitteratur.

MacKenzie, Bruce et al (2012). *Interpretation and application of International Financial Reporting Standards (IFRS)*. New Jersey: Wiley & Sons

Rowan, Robert (2011). *Foreign Currency Policy - Financial Reporting from Euro to Yen to Yuan - A guide to fundamental concepts and practical applications*. New Jersey: John Wiley & Sons

Schuster, Walter (2002). *Koncernredovisning ur ett analysperspektiv*. Lund: Studentlitteratur AB

Sundgren, Stefan, Nilsson, Henrik & Nilsson, Stellan (2009). *Internationell redovisning*. Lund: Studentlitteratur

Thomasson, Jan (2007). *Externredovisning och finansiell analys*. Danmark: Liber

Thurén, Torsten (1991). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Sverige: Liber

9.2. Läroböcker

FAR samlingsvolym Redovisning (2011). Sverige: FAR Akademi

IFRS-volymen (2011). Stockholm: Far Akademi

Lönnqvist, Rune (2009). *Årsredovisning i koncerner*. 5 Uppl. Lund: Studentlitteratur

Marton, Jan et al (2010). *IFRS - i teori och praktik*. 2 Uppl. Stockholm: Bonnier

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*. 3:6 Uppl. Lund: Studentlitteratur AB

i. Kap. 12.4. “En ny resultat räkning”, s 291-294

ii. Kap. 11.5. “Fordringar och skulder i utländsk valuta”, s 275-278

Wramsby Gunnar, Österlund Urban (1998/99). *Företagets Finansiella miljö - med övningsuppgifter och lösningsförslag*. 7 Uppl. Kap. 15

9.3. Tidskrifter

Buisman, Jan (2005). Dabatt om nationella normgivares framtida roll. [Elektronisk] *Balans*, nr 4. Tillgänglig [20120406]

Gauffin, Björn, Nilsson, Sven-Arne (2011). Fördjupning: rörelseförvärv enligt IFRS 3 - femte året. [Elektronisk] *Balans*, nr 1. Tillgänglig [120502]

Herolf, Olle, Wissén, Pehr (1989). Redovisa företagets finansiella risker. [Elektronisk] *Balans*, nr 2. Tillgänglig [120410]

Lövgren, Sigvard (1989). Det väsentliga ska rapporteras: FAR tänker rätt. [Elektronisk] *Balans*, nr 10. Tillgänglig [20120410]

RFR - Förord till rekommendationer och uttalanden [Elektronisk]
<http://www.farsrskomplett.se.ezproxy.server.hv.se/?docId=TN00003449> tillgänglig [20120420]

Rundfelt, Rolf (2003). Redovisning & redovisningar: Problem kring valutaredovisningen. [Elektronisk] *Balans* nr 8 - 9. Tillgänglig [20120406]

Rundfelt, Rolf (2002). SAS numera ett "svenskt" bolag och det finns skillnader mellan IAS och svenska regler. [Elektronisk] *Balans*, nr 4. Tillgänglig [20120405]

Wennberg, I (2001). 2005, men börja arbetet redan nu. [Elektronisk] *Ekonomi och styrning*, vol 2. Tillgänglig [20120408]

9.4. Vetenskapliga artiklar

Andersson, Per, Aspenberg, Katarina & Kjellberg Hans (2008). The configuration of actors in market practice [Elektronisk] *Sage Volume 8(1): 67-90*. Tillgänglig [120420]
<http://mtq.sagepub.com.ezproxy.ub.gu.se/content/8/1/67>

Frezattia, Fabio et al (2011). Does management accounting play role in planning process? [Elektronisk] *Elsevier Vol. 64*. Tillgänglig [120420]
<http://www.sciencedirect.com.ezproxy.ub.gu.se/science/article/pii/S0148296309002963>

Kazumoto, Ido (1998). Accounting for Translation of Foreign Currency: 19th Century Contributions to the Accounting Litterature. [Elektronisk] *Bulletin of Toyohashi Sozo College, Nr 2*. Tillgänglig [20120420]

Lavoie, D (1987). The accounting of interpretations and the interpretation of accounts: The communicative function of the language of business [Elektronisk] *Accounting, Organisations and Society, Vol 12, No. 6, pp. 579-604*. Tillgänglig [120407].
<http://www.sciencedirect.com.ezproxy.ub.gu.se/science/article/pii/0361368287900109>

Potter, Bradley N (2005). Accounting as a Social and Institutional Practice: Perspectives to Enrich our Understanding of Accounting Change. [Elektronisk] *ABACUS, Vol. 41, No. 3, 30 SEP 2005* Tillgänglig [120421]
<http://onlinelibrary.wiley.com.ezproxy.ub.gu.se/doi/10.1111/j.1467-6281.2005.00182.x/abstract>

Power, Michael (2004). Counting, Controll and Calculation: Reflections on Measuring and Management [Elektronisk] *Human Relations Vol. 57(6), 765-783*. London: Sage Publications. Tillgänglig [120502]

Yeha, I-Cheng, Lienb, Che-hui & Tsaia, Yi-Chen (2010). Evaluation approach to stock trading system using evolutionary computation i Expert Systems with Applications [Elektronisk] Canada Science Direct Volume 38 tillgänglig [120420]
<http://www.sciencedirect.com.ezproxy.ub.gu.se/science/article/pii/S0957417410006639>

Zeff, Stephen A (2007). Some obstacles to global financial reporting comparability and convergence at a high level of quality [Elektronisk] *The British Accounting Review* 39 s. 290-302 Tillgänglig [120406] <http://www.sciencedirect.com.ezproxy.ub.gu.se/science/article/pii/S0890838907000637>

9.5. Lagtexter och lagtolkningar

EU:s Officiella Tidning 13 mars 2012. Meddelanden och upplysningar. *Svensk utgåva, C74*. [Elektronisk] tillgänglig [120405]
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:074:FULL:SV:PDF>

IAS 21 (2011) The Effects of Changes in Foreign Exchange Rates: EC staff consolidated version, as of 18 February 2011 [Elektronisk] Tillgänglig [120412]
http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias21_en.pdf

Lagen "En lista av gällande Svenska Lagar" [Elektronisk]
<https://lagen.nu/> tillgänglig [120412]

Rådets fjärde direktiv - från den 25 juli 1978, grundat på artikel 54.3 g i fördraget om årsbokslut i vissa typer av bolag (78/660/EEG) [Elektronisk] tillgänglig [120405]
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31978L0660:SV:HTML>

Rådets sjunde direktiv från den 13 juni 1983, grundat på artikel 54.3 g i fördraget om sammanställd redovisning (83/349/EEG) [Elektronisk] tillgänglig [120405] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31983L0349:SV:HTML>

Text av betydelse för EES 1998. Tolkningsmeddelande om vissa artiklar i Rådets Fjärde och Sjunde Redovisningsdirektiv (98/C 16/04) [Elektronisk] tillgänglig [120405]
<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=ro&ihmlang=ro&lng1=ro,sv&lng2=da,de,el,en,es,fi,fr,it,nl,pt,sv.&val=229710:cs&page>

9.6. Internetkällor som inte handlar om årsredovisningar

Ekonomifakta "Handelsbalans och tjänstebalans" [Elektronisk]
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Ekonomi/Utrikeshandel/Handelsbalans-och-tjanstebalans/> Tillgänglig [120403]

EkonomiFakta "Sveriges handelspartners" [Elektronisk]
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Ekonomi/Utrikeshandel/Sveriges-handelspartners/> Tillgänglig [120403]

EkonomiFakta "Världshandelns utveckling" [Elektronisk]
<http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Ekonomi/Utrikeshandel/Varldshandelns-utveckling/> Tillgänglig [20120403]

IASPlus/"History of IAS 21" [Elektronisk]
<http://www.iasplus.com/en/standards/standard19> Tillgänglig [20120412]

IASPlus/"IFRIC 16 Säkringar av nettoinvesteringar i en utlandsverksamhet" [Elektronisk]
<http://www.iasplus.com/en/standards/interpretations/interp17> Tillgänglig [20120413]

IFRS Foundation and the IASB/”Convergence between IFRSs and US GAAP” [Elektronisk]
<http://www.ifrs.org/Use+around+the+world/Global+convergence/Convergence+with+US+GAAP/Convergence+with+US+GAAP.htm> Tillgänglig [120408]

Koncernredovising.biz “Allt om koncerner och koncernredovisning” [Elektronisk]
<http://www.koncernredovisning.biz/exempel-koncernmassig-goodwill.htm> Tillgänglig [120416]

Koncernredovisning.biz “Omräkning av utländsk valuta för redovisning av integrerad utlandsverksamhet” [Elektronisk]
<http://www.koncernredovisning.biz/exempel-integrerad-utlandsverksamhet.htm> Tillgänglig [120420]

Nasdaq OMX Nordic [Elektronisk]
<http://www.nasdaqomxnordic.com> Tillgänglig [120404]

Oanda “Historiska växelkurser” [Elektronisk]
<http://www.oanda.com/lang/sv/currency/historical-rates/> Tillgänglig [120515]

9.7. Uppsatskällor

Valutaomräkning (2005). En studie om redovisningen av valutaomräkning hos utländska dotterföretag. [Elektronisk] *Södertörns Högskola, Författare Emilija Mandri & Helena Neman*. Tillgänglig [120501]

9.8. Årsredovisningar

Cinnober Årsredovisning

-2001/2002 Via pdf-fil mottagen via mail från Cinnober

-2002/2003 Via pdf-fil mottagen via mail från Cinnober

-2003/2004 Via pdf-fil mottagen via mail från Cinnober

-2004/2005 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Arsredovisning_0405_0.pdf
[120430]

-2005/2006 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Arsredovisning_0506_0.pdf
[120430]

-2006/2007 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Arsredovisning_0607_0.pdf
[120430]

-2007/2008

<http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Cinnober%20%C3%A5rsredovisning%207-08.pdf> [120430]

-2008/2009 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Arsredovisning_0809.pdf
[120430]

-2009/2010 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Cinnober_arsred0910C.pdf
[120430]

-2010/2011 http://www.cinnober.com/sites/cinnober.com/files/page/Arsredovisning_1011.pdf
[120430]

Kappahl årsredovisning

-2002 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/kappahl_ar_2002_sv.pdf [120423]

-2003 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/kappahl_ar_2003_sv_del2.pdf [120423]

-2004 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/kappahl_ar2004_sv.pdf [120423]

-2005 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/kappahl_ar2005_sv.pdf [120424]

-2005/2006 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/kappahl_annual_05-06_sv.pdf [120424]

- 2006/2007 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/KappAhl_AR0607_sv.pdf [120424]
- 2007/2008 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/KappAhl_AR08_sv.pdf [120424]
- 2008/2009 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/Kappahl_AR09_sv.pdf [120424]
- 2009/2010 <http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/1459506-1.pdf> [120425]
- 2010/2011 http://investors.kappahl.com/files/press/kappahl/KappAhls_arsredovisning_2011.pdf [120425]

NCC årsredovisning

- 2002 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2002.pdf [120425]
- 2003 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2003.pdf [120426]
- 2004 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2004.pdf [120426]
- 2005 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2005.pdf [120427]
- 2006 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2006.pdf [120427]
- 2007 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/AR_2007.pdf [120428]
- 2008 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/NCC_SV_AR08.pdf [120429]
- 2009 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/NCC_AR09_low.pdf [120429]
- 2010 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/NCC_AR10_SV.PDF [120430]
- 2011 http://www.ncc.se/Global/About_NCC/ir/arsredovisning/NCC_AR11_SVE.pdf [120430]

Nobia årsredovisning

- 2002 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2002/en_nobia_annual_report_2002.pdf [120430]
- 2003 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2003/en_nobia_annual_report_2003.pdf [120430]
- 2004 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2004/en_nobia_annual_report_2004.pdf [120501]
- 2005 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2005/en_nobia_annual_report_2005.pdf [120501]
- 2006 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2006/en_nobia_annual_report_2006.pdf [120501]
- 2007 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2007/en_nobia_annual_report_2007.pdf [120501]
- 2008 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2008/en_nobia_annual_report_2008.pdf [120501]
- 2009 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2009/en_nobia_annual_report_2009.pdf [120501]
- 2010 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2010/en_nobia_annual_report_2010.pdf [120501]
- 2011 http://www.nobia.com/Documents/Reports/2011/en_nobia_annual_report_2011.pdf [120501]

Årsredovisning Nordea

- 2002 <http://www.nordea.com/sitemod/upload/Root/www.nordea.com%20-%20uk/Investorrelations/2002002report.pdf> [120503]
- 2003 <http://www.nordea.com/sitemod/upload/Root/www.nordea.com%20-%20uk/Investorrelations/report.pdf> [120504]
- 2004
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/Investorrelations/Report_050302.pdf [120505]
- 2005
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/Investorrelations/Nordea_Annual_Report_2005.pdf [120505]
- 2006
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/Investorrelations/Nordea_Annual_Report_2006.pdf [120505]
- 2007
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/investorrelations/nordea_annual_report_2007.pdf [120505]
- 2008
http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20se/Investorrelations/nordea_annual_report_2008_se.pdf [120505]

-2009

http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20uk/investorrelations/nordea_annual_report_2009.pdf [120506]

-2010

http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20se/Investorrelations/nordea_annual_report_2010_se.pdf [120506]

-2011

http://www.nordea.com/sitemod/upload/root/www.nordea.com%20-%20se/Investorrelations/nordea_annual_report_2011_se.pdf [120506]

Årsredovisning SKF

-2002 http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_Annual2002_sv.pdf [120507]

-2003 http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_annual2003_sv.pdf [120507]

-2004 http://investors.skf.com/files/press/skf/skf_sv_2004new.pdf [120507]

-2005 http://investors.skf.com/files/press/skf/annualreport2005_sv.pdf [120508]

-2006 http://investors.skf.com/files/press/skf/annual_2006SKF_sv.pdf [120508]

-2007 http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_Annualreport2007_sv.pdf [120509]

-2008 http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_Annual_report_2008_sv.pdf [120509]

-2009 http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF09_sv.pdf [120509]

-2010 <http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF-Arsredovisning-2010-svensk.pdf> [120509]

-2011

http://investors.skf.com/files/press/skf/SKF_ANNUAL_REPORT_SWEDISH_120313.pdf [120509]